

Forsknings samarbeidet Norge – EU

7. rammeprogram 2007 – 2013

Forskningsrådets handlingsplan 2009 – 2010

Forord

Stortinget vedtok 16. april 2007 proposisjonen om Norges tilslutning til at EUs 7. rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (7RP) innlemmes i EØS-avtalen. Norske aktører innenfor forskning og utvikling deltar i programmet på lik linje med aktører i EUs medlemsland på bakgrunn av avtalen. 7RP løper i syv år, fra 2007 til 2013. Rammeprogrammet innebærer en forsterkning av EUs forskningsambisjoner, og har en sentral rolle i å bidra til at målene i EUs Lisboa-strategi om konkurransekraft, vekst og sysselsetting nås. 7RP innebærer også at innsatsen som ble påbegynt i EUs 6. rammeprogram (2002-2006) for å utvikle et europeisk forskningsområde – European Research Area (ERA) – videreføres. ERA skal motvirke fragmentering av forskningsinnsatsen i Europa, sikre kritisk masse og skape et indre marked for forskning.

Denne handlingsplanen er Forskningsrådets 2. plan for deltakelsen i 7RP. Den erstatter "Forskningsrådets EU-prosjekt for 7. rammeprogram 2007-2013". Planen bygger på Kunnskapsdepartementets "Strategi for Norges samarbeid med EU om forskning og utvikling" (mai 2008) og Forskningsrådets strategi for 7RP, og gjelder i første rekke årene 2009 og 2010. Den er utarbeidet av Forskningsrådets EU-kontor og National Contact Points (NCP) for 7RP i Forskningsrådets fagdivisjoner, og forankret i Forskningsrådets Direktørmøte og Hovedstyre. Den gir i første rekke planene for hvordan Forskningsrådet og i sær NCPene skal arbeide i de neste årene.

Oslo, november 2008

Arvid Hallén
Adm. Dir.

Simen Ensby
Direktør
Internasjonal strategi og koordinering

INNHALDSFORTEGNELSE

1. BAKGRUNN	6
2. MÅL, OPPGAVER OG ROLLER FOR NORSK DELTAKELSE I EUS 7. RAMMEPROGRAM (7RP) OG 7RPS RANDSONEAKTIVITETER.....	6
3. STRATEGI FOR DELTAKELSE I 7RP OG 7RPS RANDSONEAKTIVITETER.....	8
4. HANDLINGSPLAN FOR DE ENKELTE PROGRAMOMRÅDENE 2009-2010	11
I. Cooperation.....	12
1. Health.....	12
2. Food, Agriculture and Fisheries, and Biotechnology (BIO)	16
3. Information and Communication Technologies (ICT).....	19
4. NMP (Nanovitenskap, nanoteknologi, materialer og nye produksjonsteknologier)	25
5. Energy.....	29
6. Environment (including climate change).....	34
7. Transport (including Aeronautics).....	37
8. Socio-economic sciences and the humanities (SSH)	41
9. Space.....	43
10. Security	44
II. IDEAS	47
III. PEOPLE.....	49
IV. CAPACITIES.....	54
1. Research Infrastructures.....	54
2. Research for the benefit of SMEs.....	58
3. Regions of knowledge.....	61
4. Science in Society (SiS)	62
5. Activities of International Cooperation ("INCO-horizontal")	63
EURATOM.....	65
Joint Research Centre (JRC).....	66

5. ØVRIGE TILTAK	67
Informasjon og veiledning.....	67
Prosjektstøtte.....	67
Forskningsrådets kontor i Brussel	68
Møteplasser.....	68
Representasjon og dialog.....	69
Analyse og rapportering.....	70
Organisering.....	70
Forskningsrådets komitérepresentanter og National Contact Points for 7RP	71

1. Bakgrunn

Norge har deltatt i EUs rammeprogrammer for forskning og teknologisk utvikling siden begynnelsen av det 4. rammeprogrammet i 1994. Deltakelsen er nedfelt i EØS-avtalen, som gir Norge de samme rettigheter og forpliktelser som de andre 36 landene i dette FoU-samarbeidet (27 EU-medlemsland, 4 assosierte søkerland, 3 assosierte EFTA-land samt Sveits og Israel som deltar gjennom bilaterale avtaler). EØS-landenes kontingent til rammeprogrammet regnes ut etter en andel av BNP. Norges kontingent for deltakelse i det 7. rammeprogram for forskning og teknologisk utvikling (7RP) vil være på om lag 8,9 mrd. kroner, eller i gjennomsnitt 1,28 mrd. kroner per år. Det totale budsjettet for rammeprogrammet er på 50,521 milliarder €

Det 7RP har en varighet på sju år (fra 2007 til 2013), mens tidligere rammeprogram har vart i fire. Det er inndelt i særprogram, hvor Norge deltar i fem: 1) Samarbeid - *Cooperation* (10 store programmer); 2) Ideer - *Ideas* (grensesprengende forskning); Mennesker – *People* (Forskermobilitet); 3) Kapasitet – *Capacities* (7 kapasitetsfremmende aktiviteter); og 5) EUs felles forskningssenter – *Joint Research Center*. To andre særprogram for *Nuclear Research* omfattes ikke av EØS-avtalen, men Norge deltar i det ene innenfor Strålevern.

Rammeprogrammene er EUs viktigste finansielle redskap for å støtte forskning og utviklingsaktiviteter i Europa. Det 7RP omfatter de fleste FoU-områder, og gir også adgang til samarbeid med så å si samtlige ikke-europeiske land.

Forskningsrådets strategi for EUs 7. rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (7RP) ble vedtatt i Forskningsrådets Hovedstyre 16. november 2006.

Forskningsrådets ambisjon for 7RP er at den norske deltakelsen skal brukes til å forsterke prioriteringene i norsk forskning. En slik forsterkning er allerede fremtredende. Av de 830 prosjektene norske deltakere deltok i under 6. rammeprogram (6RP), kan 90 % sies å være overlappende med prioriteringene i Forskningsmeldingen Vilje til forskning.

7RP griper enda mer inn i nasjonale forskningssystemer enn 6RP, og er også en plattform for annet internasjonalt samarbeid – med utviklingsland, i Norden, med Asia og andre voksende økonomier. I 6RP inngikk norske forskere i samarbeidsprosjekter der det til sammen deltok forskere fra 105 land.

2. Mål, oppgaver og roller for norsk deltakelse i EUs 7. rammeprogram (7RP) og 7RPs randsoneaktiviteter

Mål

Kunnskapsdepartementet har i Strategi for Norges samarbeid med EU om forskning og utvikling formulert følgende som overordnet mål for norsk deltakelse i EUs 7. rammeprogram:

Norsk deltakelse i EUs 7. rammeprogram skal fremme internasjonalisering og kvalitet i norsk forskning, forsterke nasjonalt prioriterte FoU-områder gjennom å utvikle samspill og merverdi mellom nasjonale FoU-satsinger og deltakelse i det europeiske forskningsområdet og bidra til kunnskapsbasert innovasjon og fornyelse i norsk nærings- og samfunnsliv.

Forskningsrådet skal bidra til å nå dette målet, sikre sammenheng mellom 7RP og Forskningsrådets portefølje, med følgende overordnede mål:

Norges deltakelse i 7RP skal bidra til å nå nasjonale mål, og i den samlede porteføljen av prosjekter med norsk deltakelse i 7RP skal minimum 75 % kunne klassifiseres som sammenfallende med prioriteringene i norsk forskning.

Suksessindikatorer:

mobilisering:

Mål: Det skal i gjennomsnitt være norsk deltakelse i mer enn 10 % av alle søknadene til 7RP.

I søknadene med norsk deltakelse, skal det i snitt være 2 norske aktører per søknad og minimum 10 % av disse søknadene skal være norsk koordinert.

uttelling:

Mål: Det skal i gjennomsnitt være norsk deltakelse i mer enn 12 % av alle innvilgede prosjekter i 7RP, herav skal 20 % være norsk koordinert.

suksessrate:

Mål: Norge skal være blant de fem beste landene som deltar i rammeprogrammet når det gjelder antall innvilgede prosjekter i forhold til antall (gyldige) søknader.

samarbeid:

Mål: I de innvilgede prosjektene skal det være samarbeidsrelasjoner med minimum 30 % av alle landene som deltar i rammeprogrammet.

finansielt utbytte:

Mål: I totalvolumet av prosjekter med norsk deltakelse skal de norske aktørene ha tilgang til FoU-aktiviteter tilsvarende ti ganger deres egen budsjettandel.

interaksjon med Europakommisjonen:

Mål: Det skal til en hver tid være minimum åtte norske saksbehandlere i Kommisjonen og/eller de direktoratene som forvalter deltaktiviteter i rammeprogrammet

Forskningsrådets oppnåelse av disse målene vil være resultatet av aktiviteter innenfor hvert av innsatsområdene i 7RP. Det vises derfor til omtalen for hver enkelt av disse.

Forskningsrådets oppgaver

Forskningsrådets hovedoppgave er å tilrettelegge for optimal norsk deltakelse i 7RP

Forskningsrådets roller

Forskningsrådet har det operative ansvaret for forskningssamarbeidet med EU. Dette utøves gjennom følgende roller:

- løpende strategisk rådgivning til departementene (særlig KD, NHD, OED, LMD, FKD, MD, HOD og SD) og til Europakommisjonen og samarbeidsland gjennom deltakelse i rammeprogrammets forvaltningskomiteer og NCP-ordning. Hovedfokus er på utforming av arbeidsprogram og strategisk posisjonering i høynivå utvalg og struktureringsprosesser knyttet til utviklingen av ERA, samt på å videreutvikle rapport- og analysefunksjoner (statistikk)
- forvalte effektive virkemidler for finansiell medvirkning til stimulering, posisjonering og gjennomføring av EU-prosjekter i norske FoU-miljøer og bedrifter
- utøve møteplassfunksjon gjennom 1) informasjonsmøter og opplæringsarenaer for forskere og institusjonenes EU-kontaktpersoner; 2) arbeide for strategisk alliansebygging mellom norske aktører og mellom norske aktører og aktører i Europakommisjonen; og 3) videreutvikle ordningen med Forskningsrådsinterne læringsarenaer (NCP-Forum o.a.)

3. Strategi for deltakelse i 7RP og 7RPs randsonaktiviteter

a. Tiltak for å forsterke nasjonalt prioriterte områder

Forskningsmeldingen, Vilje til forskning, og Kunnskapsdepartementets Strategi for Norges samarbeid med EU om forskning og utvikling setter fokus på å få fram synergi mellom nasjonale satsinger og deltakelsen i rammeprogrammet. EU-forskningen må ses som et virkemiddel for å nå nasjonale mål for kvalitet og bredde i forskningen.

Med få unntak er det betydelig sammenfall mellom 7RPs satsingsområder og prioriteringene i Forskningsmeldingen. Skal vi oppnå den optimale merverdi av dette må hvert av rammeprogrammets ulike aktiviteter undersøkes, for å sammenligne forskningstema og anvendelsesområder med korresponderende aktiviteter i Forskningsrådets portefølje, både i programmene, i arbeidet med grunnforskning og infrastruktur, samt i frie prosjekter.

Programstyrenes sentrale rolle for å skape merverdi

For å sikre bevisst synergi og at det kan skapes merverdi, må programstyrene i Forskningsrådet identifisere relevante sammenfall for sine aktiviteter i 7RP's satsinger. Det er i disse "grensesnittene" programstyrene må identifisere de delene av sine programmer der en ønsker merverdi gjennom deltakelse i EU-prosjekter, uavhengig av hva slags samarbeidsform det gjelder. Gjelder det samarbeidsformer som i etterkant forplikter til nasjonal medfinansiering bør programmene selv ha midler til rådighet for å møte dette behovet. Programmene bør også kunne benytte posisjoneringsmidler for å stimulere de norske FoU-aktørene til å delta i konsortiebygging og søknadsplanlegging. Denne måten å operere et nasjonalt program i forhold til EUs rammeprogram krever for de fleste nasjonale programmer en omstillingsprosess. Denne prosessen har for flere programmers vedkommende kommet godt i gang i 7RPs første virkeår.

Forskningsrådets rolle som tilrettelegger

Forskningsrådet må tilrettelegge administrative rutiner og økonomiske virkemidler som stiller programstyrene i posisjon til å gjennomføre disse prosessene.

Når nye programmer utvikles, skal Forskningsrådet bidra til at korresponderende aktiviteter i 7RP inngår i programplanen der dette er relevant.

Forskningsrådet skal legge til rette for at programstyrer for programmer med sentral viktighet for Norge (prioritert i Forskningsmeldingen) gjennomfører dialogmøter med Europakommisjonen i Brussel.

b. Tiltak for strategisk posisjonering

I tillegg til å søke etter merverdi i programmene, må en ha oppmerksomhet rundt de samarbeidsformene i og i randsonen av 7RP som kobler finansiering fra rammeprogrammet og nasjonale budsjetter. Her er det viktig å satse ut fra bevisste strategiske valg. Valgene må skje ut fra en vurdering av hvilke arenaer en ønsker å delta på for å komme i inngrep og posisjon i forhold til sentrale europeiske FoU-miljøer, næringslivet og myndighetene. Altså et spørsmål om valg av alliansepartnere som norsk forskning kan være tjent med.

De viktigste arenaene der det vil være krav til nasjonal medfinansiering vil være:

- ERA-NET og ERA-NET Plus programsamarbeid. I begge skal det gjennomføres felles utlysninger der nasjonale midler brukes. I sistnevnte legges en tildeling fra rammeprogrammet til det som de deltakende forskningsfinansierende organisasjonene bidrar med.
- Artikkel 169-programmer: forpliktende samfinansiering av koordinerte satsinger basert på Treaty of the European Union artikkel 169 som forplikter deltakende land til å medfinansiere organet og aktivitetene. Eksempler på artikkel 169-programmer er EDCTP (*European and Developing Countries Clinical Trials Partnership*), Eurostars og AAL (*Ambient Assisted Living*), samt *European Metrology Research Programme* (EMRP). Norge deltar i alle disse.

- Det europeiske forskningsrådet (ERC). Forskningsrådet har vedtatt en ordning slik at søkere til ERC Starting Grants som får god evaluering men av budsjettmessige årsaker ikke midler fra 7RP, kan få en nasjonal tildeling.
- De Joint Technology Initiatives (JTI) der nasjonale myndigheter må garantere for budsjettmessig allokering av midler for at nasjonale aktører skal få delta. Norge deltar i de fem JTI'ene som er vedtatt hittil og som realiseres gjennom Artikkel 171 i Treaty of the European Union. Disse fem er Aeronautics and Air Transport – CLEAN SKY; Innovative Medicines – IMI; Nanoelectronics – ENIAC; Embedded systems – ARTEMIS; og Fuel Cells and Hydrogen – FCH. Midler til de to som krever nasjonal medfinansiering (ARTEMIS og ENIAC) er allokert (fra NHD). De tre øvrige krever ikke slik finansiering, men det kan oppstå behov for prosjektf finansiering til norske deltakere i prosjekter under disse. Det kan også igangsettes nye JTier.
- Forskningsinfrastruktur er et grunnleggende og viktig område for internasjonaliseringen av norsk forskning og en forventer at bevilgninger fra rammeprogrammet vil virke utløsende på, og kreve vesentlige nasjonale investeringer i infrastruktur. Disse kan være knyttet til utbygging, ikke minst i forbindelse med realiseringen av ESFRI – Roadmap, men også til drift av eksisterende fasiliteter i form av vertskapsfunksjoner for utenlandske forskere.
- Forskningsrådet har iverksatt og begynt å operasjonalisere tilleggsfinansiering for forskere fra Norge som mottar Marie Curie stipend fra rammeprogrammet. Denne ordningen omfatter også tilleggsfinansiering for utenlandske PhD-studenter og andre forskere som kommer til Norge på Marie Curie-midler, og ivaretar at bruk av Marie Curie-stipend skal være økonomisk like attraktivt som tilsvarende stipend etter Forskningsrådets satser.
- Networks of Excellence (NoE), hvor norske deltakere forventes å bidra med egne prosjektporteføljer fra nasjonale satsinger.
- De European Technology Platforms (ETP) som har utviklet handlingsplaner for FoU av stor betydning for norske interesser kan utløse behov for nasjonal medfinansiering av norsk deltakelse.
- Joint Programs: Som del av oppfølgingen av Green Paper on ERA, foreligger et initiativ om Joint Programming. Tema for JP'ene skal være samfunnsmessige FoU-utfordringer så som aldring, velferd, helse, bærekraftig utvikling, etc. Finansieringen skal komme fra deltakende lands FoU-budsjetter (de medlemsland og assosierte land som frivillig vil delta i et JP).

c. Tiltak for økt mobilisering

Fortsatt generell mobilisering bør ha oppmerksomhet, uavhengig av hvilke områder i 7RP den adresserer seg til. Dette for å sikre at alle aktuelle miljøer i Norge vurderer nytten av å delta, og for å kunne utnytte rammeprogrammets konkurranseelement til å måle gjennomslagskraften for norsk forskning.

d. Tiltak for bestemte målgrupper

Erfaringene fra foregående rammeprogram og hittil i 7RP viser at det i tillegg til den generelle mobiliseringen også er behov for å mobilisere flere deltakelser fra tre sektorer, nemlig *SMB*, *høgskolene* og den delen av *instituttsektoren* som ennå ikke har deltatt i søknader. Enkelte universiteter bør også ha et større potensial for deltakelse enn det som ble oppnådd i 6RP.

For *SMB* bør det arbeides for å videreutvikle samarbeidet med FoU-aktører slik at bedriftene ikke bare får drahjelp i søknadsfasen, men får et aktivt forhold til forskning og teknologisk utvikling som virkemiddel for videre utvikling og markedsposisjonering. Forskningsrådets oppgave er derfor å stimulere til slike koblinger bl. a. gjennom prosjektetableringsstøtten (PES), men også ved hjelp av nasjonale virkemidler og programmer som Skattefunn, BIA (Brukerstyrt innovasjonsarena) VERDIKT og VRI (Virkemidler for Regional FoU og Innovasjon).

Aktivitetene ved *de statlige og vitenskapelige høgskolene* (med unntak av Norges veterinærhøgskole) i forhold til 6RP var kjennetegnet av lav mobilisering og/eller svak uttelling. Vi legger til grunn at også denne sektoren skal ha internasjonalt forskningssamarbeid som virksomhetsområde, og siden en del av

den prestasjonsbaserte tildelingen av grunnfinansieringen premierer EU-prosjekter, vil det bli en oppgave å finne fram til egnede samarbeidsformer mellom aktørene i sektoren og Forskningsrådet. Det viktigste startpunktet vil imidlertid være at det i hver enkelt institusjon tas beslutninger på ledelsesnivå og utarbeides strategiske planer og incitament for EU-forskning. Forskningsrådets oppgave blir å se på hvordan våre satsinger mot høgskolene – Strategiske høyskoleprosjekt og VRI (Virkemidler for Regional FoU og Innovasjon) – kan legge til rette for deltakelse i 7RP slik at de nasjonale satsingene blir forsterket gjennom EU-forskning, samt å bidra med dialog og informasjonsmøter rettet mot høgskolene. Forskningsrådet vil også videreføre PES-ordningen for høgskolene.

Instituttsektoren som helhet har alltid vært aktiv i EUs rammeprogram. Det vi imidlertid ser, er at bare halvparten av de instituttene som omfattes av ”retningslinjene for statlig finansiering”, deltar. Det er en oppgave at alle/flere av instituttene orienterer seg om og vurderer prosjektdeltakelse i 7RP. Forskningsrådet vil også videreføre PES-ordningen for instituttene.

Ansaret for 7RP i Forskningsrådet

Ansaret for de enkelte delene av 7RP er lagt til Divisjonene i Forskningsrådet. For hver del har også en ansatt ved EU-kontoret et supplerende og koordinerende ansvar. EU-kontoret har det koordinerende ansvaret i Forskningsrådet for deltakelsen i 7RP. Det er et hovedprinsipp for Forskningsrådets arbeid med 7RP at ansvaret for aktivitetene i rammeprogrammet legges så nær en lignende nasjonal aktivitet som mulig.

Ansvarsfordelingen mellom Divisjonene, som korresponderer med strukturen i 7RP, er som følger:

EUs 7. rammeprogram for perioden 2007-2013

	Divisjon
I – Cooperation	SATS
1) Health	VIT
2) Food, Agriculture and Fisheries, and Biotechnology	INN
3) Information and Communication Technologies	INN
4) Nanosciences, Nanotechnologies, Materials and new Production Technologies	SATS
5) Energy	SATS
6) Environment (including Climate Change)	SATS
7) Transport (including Aeronautics)	INN
8) Socio-economic Sciences and the Humanities	SATS
9) Space	INN
10) Security	INN
II – Ideas	VIT
III – People	VIT
IV – Capacities	
Research Infrastructures	VIT
Research for the benefit of SMEs	INN
Regions of Knowledge	INN
Research Potential	INN
Science in Society	ADM
Activities of International Co-operation	SATS
Basisbevilgning til Joint Research Centre – JRC	INN

4. Handlingsplan for de enkelte programområdene 2009-2010

Forskningsrådet ivaretar ordningen med rammeprogrammets National Contact Points (NCP) i Norge. Det er 21 NCP-funksjoner for 7. rammeprogram. NCPenes rolle er å være bindeledd mellom rammeprogrammet og de norske FoU-miljøene. Europakommisjonen har utarbeidet et eget mandat (Guiding Principles) for NCPene og deres organisasjon. NCPene skal informere, motivere og veilede (norske) deltakere i samarbeidet under rammeprogrammet.

Forskningsrådets prinsipp for NCP-ordningen er at NCPenes arbeidsplass i Forskningsrådet er i den Divisjon / avdeling der tilsvarende nasjonal satsing ligger, der dette er mulig. Dette slik at NCPene også kan arbeide for den ønskede synergi mellom nasjonale prioriteringer og rammeprogrammet. For hver NCP fra Divisjonene er det en "co-NCP" fra EU-kontoret, som koordinerer NCPene og Forskningsrådets samlede innsats. Forskningsrådet har utarbeidet en beskrivelse av ansvars- og arbeidsdeling mellom NCP og co-NCP (notat av 4.3.2008).

I det følgende er planer for hver aktivitet i 7RP – for årene 2009 og 2010, og i enkelte tilfeller lenger frem i tid – beskrevet av NCP for gjeldende aktivitet, i forhold til Forskningsrådets overordnede strategi. Her kan man blant annet se hvordan Forskningsrådets programmer er tenkt styrket av deltakelse i 7RP.

Hver NCP har flere målgrupper de må forholde seg til med sine forskjellige tjenester, og deres arbeidsoppgaver er forskjellige, særlig fordi sammenfallet mellom NCP-området og nasjonale aktiviteter varierer. Enkelte tiltak vil være aktuelle for samtlige NCP, så som å avholde informasjonsmøter i forbindelse med utlysninger, og videreformidle informasjon fra Europakommisjonen samt gi råd og veiledning til aktuelle norske søkere.

Felles tiltak som gjelder Forskningsrådets arbeid i forhold til hele rammeprogrammet ikke er gjentatt i planene for de enkelte aktivitetene under. Vi legger til grunn at alle NCPer:

- Samarbeider med Forskningsrådets kontaktpersoner i det norske forskningssystemet (KP'ene).
- Arbeider for at flere norske forskere benyttes som fageksperter i evaluering av EU-søknader.
- Arbeider for norsk deltakelse i FoU-samarbeid med land utenfor rammeprogrammet ("3. land"), som er utlyst under de enkelte temaene i *Cooperation* som såkalte Specific International Cooperation Activities (SICAs). Hver NCP er ansvarlig for den internasjonale aktiviteten i "sitt" programområde.
- Gjør en innsats for å fremme norsk deltakelse i prosjekter som har en marin innretning eller komponent.
- Informerer mulige søkere om Forskningsrådets Prosjektetableringsstøtte (PES)

Innenfor 17 av NCP-områdene i 7RP er det utlyst midler til *Trans-national co-operation among NCPs*. Dette er (relativt små) midler til nettverk mellom alle NCPene innenfor hvert område. I et overveiende flertall av disse nettverkene deltar Forskningsrådets NCPer.

Det følgende beskriver planene for hver aktivitet i 7RP for årene 2009 og 2010. Rekkefølgen er 1) de 10 temaene i særprogrammet *Cooperation*; 2) særprogrammet *Ideas*; 3) særprogrammet *People*; og 4) særprogrammet *Capacities*. Deretter gir dette dokumentet en oversikt over øvrige tiltak som Forskningsrådet skal gjennomføre i 7RP-perioden.

I. Cooperation

1. Health

1. Introduksjon

Overgangen fra 6RP til 7RP medfører endringer som gir økte muligheter for de norske helse-forskningsmiljøene. Blant annet er det en dreining i fokus fra genomforskning til translasjons-forskning; folkehelse- og helsetjenesteforskning er løftet opp som et av tre hovedområder; medisinsk teknologi er et fokusert utviklingsområde og det er større rom for epidemiologiske studier. Med dette er det grunn til å tro at Health tematisk sett passer den norske kompetansen bedre enn Life Sciences gjorde.

Health består av tre hovedområder (pilarer):

- 1) *Biotechnologi og grunnleggende verktøy*
- 2) *Translasjonsforskning* og
- 3) Folkehelse- og helsetjenesteforskning.

Det første arbeidsprogrammet for Health inneholdt forskningstema for to utlysninger, begge med søknadsfrist i 2007. Den første utlysningen omfattet 2007- og den andre 2008-budsjettet. Den tredje utlysningen kom 3. september 2008, med søknadsfrist 3. desember. Område 1 og 2 ble dekket i begge 2007-utlysningene, mens område 3 kun ble dekket i den andre utlysningen. Alle tre områder er dekket i den tredje utlysningen. Budsjettet for de to første utlysningene var på henholdsvis 628 millioner € og 549 mill €. Budsjettet for tredje utlysning blir 609 mill €. Det er planlagt årlige utlysninger i årene framover.

Innovative Medicine Initiative (IMI) er et såkalt Joint Technology Initiative (ett av fem) og en del av 7RP via den tematiske satsingen på Health. IMI er et unikt samarbeid mellom offentlig og privat sektor (Public-Private Partnership (PPP)), mellom den farmasøytiske industrien representert ved European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations (EFPIA) og det europeiske samfunnet representert ved EU-kommisjonen. IMI-initiativets hensikt er å støtte oppdagelse og utvikling av bedre medisiner ved å fjerne forskningshindringer i utviklingen av medisiner og å øke investeringene i den biofarmasøytiske sektoren i Europa. IMI har fokus på fem sykdomsgrupper; metabolske sykdommer, hjernesykdommer, inflammatoriske sykdommer, kreft og infeksjonssykdommer. Satsingen har et budsjett på to milliarder Euro, en fra Health og en fra EFPIA (in kind), og det planlegges årlige utlysninger. Første utlysning – som var en tottrinnsutlysning – fant sted i april 2008 med søknadsfrist for første trinn i juli samme år.

2. Mål for mobilisering og suksess

Mål: Å øke den norske deltagelsen og suksessraten i Health slik at vi kommer på samme nivå som de øvrige nordiske landene.

Dette gjelder både mobilisering, dvs. antall prosjektsøknader norske forskere er med i, og suksess, dvs. andelen prosjektsøknader som oppnår støtte av det totale antallet.

3. Resultater hittil

I Life Sciences i 6RP hadde Norge en suksessrate (antall innstilte prosjekter/antall søknader) på 22,3 %. Med dette lå Norge litt (4 %) under gjennomsnittet for alle EU-landene. Den nasjonale satsingen på medisinsk forskning har vært relativt beskjeden og dette kan være noe av forklaringen på den lave suksessraten knyttet Life Sciences. Norge deltok i 9 % av de finansierte prosjektene. Med en

suksessrate og deltagelse på hhv. 22,3 og 9 % lykkes Norge dårligere i Life Sciences enn i flere av de andre tematiske satsingene i 6RP. En forklaring *kan* være at de tematiske prioriteringene i Life Sciences bare delvis var sammenfallende med satsingsområdene i Forskningsrådet.

Det ser ut til å være en svak positiv utvikling med hensyn til suksessrate i de to første utlysningene i Health i 7RP. I de to første utlysningene sett under ett, har Norge en suksessrate på 20 %, mens snittet i EU er på 18,2 %. Fortsatt er det viktig å øke den norske deltakelsen. Både Sverige, Danmark og Finland har høyere suksessrater så langt, med henholdsvis 24,2 %, 26,1 % og 25,2 %. Antallet søknader fra våre nordiske naboland er også vesentlig høyere enn fra Norge, også når det korrigeres for antall innbyggere. Island som er et lite land, har en suksessrate på 36,7 % i samme perioden.

Vurdering av mangel på suksess og årsak til dette

Med den tematiske innretningen som Health har fått i det nye rammeprogrammet har Norge fått et bedre utgangspunkt. Den tredje pilaren, folkehelse- og helsetjenesteforskning, har bare vært lyst ut en gang. Her deltok norske forskere i 30 søknader, åtte av disse prosjektene fikk finansiering, det er en god uttelling og viser at dette er et område hvor norske miljøer kan hevde seg. I tillegg er det etter hvert kjent at det er flere forskere ved norske institusjoner som enten er koordinatorene for eller medarbeidere i EU-prosjekter, dette vil ha en gunstig effekt på potensielle søkere i miljøene.

4. Tiltak

a) For generell mobilisering

Helsesatsingen i rammeprogrammet henvender seg først og fremst til universiteter og bedrifter. Deltakelse fra instituttsektoren vil i hovedsak være begrenset til Nasjonalt folkehelseinstitutt og SINTEF Helse. Noen av universitetene lyktes godt med prosjekt-søknadene i 6RP, mens andre må mobilisere sterkere i det nye rammeprogrammet.

Norske bedrifters deltagelse i 6RP var god, særlig i siste utlysning. Men fortsatt har bedrifter innenfor biovitenskap et uutnyttet potensial i EUs rammeprogram. Dette gjelder særlig innenfor utvikling av nye medikamenter og ny diagnostikk. For å bedre SMB-deltakelsen i 7RP's Health, er det startet et prosjekt kalt "SMEs go Health".

Forskningsrådet er blant de 29 deltakerne i dette prosjektet, som retter seg mot både SMB og forskningsmiljøer, med sikte på å fremme FoU-samarbeid innen biomedisin. De planlagte tiltakene vil underlette etableringen av prosjektkonsortia, bl.a. gjennom identifisering av aktører innen biomedisin, informasjon og veiledning til disse, samt partnersøk og matchmaking mellom egnede prosjektpartnere.

Forskningsprogrammer og andre tematiske satsinger innenfor helse i Forskningsrådet

Store programmer

- Funksjonell genomforskning (FUGE)

Andre programmer

- Global helse og vaksinasjonsforskning
- Psykisk helse
- Helse- og omsorgstjenester
- Folkehelse
- Klinisk forskning
- Rusmiddelforskning
- Miljø, gener og helse (adresseres under Environment and Health i 7RPs Tema 6: Environment)
- Sykefravær og utstøting fra arbeidslivet
- Stamcelleforskning

Tematiske satsinger

- NevroNor
- Kreftforskning
- Aldersforskning

I tillegg har vi Frittstående prosjekter, som er forskerinitiert og dekker alle fag og tema.

Høgskolene deltok i liten grad i 6RP, noe som henger sammen med få relevante tema. I 7RP ligger det bedre til rette for deltagelse for denne sektoren, og det er særlig det tredje hovedområdet, Folkehelse- og helsetjenesteforskning, med tema helse- og omsorgstjenester og velferdspolitik, som er aktuelle.

Mål: En generell økning i deltagelsen fra alle sektorer.

Tiltak:

- Tettere oppfølging av de institusjonene som mobiliserte dårligst i 6RP
- Egne møter med/for høyskolene sammen med tilgrensende programmer/EU-kontoret
- Aktiv deltagelse v/Forskningsrådet i SMEs go Health, bl.a. egne informasjonsmøter for bedrifter som er potensielle søkere innenfor Health
- Invitere prosjektdeltakere til å orientere i møter og på seminarer for å viderebringe nyttige erfaringer og motivere til økt deltagelse
- Motivere flere forskere ved å synliggjøre norske aktørers deltagelse
- Informasjonsmøter i forbindelse med utlysninger og etter forespørsel fra forskningsinstitusjonene
- Kurs i søknadsskriving og prosjektledelse
- Videreformidling av informasjon fra EU-kommisjonen, samt råd og veiledning
- Invitere prosjektdeltakere/-koordinatorer til å orientere i møter og på seminarer for å viderebringe nyttige erfaringer og motivere til økt deltagelse
- Invitere personer som har evaluert søknader i EU-søknader til å orientere i informasjonsmøter

b) Tematiske områder som har høy prioritet for Norge

Health er inndelt i tre hovedområder:

1) *Bioteknologi og grunnleggende verktøy* med fokus på utvikling av teknologi og metodikk, 2) *Translasjonsforskning* med forskning på viktige sykdommer og overføring av grunnleggende forskning til klinisk praksis, og 3) *Folkehelse- og helsetjenesteforskning* som skal bidra til å utvikle kunnskapsgrunnlaget for helsepolitikk, bedre helsesystemer og mer effektive strategier for å fremme folkehelsen, forebygge sykdom, diagnose og behandling.

De fleste av Forskningsrådets egne helsesatsinger, er relevante for de tematiske prioriteringene i Health. Det ligger dermed godt til rette for å skape merverdi til nasjonale satsinger gjennom 7RP. I arbeidet med "Forskningsrådets policy for medisinsk og helsefaglig forskning 2007-2012" er følgende områder foreslått som særlige prioriteringer:

- Molekylærbiologi/stamcelleforskning
- Nevrovitenskapelig forskning
- Bedre utnyttelse av helseregistre og biobanker
- Bildedannende teknologier ("imaging")
- Helsetjenesteforskning
- Folkehelseforskning
- Translasjonsforskning

Molekylærbiologi og stamcelleforskning

Molekylærbiologi og stamcelleforskning er også prioriterte tema i Health. I 6RP mobiliserte norske FoU-miljøer sterkt innenfor genomforskningen, men uttellingen ble noe lavere enn forventet og flere norske prosjekter havnet på reservelisten uten finansiering. Norge har tradisjonelt ikke hatt de sterkeste miljøene innenfor funksjonell genomforskning, men gjennom programmet FUGE (Funksjonell genomforskning) er vi i ferd med å bygge opp den nasjonale kompetansen. I 2006 fikk vi dessuten to Sentre for Fremragende Forskning (SFF), *Centre for Immune Regulation* og *Centre for Cancer Biomedicine* i Oslo, og et Senter for Forskningsdrevet Innovasjon (SFI), *Marine bioactives & drug discovery* i Tromsø, som representerer sterk norsk kompetanse på området. Vi kan derfor forvente bedre uttelling i 7RP, en antagelse som støttes av et betydelig bedre gjennomslag i den siste utlysningen i Life Sciences. Når det gjelder stamcelleforskning har Norge flere gode forskningsmiljøer, deriblant et SFI, *Stem Cell Based Tumor Therapy* i Oslo. Den foreslåtte endringen i bioteknologiloven, i tillegg til økte nasjonale bevilgninger, gir bedre muligheter for norsk suksess i 7RP.

Nevrovitenskapelig forskning

Health har et eget underområde for nevrovitenskap: Forskning på hjernen, nevrologiske sykdommer og menneskelig utvikling og aldring. Nasjonalt har vi satsingen NevroNor og to Sentre for Fremragende Forskning, Centre for Molecular Biology and Neuroscience i Oslo og Centre for the Biology of Memory i Trondheim som er sterke bidragsytere på dette området. Deler av satsingen Aldersforskning kan også være relevant. Dette er satsinger som skal bygge seg opp i årene framover, og vi kan forvente å høste av disse i stadig større grad i EUs rammeprogram.

Bedre utnyttelse av helseregistre og biobanker

De norske biobankene og helseregistrene representerer enestående muligheter for genetiske og epidemiologiske studier og kan sees på både som en nasjonal og internasjonal ressurs. Biobanker var inkludert i flere av de utlyste temaene i det første arbeidsprogrammet og temaene var relevante for ulike norske miljøer. Blant disse er FUGEs aktiviteter innen koordinering og samhandling om utnyttelse av biobankmateriale gjennom en nasjonalt koordinert ressurs og kompetanseplattform. Deltagelse i 7RP vil kunne bidra til nødvendig standardisering og harmonisering av våre biobanker. Internasjonalt samarbeid som inkluderer flere registre og biobanker gir dessuten større forskningsmateriale og økt styrke i studier.

Bildedannende teknologier ("imaging")

Norge har flere sterke miljøer innenfor bildediagnostikk, deriblant et SFI i Trondheim, Medical Imaging Laboratory for Innovative Future Healthcare og et i Tromsø, Tromsø Telemedicine Laboratory. Temaet er også relevant for FUGEs nasjonale teknologiplattform innen dette tema. Bildedannende teknologier er prioritert også i 7RP, både innenfor Health, og innenfor Tema 3: Information & communication technologies (ICT) og Tema 4: Nanosciences, nanotechnologies, materials & new production technologies (NMP). Flere miljøer er aktuelle for utlysningene i 7RP og det forventes at norske miljøer benytter seg av disse mulighetene.

Folkehelse- og helsetjenesteforskning

7RP har et mye større fokus på folkehelse- og helsetjenesteforskning enn 6RP. Norge har ettertraktet kompetanse på dette fagområdet, og med 7RP får disse miljøene langt flere muligheter enn i det forrige rammeprogrammet. Dette så vi tydelig i den andre utlysningen i 7RP hvor dette området for første gang var med i utlysningen, av de 17 prosjektene med norske deltakere som ble innstilt, var en tredjedel av disse innenfor tema 3. Dette vil forsterke flere av våre egne programmer. Det er viktig å sikre at disse miljøene mobiliserer i 7RP.

Translasjonsforskning

er ett av tre hovedområder i Health. Det var på dette området, med forskning på viktige sykdommer, at Norge hadde størst suksess i det forrige rammeprogrammet. Vi har flere nasjonale satsingsområder, eksempelvis kreft, hjerte-karsykdommer, psykisk helse, aldringsforskning og rygg og muskelplager som adresseres under translasjonsforskningen i Health. Det er derfor viktig at vi opprettholder sterk deltagelse på området og skaper merverdi til våre egne satsinger. Flere av våre SFF og SFI er relevante innenfor translasjonsforskningen. Dette er miljøer som skal bygge seg opp i årene framover og som vi forventer at deltar i 7RP.

Helserrelevans i andre tematiske satsinger i 7RP

Når det gjelder helseeffekter av kosthold og ernæring blir disse temaene adressert i: Food, Agriculture and Fisheries, Biotechnology (KBBE) under Activity 2.2. Fork to farm: Food (including seafood), health and well being. Her har Norge svært gode miljøer.

Betydningen av klimaforandringer på helse og helseeffekter som forårsakes av andre miljømessige stressorer enn klima adresseres i *Environment (including climate change)*: under *Sub-Activity 6.1.2 Environment and health*

ICT Information & communication technologies har et eget område som heter ICT for health., med undertemaet sustainable and personalised health care.

Helserelaterte temaer er også en del av Nanosciences, nanotechnologies, materials & new production technologies under Activity 4.4.0-1 Development of nanotechnology-based systems for molecular diagnostics and imaging og 4.1.3 Health, Safety and Environmental Impacts

Mål: En overordnet målsetting for Norges innsats i 7RP er at vi lykkes spesielt godt innenfor de prioriterte områdene definert i "Forskningsrådets policy for medisinsk og helsefaglig forskning 2007-2012".

Tiltak

- Gi innspill til arbeidsprogrammet for nye utlysninger i samarbeid med forskningsmiljøene
- Orienterere om relevante utlysninger i programstyremøter og på konferanser
- Orienterere om relevante utlysninger på programmenes nettsider
- Invitere spesielt relevante SFF/SFI-er til informasjonsmøter
- Ta inn nyheter og lenker fra EU-prosjekter på programmenes nettside
- Oppfordre programkoordinatorer til å invitere EU-prosjektdeltakere til å orientere i møter og på seminarer
- Videreformidle relevant informasjon om møter, konferanser eller liknende arrangert av EU-kommisjonen til programmene
- Nyhetsbrev om resultater, utlysninger, søknadsfrister m.m.

c) For institusjoner

Økt deltakelse er ønsket fra alle typer institusjoner, både universitets- og høyskolesektoren, instituttsektoren og bedrifter.

2. Food, Agriculture and Fisheries, and Biotechnology (BIO)

1. Introduksjon

Tema 2 – BIO (Food, Agriculture and Fisheries, and Biotechnology) omfatter FoU som underbygger utviklingen av den kunnskapsbaserte bio-økonomien (Knowledge based bio-economy-KBBE). Her benyttes biovitenskap og bioteknologi i den hensikt å bidra til økonomisk vekst, sysselsetting og en bærekraftig utvikling i tråd med Lisboaerklæringen. Den kunnskapsbaserte bio-økonomien bygger på at produkter som mat, fôr, drivstoff, plastmaterialer, kjemikalier og farmasøytiske produkter blir produsert på en bærekraftig og miljøvennlig måte ved å ta i bruk innovasjoner innen biovitenskapene og bioteknologi.

Temaet er delt i 3 aktiviteter:

- 1) Sustainable production and management of biological resources from land, forest and aquatic environment.
- 2) Fork to farm: Food (including seafood), health and well being.
- 3) Life sciences, biotechnology and biochemistry for sustainable non-food products and processes.

Utlysningene innen Tema 2 vil fra og med 2008 komme en gang i året. Utlysningen for 2009 (Call 3) ble lagt ut 3. september 2008 med søknadsfrist 15.januar 2009.

2. Mål for mobilisering og suksess

Norge var i 6RP med i 15 % av alle søknader til temaet "Food quality and safety". Marint og skog er mer vektlagt i 7RP og målet for norsk deltakelse i de søkte prosjekter i 7RP bør derfor økes utover det som ble oppnådd for i 6RP.

Målet er at vi deltar i 20 % av søknader i senere utlysninger.

Norsk koordinatorrolle var svakt representert i 6RP (kun koordinatorrolle i to prosjekter i hele perioden for innvilgede prosjekter). Målet er å øke antall norsk-koordinerte prosjekter.

Målet er å ha koordinatorrollen i 5-6 prosjekter i løpet av 7RP.

Deler av UoH sektoren og instituttsektoren bør stimuleres til å delta innenfor Food, Agriculture and Fisheries, and Biotechnology generelt og tilsvarende tema innenfor forskning for politikkutforming spesielt. Større SMB deltagelse bør være en klar målsetning.

Målet er at de matrelaterte bedriftene som i 6RP deltok i bedriftsrettede tiltak nå i større grad skal delta under KBBE. I tillegg bør andre bedrifter innen bioteknologi og non-food (skog og tre) spesielt mobiliseres til deltagelse. Deltagelse fra tilsynsmyndigheter skal også stimuleres.

3. Resultater hittil

Resultatene nedenfor omfatter tre utlysninger i BIO (Call 1, 2A og 2B). Oversikten inkluderer et ERA-NET prosjektprogramssamarbeid med norsk deltagelse, som er innstilt.

Status norske prosjektsøknader og koordinatører

	Søkte prosjekter med norsk deltagelse		Norske koordinatører
	Antall	i %	Antall
Innstilt	23	19 %	2
Reserve	62	50 %	11
Avslått	38	31 %	4
TOTALT	123	100 %	17

Det er kommet inn 123 norske prosjektsøknader i de første utlysningene i BIO. 23 er innstilt for støtte. Suksessraten er dermed på 19 %, nesten fire prosentpoeng over EU-snittet i BIO så langt. De norske innstilte prosjektene utgjør noe under 18 % av alle innstilte prosjekter. 17 søknader har norsk koordinator. Det utgjør 14 % av den norske søknadsmassen. 2 av de innstilte prosjektene er norsk koordinert, det gir en koordinatorandel på 9 %.

Fordelingen mellom aktivitetene (ERA –NET unntatt)

	Antall innvilget	Suksessrate (%)	Uttelling (%)
1. Biological resources	14	18	22
2. Food	7	28	20
3. Non-food	1	8	3
TOTALT	22	18	16

Uttellingen fordeler seg imidlertid svært ujevnt mellom de 3 aktivitetene i temaet. Mens uttellingen er 20 % eller mer for aktivitetene 1 og 2, så er den på bare 3 % for aktivitet 3. Suksessraten varierer også sterkt mellom de tre aktivitetene, fra 28 % innen Food til bare 8 % innen Non-food. Dette skyldes nok i hovedsak at norske forskningsmiljøer og næringsliv i liten grad har fokusert på industriell bioteknologi (white biotech) forhold til matproduksjon.

4. Tiltak

a. Generell mobilisering

Informasjonsmøter med UoH-sektoren, instituttsektoren og industrien vil bli prioritert. Det planlegges å gjennomføre informasjonsmøter foran Call 3, dvs. høsten 2008. På spesielt viktige områder kan det også være aktuelt å stimulere miljøer til å ta en koordinatørrolle i prosjekter i 7RP. Invitasjoner til kurs i søknadsskriving er fortsatt viktig. PES midlene vil fortsatt ha stor betydning, og det virker som denne ordningen nå er godt kjent. Omlegging til rammebevilgning for instituttsektoren blir nytt. Det er også viktig å få gode prosjekteksempler, der Norge har deltatt i 6RP og 7RP, ut i ulike mediekkanaler.

b. Mobilisering til tema 2

Det kan fortsatt arbeides for at miljøene går mer sammen om søknader til BIO-programmet. For norsk matproduksjon er det en fordel om flere ledd i verdikjeden deltar (institusjonene dekker stort sett ulike deler av verdikjeden). I 6RP var det i de fleste tilfeller enkeltinstitusjoner som deltok i prosjekter. Det bør også, som et viktig tiltak for mobilisering, inviteres til fellesmøter med flere deltagere før innspillrunder til de ulike arbeidsprogrammene. Dette vil skape bevissthet rundt hvilke temaer som finnes i rammeprogrammet, samt at de ulike aktørene kan "finne" hverandre.

I forhold til Forskningsmeldingen passer temaene HAV og MAT og teknologiområdet bioteknologi godt sammen med BIO-programmet. Alle de tre aktivitetene har egne programmer i Forskningsrådet. I tillegg har BIA (Brukerstyrt Innovasjonsarena) en betydelig portefølje innen bioteknologi.

Målet er at de nasjonale programmene i sine planer klargjør hvordan de skal samspille med 7RP.

Forskningsrådet bør her ta en sterkere rolle enn i 6RP. Gjennom programstyrene bør det være mulig å få til et bedre koordinert arbeid mellom det som skjer nasjonalt og det som skjer internasjonalt. Dette krever imidlertid en modning i programstyrene. Dette arbeidet er innledet og vil få større tyngde i 2008-2010.

Programledelsen (styreleder og koordinator) for Matprogrammet, Havet og kysten, Havbruksprogrammet og Areal/Tre-programmet møtte i desember 2007 EU-kommisjonen i Brussel. Målet var å få forståelse for EUs rammeprogram for å kunne starte arbeidet med å utvikle et samspill mellom 7RP og de nasjonale programmene.

Teknologiplattformen (ETP): EU-kommisjonen uttaler tydelig at teknologiplattformene spiller en sentral rolle i å definere innhold i kommende utlysninger. Det er i regi av Norge etablert en ETP for akvakultur (EATP). Dette arbeidet vil få betydning for innspill til rammeprogrammet og ikke minst til mobilisering innen Tema 2. NTP Food for Life kompletterer bildet innen det mest sentrale temaet (sjømat) innen KBBE for Norge.

Norsk deltagelse i de andre ETP bør stimuleres i fremtiden, og det bør opprettes norske plattformer (NTP) innen alle ETP innen KBBE. Forskningsrådet bør stimulere til og støtte denne type initiativ.

ERA-NET: Flere ERA-NET er i gang innenfor KBBE, og disse vurderes for videre drift i løpet av 2008.

SAFEFOODERA utløper i 2008, og nettverket vurderer å legge et løp for videreføring.

Forskningsrådet er med i et nytt ERA-NET innenfor Animal Health (EMIDA) som ventes å utlyse midler i 2009.

c. Mobilisering av institusjoner

Norge hadde stor suksess i 6RP, men enkelte sentrale FoU institusjoner og store deler av næringslivet var likevel dårlig representert. Det er ønskelig med en større deltagelse fra både deler av FoU miljøene og næringslivet, spesielt SMB.

Det er i samarbeid med Norsk Industri opprettet et "EU-Life science support office" som spesielt skal bistå med mobilisering og veiledning for bioteknologibedrifter. Samtidig vil hele Forskningsrådets

mobiliseringsapparatet for SMB generelt nå jobbe mer spesielt mot de ulike temaene. Samarbeidet med "SMB go health" skal utvikles.

På matsiden vil organisasjonene måtte spille en sentral rolle og Forskningsrådet vil bidra til at det opprettes en norsk teknologiplattform (NTP) Food for Life i samarbeid med NHO mat og drikke.

3. Information and Communication Technologies (ICT)

1. Introduksjon

ICT er den største temaprogramsatsingen i 7. Rammeprogram med et årlig bevilgningsbudsjett på ca. 10 milliarder NOK. ICT-programmet representerer en meget sentral finansieringskilde for norsk IKT-forskning. Hittil i 7. RP er norske miljøer tilført ca 100 millioner NOK årlig i prosjektmidler. Sammenlignet med Forskningsrådets finansiering av (tilsvarende) IKT-forskning er dette et betydelig beløp, men likevel bare om lag halvparten av hva som ville tilsvare en forholdsmessig andel av det norske kontingentbidraget til 7RP.

ICT-programmets første fase er nå avsluttet med gjennomføring av tre søknadsrunder i 2007-08, der det er fordelt ca. 2 mrd. € i prosjektmidler. Prosessen med oppdatering av programplanen blir avsluttet høsten 2008 med lansering av programplan (Work Programme) for 2009-10. Denne medfører ingen vesentlige endringer i struktur og faglig profil for ICT-programmet. Erfaringene fra første fase er slik sett en rimelig indikasjon på hvilket nivå av norsk suksess som kan forventes i fortsettelsen.

ICT-programmets bevilgningsbudsjett for 2009-10 vil være på rundt 2,2 milliarder €. Av dette vil omtrent 300 mill. € bli kanalisert gjennom nye programformer: JTI-programmene ARTEMIS (elektronikkanvendelser) og ENIAC (mikro-/nanoelektronikk) samt Art. 169-programmet AAL (IKT som verktøy for å motvirke tap av livskvalitet som følge av aldringsprosessen). Felles for disse tre programmene er at det forutsettes samfinansiering mellom 7RP-midler og nasjonale midler, og slik at de nasjonale midlene vil utgjøre minst det dobbelte av Rammeprogrammets bidrag til prosjektfinsieringen. JTI- og Art. 169-programmene vil derfor ha et vesentlig større omfang enn det deres andel av ICT-programmets budsjett tilsier. Norsk medvirkning avhenger av at Forskningsrådet kan reservere midler for å sikre den nødvendige nasjonale medfinansiering. ARTEMIS, ENIAC og AAL har hatt sine første søknadsfrister høsten 2008, og vil heretter ha årlige utlysninger. Hoveddelen av det resterende ICT-budsjettet (2009-10) på 1,9 mrd. € vil bli fordelt over tre hovedutlysninger, med søknadsfrister i mars 2009, september 2009 og mars 2010.

Å oppnå en vesentlig større norsk deltagelse i ICT-programmet enn hittil stiller norske IKT-miljøer overfor store utfordringer, som bare delvis kan løses allerede i kommende toårsperiode. Både miljøene selv og Forskningsrådets mobiliseringsarbeid må derfor ha en lengre tidshorisont, og også ha siktet rettet mot neste programrevisjonsfase ("Work programme" for 2011-12). Halvparten av ICT-budsjettet i 7RP vil fremdeles gjenstå etter at midlene allokert for ICT Work programme 2009-10 er blitt utdelt.

ICT-programmets "programerklæring" er å støtte IKT-forskning som primært skal sette spor etter seg i markedet i siste halvdel av det neste tiåret (2015-2020). Dette gjelder både for forskningsinnsatsen rettet mot selve teknologigrunnlaget, og for den anvendelsesorienterte forskningen der utvalgte temaer står i fokus. Et slikt langsiktig perspektiv er legitimt for et forskningsprogram, og i lys av den globale IKT-industriens store FoU-investeringer er det forståelig at ICT-programmet søker å distansere seg fra den dagsaktuelle teknologifronten. Men dette har naturligvis konsekvenser for programmets tiltrekningskraft for den alt overveiende del av norsk IKT-næring, som vanskelig kan prioritere FoU med et så vidt langsiktig perspektiv. Avanserte IKT-brukere vil også i utgangspunktet være mer opptatt av å kunne dra nytte av de mange nye muligheter som den løpende teknologitutviklingen åpner for, enn av selv å bidra til teknologiske gjennombrudd.

Denne dreiningen i retning av mer langsiktig IKT-forskning – som er tydelig sammenlignet med 5. og 6. Rammeprogram – innebærer at *universitetene og IKT-forskningsinstituttene* sitter med nøkkelen til en bredere norsk deltagelse i ICT-programmet. To andre utviklingstrekk understreker at det også er nødvendig med en viss størrelse for å kunne være en vesentlig aktør i programmet:

- Prioritering av større og mer komplekse prosjekter, gjennom lanseringen av prosjektformen *Integrated projects* (i 6RP), og fortsatt øremerking av store deler av budsjettet til slike prosjekter;
- Økt betydning av institusjonaliserte nettverk – *European Technology Platforms (ETP)* og *Joint Technology Initiatives (JTI)* – både som premissgivere for å definere og prioritere forskningstemaer, og som arenaer for prosjektinitiering.

Dette betyr at aktører med ambisjoner om å gjøre seg aktivt gjeldende i programmet må ha høy grad av kontinuitet i sitt engasjement og evne til å sette inn betydelige ressurser både i å pleie nettverk og i arbeidet med prosjektsøknader.

2. Mål for mobilisering og suksess

Målene for mobilisering i kommende toårsperiode er tredelt:

- 1) oppnå større norsk deltagelse i ICT-programmets prosjektportefølje enn hittil i 7RP;
- 2) oppnå et større engasjement fra relevante norske aktører innenfor de strukturer (aktuelle ETP-initiativer, JTI/JU-fora mv.) som vil prege den innholdsmessige utviklingen av ICT-programmet og være viktige nettverk for å legge grunnlaget for prosjektdeltagelse.
- 3) oppnå et bedre samspill mellom ICT-programmet og Forskningsrådets øvrige engasjement innenfor IKT-forskningen.

Mål for suksess:

Det første målet er det overordnede – de to andre er midler på veien til å nå dette målet. Fordi det neppe finnes noen snarveier til raskt å få et vesentlig høyere volum på deltagelsen i programmet (målt i omfang av innvilgede prosjekter), er det viktig også å satse på tiltak som kan gi effekt på noe lengre sikt. Følgende mål settes for kommende toårsperiode:

- 1) Økning på minst 20 % i prosjektdeltagelse i arbeidsprogrammet 2009-10 sammenlignet med arbeidsprogrammet 2007-08, både i relativt antall prosjekter med norsk deltagelse og i finansieringsomfang.
- 2) Synlig norsk deltagelse i de ETP/JTI-foraene som fremstår som sentrale for norske interesser, blant annet basert på utvikling av tilsvarende nasjonale fora og nettverk.
- 3) Koordinering med nasjonale IKT-satsinger, i første rekke VERDIKT, så vel i faglig planlegging og profilering som gjennom utlysninger og prosjektoppfølgning.

Forskningsrådets mobiliseringsarbeid må fokusere på de største norske IKT-forskningsmiljøene, både med sikte på å øke deres egen deltagelse og å fremme deres interesse for og evne til å være støttespillere for andre norske aktører. En noe videre krets av IKT-miljøer (i næringslivet, U&H- og forskningssektoren) har erfaringer som søkere og prosjektdeltagere i Rammeprogrammet på et slikt nivå at de bør kunne se ICT-programmet som et viktig element i sin FoU-strategi. Også for disse aktørene er suksessgraden avhengig av at engasjementet er forankret i virksomhetenes ledelse og strategi, og at motivasjonen opprettholdes ved positive erfaringer med søknadsprosess og prosjektdeltagelse. Mobiliseringsarbeidet må innrettes i tråd med dette, og gjennomføres i nær og direkte kontakt med disse aktørene.

Mer *generelle* mobiliseringstiltak må settes inn overfor miljøer som ikke kan påregnes å ha en kontinuerlig oppmerksomhet rettet mot ICT/7RP, men som på et mer situasjonsbestemt grunnlag kan komme til å involvere seg i ICT-programmet. I hovedsak kan Forskningsrådet påvirke slike aktører gjennom effektiv formidling av informasjon, slik at de lettere kan bli klar over hvilke muligheter ICT-programmet representerer. Her dreier det seg primært om å fange interesse, og derfor må kommunikasjonen skje på arenaer og gjennom kanaler som disse aktørene allerede forholder seg til. Slike arenaer kan være Forskningsrådets øvrige IKT-aktiviteter, nasjonale fora og nettverk for IKT-bedrifter, forskere og fagfolk. Relevante nasjonale programmer må derfor ha klare referanser til ICT-programmet, og ICT/7RP må jevnlig figurere på agendaen i aktuelle IKT-fora. Det må tas utgangspunkt i at dette er aktører som i meget høy grad orienterer seg om faglige og strategiske spørsmål gjennom nettbasert informasjonssøk og samarbeid. Det er derfor særlig viktig at Forskningsrådets formidlingsaktiviteter, kommunikasjon og tjenestetilbud har et format som samsvarer med målgruppens hverdag. Nettbasert informasjon må utformes slik at det både er sannsynlig at den oppdages når målgruppen foretar relevante informasjonssøk, og at kontakt med Forskningsrådets veiledningstilbud lett kan etableres i slike sammenhenger.

3. Resultater hittil

En nærmere dokumentasjon og analyse av den norske deltagelsen i utlysningene under ICT arbeidsprogrammet 2007-08 er utarbeidet og vil bli løpende oppdatert når programmet går inn i en ny fase. Formålet er både å gi Forskningsrådet den samlede oversikt som er nødvendig for å prioritere tiltak, og å kunne følge opp enkeltaktører med bakgrunn i deres faktiske deltagelse og resultater.

Deltagelsen hittil i ICT-programmet er ikke i tråd med forventningene. Målt i andel av tildelte bevilgninger ligger den norske deltagelsen omkring 1 %. Det er norske deltagere i 37 innstilte prosjekter, med bakgrunn i deltagelse i 276 søknader i utlysningene som er gjennomført under ICT Work programme 2007-08.

Under 6. Rammeprogram var norske aktører med i 122 innstilte prosjekter, og den norske bevilgningsandelen var i underkant av 1,5 %. Dette var en forbedring sammenlignet med 5RP, der bevilgningsandelen var knapt 1,3 %. Hovedendringene fra 5. til 6. Rammeprogram var økt deltagelse fra de to største enkeltaktørene, SINTEF og Telenor (som begge posisjonerte seg godt i forhold til den nye prosjektformen *Integrated Projects*) og fra universitetsmiljøer. (Disse hadde deltatt lite i 5RP, men ble godt representert i den andre nye prosjektformen i 6. Rammeprogram, *Networks of Excellence*).

ICT-programmet i 7RP er vesentlig større enn i de to foregående rammeprogram. Det er et begrenset antall norske miljøer som har realistiske muligheter til å gjøre seg gjeldende, slik at kapasiteten for medvirkning i søknader ikke uten videre og umiddelbart vil følge en opptrapping i programmets størrelse. I utlysningene under ICT arbeidsprogrammet 2007-08 var det norske deltagere i 276 søknader. Dette søknadsvolumet er omtrent det samme som i første fase av 6RP, og det er klart at det representerer en meget omfattende innsats fra norske miljøer. Men siden suksessraten for norske søkere ikke var bedre enn gjennomsnittet for ICT-programmet, var omfanget likevel på langt nær tilstrekkelig til å oppnå samme relative bevilgningsandel som i 6RP.

Manglende suksess har derfor sammenheng med en kombinasjon av kapasitetsbegrensninger og for svak kvalitet i søknadsarbeidet. Det er nødvendig å fokusere på forbedringspotensialet for hver av disse faktorene.

Andre forhold som har forårsaket et svakere resultat fra norsk side, er de utviklingstrekk for ICT-programmet som er nevnt innledningsvis. Dreiningen mot et mer langsiktig perspektiv for forskningen har fått en umiddelbart ugunstig effekt på den norske deltagelsen, der næringslivet stod for ikke mindre enn 37 % av deltagelsen i 6RP og 43 % i 5RP. Mye tyder også på at ledende norske aktørene ikke har hatt et aktivt nok engasjement i relevante nettverk (ETP o.l.) som har fått økt betydning som utgangspunkt for felles prosjektinitiativer. Viktigheten av å involvere seg i slike nettverk kan synes

undervurdert fra norsk side, kanskje delvis som følge av at norske miljøer lyktes relativt godt med sin posisjonering da IP- og NoE-prosjektformene ble lansert ved innledningen av 6RP.

4. Tiltak

a. For generell mobilisering

Nettbasert informasjon og kommunikasjon må stå sentralt i den generelle mobiliseringen for ICT-programmet (jfr. kap. 2). Elektroniske nyhetsbrev, "ICT-blogg", mv. må videreutvikles for å oppnå en best mulig formidlingseffekt og sikre brukere enkel tilgang til øvrige NCP-tilbud. Det bør legges opp til praktisk samarbeid om nettbasert informasjon med sentrale norske deltagere i ICT-programmet og med instanser som orienterer seg mot relevante målgrupper, men med andre hovedbudskap – f. eks. bransjeorganisasjoner, faglige og industrielle nettverk, Forskningsrådets egne programmer og aktiviteter. For å få best mulig effekt av formidlingstiltakene er det også nødvendig å vurdere endringer i formatet på den nettbaserte delen av Forskningsrådets generelle informasjon om EU-forskningen.

I det generelle mobiliseringsarbeidet vil det fortsatt inngå aktiviteter som informasjonsmøter, kurs og seminarer/workshops. Også disse bør vurderes gjennomført i samarbeid med eksterne og interne instanser, for lettere å kunne treffe målgrupper på deres "hjemmebane". Dette bør i høyere grad enn før ses som tilbud som er ment å utfylle nettbasert informasjon og kontakt. Eksempelvis bør informasjonsmøter i forkant av utlysninger ikke ses som det primære informasjonstiltaket knyttet til utlysningen, men heller som et profileringsiltak og en anledning til direkte kontakt med Forskningsrådet (NCP), fagkolleger og potensielle samarbeidspartnere. Det er viktig at hele repertoaret av NCP-tilbud gjøres godt kjent, og at de enkelte tilbud kan differensieres i samsvar med forskjeller i utgangspunkt og forutsetninger for ulike aktører og grupper.

Mobiliseringsarbeidet må ta utgangspunkt i at alle aktører, både enkeltpersoner og institusjoner, vil ha nådd et visst stadium av engasjement eller involvering – fra en første oppmerksomhet, via gryende interesse til aktiv innsats. Utfordringen består i å tilpasse tilbudet slik at det fungerer etter hensikten i en gitt situasjon. For at dette skal være mulig, må Forskningsrådet bidra til at brukere erkjenner hvilket stadium de befinner seg på, og hva som kreves av motivasjon og innsats for å bevege seg til neste stadium. For eksempel må tilbud som tar sikte på å gi praktisk støtte i søknadsprosessen, ta hensyn til om det dreier seg om:

- *Potensielle søkere*, dvs. aktører som vurderer muligheten for å involvere seg i en prosjektsøknad, uten å ha relevant erfaring
- *Aktuelle søkere*, dvs. aktører som har innledet prosessen med å involvere seg i en søknad, men som ikke har mye relevant erfaring
- *Erfarne søkere*, dvs. aktører som tidligere har vært involvert i søknader rettet mot ICT-delen av EUs 6. eller 7. Rammeprogram
- *Erfarne programdeltagere*, dvs. aktører med erfaring fra deltagelse i gjennomføring av prosjekter i ICT-delen av EUs 6. eller 7. Rammeprogram.

PES-søknader vil fortsatt være et nyttig inntak til å fremme tilbud om veiledning og differensiere dette ut fra opplysninger som fanges opp i søknadsbehandlingen. Det må signaliseres tydelig at PES-ordningen også kan føre til slik bistand, og ikke bare økonomisk støtte til søknadsarbeidet.

b. Mobilisering for spesielle programområder

Den norske deltagelsen i første fase av ICT/7RP fremstår som lavere enn ønskelig i alle hoveddeler av ICT-programmet. Både de generelle (punkt a. ovenfor) og de aktørrettede mobiliseringstiltakene (punkt c. nedenfor) som omtales i denne planen, vil derfor være sentrale virkemidler også for å øke deltagelsen på spesielle programområder. Disse tiltakene kan gjøres mer målrettet gjennom analyse av statistikk over deltagelsen, blant annet for å avdekke om hovedproblemet er manglende engasjement

og interesse fra sentrale norske aktører, eller svakheter i tilnærmingen til programmet (dårlig søknadsbearbeiding, mangelfullt nettverk eller ugunstig valg av samarbeidspartnere, etc.). Det er imidlertid viktig å være bevisst at hvert enkelt programområde også representerer en spesiell arena, preget av en del sentrale aktører og nettverk. Nøkkelen til større deltagelse på et gitt område er derfor at norske aktører engasjerer seg på disse arenaene og blir aktive deltagere i tilhørende nettverk. Europeiske Teknologiplattformer (ETP) er initiativer for å mobilisere europeiske aktører til samarbeid for å påvirke prioriteringer av forskningstemaer under EUs Rammeprogram, gjennom utvikling av strategiske forskningsagendaer. Et titalls slike initiativer er etablert med referanse til ICT-programmet, og to av disse (ARTEMIS og ENIAC) har altså foreløpig fått gjennomslag med status som Joint Technology Initiatives, dvs. programmer utført i et operativt og finansielt samarbeid mellom ETP-nettverket, EU-kommisjonen og nasjonale myndigheter.

Innenfor JTI-programmene er det åpenbart at en høy andel av de mest konkurransedyktige søknadene springer ut av initiativer som er lansert innenfor institusjonaliserte JTI-fora. Det blir derfor svært viktig å utnytte det norske nærværet i slike fora – og å utvide det utover de posisjoner som i dag inntas av forskningssjef Dagfinn Brodtkorb, ABB Corporate Research, som styremedlem i industriforeningen ARTEMISIA og forskningssjef Berit Sundby Avset i ENIACs Scientific Community Council.

De øvrige ETP-initiativene med tilknytning til ICT-programmet har en noe varierende status, både med hensyn til aktivitetsnivå og betydning for prosjektinitiering. Men deres respektive Strategiske forskningsagendaer (SRA) er utvilsomt viktige referanserammer for de tematiske prioriteringer som gjøres i ICT-programmet, og de mest aktive miljøene i ETP-ene vil ofte være toneangivende deltagere i prosjektinitiativer.

Det er imidlertid klart at aktiv deltagelse i ETP-fora er en form for ”overskuddsaktivitet” som relativt få norske IKT-miljøer har kapasitet eller økonomiske ressurser til å prioritere utelukkende for sin egen del. Det må derfor legges vekt på å finne frem til ordninger (med tilhørende incentiver) der norske deltagere i slike fora til en viss grad kan operere som representanter for et bredere norsk miljø, og dermed også ha en rolle i Forskningsrådets mobiliseringstiltak. Parallelt bør det stimuleres til etablering av norske paralleller til ETP-prosessene på europeisk nivå. Dette bør ikke nødvendigvis være rene speilinger av ETP-ene (”NTP-er”), fordi grenseflatene mellom mange av disse fremstår som så vilkårlige at mange aktører (særlig i næringslivet) ikke vil føle tilstrekkelig tilhørighet til én enkelt ETP. En alternativ tilnærming kan være å ta utgangspunkt i nasjonale samarbeidsarenaer og nettverk (eksisterende eller under etablering), som så benytter relevante SRA’er som referanser for et arbeid med å kartlegge felles FoU-behov. Eksempelvis kan VERDIKT-programmets ”Ressursnettverk”, nettverk opprettet med støtte fra BIA-programmet, IKT-faglige sentre med SFF- eller SFI-status kunne være basis for utvikling av nasjonale arenaer som kan fungere som springbrett for deltagelse i ICT-programmet.

VERDIKT er for tiden den eneste norske forskningsprogramsatsingen som har klare likhetstrekk med ICT-programmet. VERDIKT har en klart snevrere tematisk innretning, men har likevel en bredde som gjør at programmet appellerer til og mobiliserer en vesentlig del av det norske IKT-forskningsmiljøet. Det er derfor av største betydning at VERDIKT har ICT/7RP som en referanseramme og legger til rette for spill på begge disse arenaene. VERDIKTs strategiutvikling, faglige prioriteringer og utlysningsplaner må ivareta de koordineringsbehov med ICT-programmet som er nødvendig for å skape synergieffekter for norsk IKT-forskning. Både VERDIKT-programmet og andre relevante virkemidler i Forskningsrådet bør dessuten vurdere incentivordninger som kan stimulere egne målgrupper til å engasjere seg i ICT-programmet.

c. Mobilisering for bestemte aktører / institusjoner

Det er enkeltaktører som avgjør graden av norsk suksess i ICT-programmet. Deler av Forskningsrådets mobiliseringsarbeid må derfor være rettet direkte mot noen slike viktige aktører, og ta konkret utgangspunkt i deres situasjon og hvilken rolle de kan spille i en større nasjonal sammenheng. Forskningsrådets rolle vil i hovedsak være som pådriver og katalysator for prosesser som kan heve aktørenes motivasjon for å engasjere seg i programmet og forbedre deres gjennomføringsevne av oppgaver som har vital betydning for å lykkes.

Mobiliseringstiltakene må tilpasses hovedutfordringer for aktørene. Noen vil ha et så vidt stort potensial for å utvide sin deltagelse i programmet (i dybde og/eller bredde), at dette må stå i fokus.

For andre aktører er hovedutfordringen å få bedre utbytte av den innsatsen som allerede legges ned i programmet, dvs. først og fremst å iverksette tiltak som kan øke sjansene for vellykket søknadsarbeid. Ut fra status for den norske deltagelsen i programmet er det imidlertid klart at de fremste norske IKT-miljøene må satse på begge disse frontene, og hovedspørsmålet er å få til et godt samspill mellom tiltakene.

Mobiliseringsarbeidet bør fokusere på tre hovedgrupper av aktører.

Den første gruppen består av de største norske IKT-forskningsinstitusjonene: De som har potensial for å være engasjert i store deler av ICT-programmet, og selv har en størrelse som muliggjør et omfattende kontinuerlig engasjement i relevante nettverk, søknadsprosesser og prosjektgjennomføring. Fokus settes her på følgende tre institusjoner:

- SINTEF, i første rekke SINTEF IKT
- NTNU, i første rekke Fakultet for Informasjonsteknologi, matematikk og elektronikk
- UiO, i første rekke Institutt for informatikk

Den andre gruppen består også av IKT-forskningsmiljøer av betydelig størrelse og med potensial for å engasjere seg innenfor flere temaområder i ICT-programmet, men som vil ha sin interesse knyttet til mer avgrensede deler av programmet. Fokus settes her, i denne omgang, på følgende aktører:

- Telenor R&I, med norsk IKT-nærings desidert største FoU-miljø.
- Simula-senteret, landets største frittstående IKT-forskningsmiljø.

Utgangspunktet vil være at aktørene i begge disse gruppene bør ha en felles agenda, som omfatter

- å utvide sitt engasjement i ICT-programmet (og/eller i andre ICT-relevante deler av 7RP),
- å skaffe seg en sterkere posisjon i prosjektkonsortiene, ved oftere å innta rollen som koordinator eller delprosjektleder;
- å motivere nasjonale samarbeidspartnere til å engasjere seg (sterkere) i ICT-programmet, både ved at de blir trukket med som konsortiepartnere og ved at de oppfordres til å delta på egen hånd (med mulighet for en viss praktisk støtte);
- å øke suksessraten i søknadsfasen, gjennom å sikre strategisk forankring av og bedre kvalitetssikring i eget søknadsarbeid.

Mobiliseringstiltakene vil være rettet både mot ledelsesnivået i institusjonene og mot det operative planet der søknadsprosesser og prosjektdeltagelse vil finne sted.

Kontakten med institusjonenes ledelse vil ha to hovedformål:

- å øke oppmerksomheten om ICT-programmets plass i institusjonens strategi,
- å understreke betydningen av strategisk forankring og ledelsesmessig støtte som suksessfaktorer for søknadsarbeid og deltagelse i prosjekter.

Kontakten på det operative plan vil være konsentrert om hvordan Forskningsrådets tilbud (herunder erfaringsutveksling med andre norske aktører) kan bidra til å forbedre kvalitet og effektivitet i arbeidet med posisjonering, prosjektsøknader og prosjektgjennomføring.

Den tredje gruppen vil bestå av IKT-miljøer (i næringslivet, U&H- og forskningssektoren) som har erfaringer som søkere og prosjektdeltagere i Rammeprogrammet og/eller nasjonale programmer på et slikt nivå at deres FoU-strategi (bør) påvirkes av de muligheter ICT-programmet åpner for. Dette omfatter de øvrige universitetene, enkelte forskningsinstitutter og faginstitusjoner og en uensartet gruppe av bedrifter – fra små høyteknologibedrifter til norske enheter i globale IT-selskap.

Gjennom kartlegging av søknads- og prosjektdeltagelse tas det sikte på å kunne identifisere og klassifisere denne gruppen i mer detalj, og å vie slike aktører mer systematisk oppmerksomhet enn tidligere. Dette vil blant annet skje ved dialog om erfaringer fra søknadsprosessen og kontakt med virksomhetenes ledelse om FoU-strategiske spørsmål, med det hovedmål å bidra til kontinuitet i deres engasjement i ICT-programmet.

4. NMP (Nanovitenskap, nanoteknologi, materialer og nye produksjonsteknologier)

1. Introduksjon

NMP har som overordnet målsetning å forbedre konkurranseevnen til europeisk industri. Dette skal en forsøksvis oppnå via en transformasjon til en mer kunnskapsbasert industri. Dette kan en bare oppnå ved å generere ny kunnskap som så anvendes i eksisterende eller ny industrivirksomhet. Området er bygget opp om tre grunnleggende områder, nanovitenskap og –teknologi, materialkunnskap og produksjonsteknologier. I tillegg satser en på å integrere kunnskap fra flere områder for å få til industriutviklingen og dette gjenspeiles i arbeidsprogrammene som bygger på denne firedelingen.

Utlysninger for 2008:

Sammen med områdene Energy, Environment og KBBE (Mat og bioteknologi) utlyses det 57 millioner € i september 2008 med søknadsfrist sent i november. Temaet er bioraffinering bl.a. for produksjon av biobrensel.

I oktober vil JTI'en på Brenselceller og Hydrogen (FCH) ha offisiell åpning med annonsering av sin første utlysning. Denne vil sannsynligvis inneholde temaer som er innenfor nedslagsfeltet til NMP-området.

Planlagte utlysninger for 2009:

I løpet av 2009-10 skal NMP-komiteen legge om utlysningsrutinene slik at det følger kalenderåret, dette gir to mindre utlysninger i 2009 og 2010.

Utllysning	Prosjekttype	Omfang mil €	Frist 1. steg	Frist 2. steg/final
FP7-NMP-2009-LARGE-3	Large scale integrating collaborative projects	130	Uke 7	Uke 28
FP7-NMP-2009-SMALL-3	Small or medium-scale focused research projects	80	Uke 7	Uke 28
FP7-NMP-2009-SME-3	Collaborative projects targeted to SMEs	30	Uke 7	Uke 28
FP7-NMP-2009-CSA-3	Coordination and Support Actions	5		Uke 14

Planlagte utlysninger for 2010:

Utllysning	Prosjekttype	Omfang mil €	Frist 1. steg	Frist 2. steg/final
FP7-NMP-2010-LARGE-4	Large scale integrating collaborative projects	120-140	Uke 50, 2009	Uke 20
FP7-NMP-2010-SMALL-4	Small or medium-scale focused research projects	120-140	Uke 50, 2009	Uke 20
FP7-NMP-2010-SME-4	Collaborative projects targeted to SMEs	25	Uke 50, 2009	Uke 20
FP7-NMP-2010-CSA-4	Coordination and Support Actions	5		Uke 5

I tillegg blir det utlyst ett ERA-NET i 2009 innen "High value added textiles and fibre-based materials" og ett ERA-NET i 2010 innen vareproduksjon. To ERA-NET Plus er planlagt til 2010, et på Nanovitenskap og et på "Nanotoxology". Disse vil sannsynligvis ligge under fellesutlysningen på ERA-NET. Totalt er det satt av 17 millioner for ERA-NET over disse to årene.

3. Resultater hittil

NMP hadde to-trinns evaluering for alle prosjektene utenom CSA-type. Dette medførte at de prosjektene som ble invitert til forhandlinger, ikke kom i gang med dette før i desember 2007. Det medfører videre at vi ikke har oversikt over alle norske aktører i trinn 1 hvor vi bare får oppgitt koordinator fra Kommisjonen. Siden vi ikke har mottatt fullstendig tallgrunnlag, må noen av tallene som er nevnt nedenfor derfor anses som estimater, og ikke sikre tall.

I det etterfølgende holdes ERA-NET utenfor. Nedenfor vises oppnådde resultater for den norske deltakelsen i NMP så langt i forhold til måltallene som er definert i Forskningsrådets EU-prosjekt for 7RP;

Mobilisering (søknader): Med forbehold som nevnt ovenfor har vi forsøkt å beregne antallet norske deltakelser. Det vi vet er at det var 14 norske koordinatorene av totalt 1 245 søknader (1,1 %). Med utgangspunkt i de norske deltakelsene vi vet om har vi anslått den norske deltakelsen til ca 60 prosjekter med ca 95 norske deltakelser. Dette gir mindre enn 1 % deltakelse.

Uttelling: Av totalt 122 innstilte prosjekter så langt er det 9 med norsk deltakelse (7,3 %). I de innstilte prosjektene er det ingen norske koordinatorene.

Suksessrate: Norge har en total suksessrate på ca 15 %, mens snittet så langt i FP7-NMP-2007 ligger på 9,8 %. Ut fra det som er nevnt ovenfor om manglende oversikter over deltakerne i søknadene til Trinn 1, kan det dessverre ikke beregnes suksessrater for andre land. Suksessraten i Trinn 2 for Norges del er 29 %, mens for hele NMP ligger den på over 36 %. Ut fra beregningene kan det derfor se ut til at Norge har hatt høy suksess til Trinn 1, men dårlig uttelling i Trinn 2.

Samarbeid: Norge samarbeider med 27 forskjellige land i de innstilte prosjektene så langt i NMP. I samtlige innstilte prosjekter er det totalt 44 land som deltar. Målsetningen for antall samarbeidsland er med andre ord oppnådd og vel så det.

Finansielt utbytte: De norske andelene av de søkte prosjektene ligger rundt 7 %, det vil si de får tilgang til ca 14 ganger deres egen innsats ved å delta i disse prosjektene så fremt den samme fordelingen holder seg gjennom kontraktsforhandlingene.

Vurdering av deltakelsen: Aktiviteten inn mot første søknadsfrist kunne vært bredere. Bortsett fra et par store FoU-institusjoner som hadde mobilisert svært godt, var det bare sporadisk aktivitet hos mange av de største bedriftene og forskningsinstitusjonene. Til tross for dette var det svært oppløftende at 14 norske koordinatorene prøvde seg i Trinn 1. Dessverre viste det seg at kun tre klarte å komme videre til runde to. Dette bekreftet det inntrykket NCP-korpset hadde i forkant ved gjennomgang av noen av søknadene. Det virket som koordinatorene kom sent i gang, og at de ikke hadde nok ressurser til å få opp kvaliteten på søknadene. Av de tre søknadene som kom til Trinn 2, kom ingen gjennom på så høy score at de ble invitert til forhandlinger.

Litt oppløftende er det derimot at tre SME-bedrifter er med i de 9 prosjektene som er i forhandlinger. En er gjenganger, som denne gang var med på 3 søknader til runde 2, men mest gledelig er det at en SME innenfor tekstiler og en innenfor overflateteknologi er med som nye deltakere.

Det er allerede nevnt at enkelte store institusjoner ikke har deltatt i særlig grad denne gang. Det som er svært slående i denne sammenhengen er at Norge ikke kom med på noen av de mindre forskningsfokuserne prosjektene (tidl. STREP, nå SMALL) hvor forskningsinnholdet er størst og prosjektene henvender seg mest til HE-sektoren. Dette forsterker en trend vi så i løpet av det 6. rammeprogrammet, hvor vi startet med en rimelig andel STREP-prosjekter, men hvor vi etter hvert fikk mindre uttelling på STREP og faktisk bedre suksess med de store (IP/LARGE) og spesielt de SME-dedikerte prosjektene.

Den siste trenden som er verd en kommentar er hvordan Norges suksess fordeler seg mellom hovedområdene innenfor NMP. Det 7. rammeprogrammet er delt på Nanoteknologi, Materialer, Produksjon og Integrasjon. Den siste delen er ment å være overlappende av de 3 førstnevnte med LARGE og SME prosjekter spesielt knyttet opp mot teknologiplattformene. Trenden som løper videre fra FP6 er at vi har rimelig uttelling på alle områdene bortsett fra Materialdelen hvor vi denne gang ikke får noen prosjekter.

a. Økt mobilisering

Mål:

Holde eller øke antallet norske aktører i rammeprogrammet:

- Vi hadde en stor økning av norske koordinatorene i 2008 og det blir viktig å holde aktiviteten på det nye nivået.
- Norske deltakelser i prosjekt med norske koordinatorene og/eller arbeidspakkeledere
- Antallet små og mellomstore bedrifter
- Aktiviteten til universitetene og høyskolene
- Øke aktiviteten til de store selskapene

4. Tiltak

Tiltak og Forskningsrådets rolle:

Fortsette med informasjonsmøter i forbindelse med nye utlysninger. Invitere oss inn i eksisterende fora hvor vi finner det hensiktsmessig, og besøke enkeltaktører i større grad enn vi har klart til nå.

Finne frem til, og komme i dialog med, grupper av aktører som har potensial til å delta og lykkes i EU-sammenheng, for eksempel mindre bedrifter som baserer utviklingen på forskning.

Forskningsrådets rolle er å analysere deltakelsen i rammeprogrammene så langt for å finne grupper som trenger mer informasjon og assistanse for å delta og også lykkes. Videre vil Forskningsrådet benytte aktiviteten i nasjonale programmer og Skattefunn for å finne frem til bedrifter med potensial og vilje til å delta.

Forskningsrådet vil også tilby hjelp til å utarbeide bedre søknader slik at suksessraten går opp. Dette vil kunne bidra til at industrien lettere ser nytten av å være med og kan på den måten øke deltakelsen. Dette ble startet under den første utlysningen og vil videreføres.

b. Tiltak for bestemte målgrupper

Det er satt i gang et eget prosjekt for å se på muligheten for å øke industrideltakelsen enda mer. I forlengelsen av denne aktiviteten blir det gjort fremstøt overfor spesielt utvalgte institusjoner og bedrifter.

Mål:

Definere konkrete grupper som trenger spesiell oppfølging i forhold til rammeprogrammet. Dette gjelder enkelte bransjer (bygg og anlegg, prosessindustri etc.) og aktører slik som høyskolene. Her vil vi spille på de initiativene som er tatt bl.a. i forbindelse med de europeiske teknologiplattformene.

Tiltak og Forskningsrådets rolle:

Forskningsrådet har initiert prosesser hvor en adresserer enkelte grupper i forbindelse med utlysninger i NMP-delen av FP7.

Dette gjelder bl.a. norske initiativ inn mot de løpende ETPene som er satt i gang og som kan gi muligheter for nettverks- og konsortiebygging. For eksempel er det ved hjelp av Forskningsrådet nå nasjonale nettverk innenfor Vareproduksjon, Nanomedisin, Optikk, Skogbasert produksjon, Bygg og anlegg etc. Disse har etter hvert fått støtte av relaterte nasjonale programmer slik som BIA (Vareproduksjon, B&A, Skogbaserte produkter) og NANOMAT (Nanomedisin).

Forskningsrådet vil fortsette å aktivisere andre bransjer som vi finner har et potensial inn mot rammeprogrammet, dette gjør vi bl.a. via initiativ til bransjeorganisasjonene og andre fora hvor vi kan komme i dialog med aktørene. Vi forsøker p.t. i samarbeid med Norsk Industri å etablere egnede fora for bl.a. prosess- og aluminiumindustrien. Forskningsrådet ser på seg selv som fasilitator i denne sammenheng, det er industrien selv som må drive disse fora og kople seg opp mot den aktiviteten som skjer i Europa.

c. Tiltak for å forsterke nasjonalt prioriterte områder

Mål:

NMP er et svært bredt program som rettes inn mot store deler av den industrien som ikke fanges opp av prioriterte nasjonale programmer. NANOMAT som nå er revidert, dekker nå nanovitenskap og nanoteknologi, nye materialer og integrasjon av den nye kunnskapen inn i produkter og prosesser og vil i sin helhet ligge innenfor NMP. I tillegg vil BIA (Brukerstyrt innovasjonsarena) som ikke har noen prioriterte områder, men har fokus på industri og innovasjon, ligge nært opp til intensjonen med NMP som har som målsetting å forandre industrien i Europa til en mer kunnskapsbasert industri. Pga bredden i programmet, vil også NMP dekke deler av de andre prioriterte tematiske områdene i Norge, for eksempel inn mot Energi/Miljø, Helse, Mat og Hav.

Tiltak og Forskningsrådets rolle:

De forskjellige utlysningene i NMP har ulik vekt på de forskjellige temaene utover i programperioden. Forskningsrådets viktigste oppgave blir derfor, i forkant av utlysningene, å varsle de bransjer eller grupper som vil ha spesielt store muligheter for å finne passende temaer. Dette kan bl.a. gjøres de nasjonale programmene i Forskningsrådet, for eksempel FUGE, RENERGI, MAT og TRE.

d. Tiltak for strategisk posisjonering

ERA-NET: For 2009 blir det utlyst kun ett ERA-NET innenfor NMP. Dette vil komme innenfor tekstiler og fiberbaserte materialer. Hvis dette ERA-NETet viser seg egnet for norsk deltakelse, vil det være naturlig at dette legges til programmet BIA.

For 2010 blir det sannsynligvis ett ERA-NET innen vareproduksjon. Også dette vil være naturlig å forankre i BIA-programmet. To ERA-NET Plus er planlagt til 2010, et på Nanovitenskap og et på "Nanotoxology". Det naturlige forankringspunkt for disse vil være NANOMAT.

NoE: Det er fortsatt ingen temaer åpne for NoE i NMP-programmet. NMP komiteen avventer evalueringen av NoE-prosjektene i FP6 før den eventuelt åpner for nye prosjekter.

JTI: ENIAC og FCH (hydrogen og brenselceller) vil kunne ha utlysninger som ligger faglig nært NMP-området. ENIAC har allerede kunngjort utlysninger med søknadsfrister 3. september 2008.

ETP: De europeiske teknologiplattformene er viktige for NMP-området og Forskningsrådet oppfordrer fortsatt aktørene om "å komme på banen" fordi dette er viktige arenaer for prosjektetableringer og konsortiebygging. Forskningsrådet støtter flere norske plattforminitiativ, dette gjelder spesielt for ETPene ManuFuture, NanoMedicine, Photonics 21, Forestry, EuMat, ECTP (Construction), ENIAC (Electronics), FTC (Textiles & Clothing). Det jobbes også sammen med Norsk Industri for å få en samling mot SusChem. Etter hvert som andre initiativ kommer på banen (for eksempel "Robotics" og Photovoltaic) vil Forskningsrådet fortløpende vurdere aksjoner mot relevante norske miljøer.

INCO/SICA-prosjekter (Specific International Cooperation Actions)

Forskningsrådet har ingen konkrete planer innenfor dette temaet annet enn å informere spesielt om muligheten for å samarbeide med tredje-land. I utlysningen for 2009 er det for eksempel en fellesutlysning med Russland på nanostrukturerte sensorer og et tema spesielt for SICA "Nye membraner for vanntechnologier".

5. Energy

1. Introduksjon

Ansvar for EUs energiforskning er delt mellom DG RTD og DG TREN. Utlysningene til DG RTD fokuserer på forskning som har et langt tidsperspektiv. Her er framtidige teknologier fram mot 2050 i fokus. DG TREN fokuserer på forskning med en kortere tidshorisont (2020). Her legges vekten på demonstrasjon av ny teknologi for å kunne korte ned tiden før teknologien kan introduseres i markedet.

I 2008 har ikke utlysninger og søknadsfrister vært koordinert mellom de to DGene. Mens DG RTD hadde første innleveringsfrist for sine utlysninger den 26. februar 2008, kom utlysningen til DG TREN først den 25. april med innleveringsfrist 8. oktober 2008. For 2009 er situasjonen bedre. Begge DG kom med en felles utlysning 3. september 2008. DG RTD gjennomfører en to stegs-evalueringsprosess med første innlevering den 25. november, mens DG TREN også for 2009 kommer til å ha en evaluering og dermed full søknadsinnlevering den 29. april 2009.

Det vil også bli et par fellesutlysninger i arbeidsprogrammet for 2009. DG RTD har en utlysning på bioraffineri (hvor de tematiske områdene 2, 4 og 6 er involvert). Det er også satt av budsjett til en fellesutlysning med DG INFSO i november 2008 og det arbeides med å få til en fellesutlysning med Brasil på biodrivstoff. Begge disse koordineres av DG RTD.

En klar trend hos både DG TREN og DG RTD er at antall utlyste "topics" i 2009 blir færre enn i 2007 og 2008. DG TREN har utlyst kun 8 topics og signaliserer samtidig at de ønsker prosjekter med større volum. En viktig driver her er Strategic Energy Technology Plan (SET-planen) som er innrettet mot at EU skal nå sine politisk satte mål i 2020. 2009-utlysninger er med få unntak godt sentrert rundt SET-planen. Arbeidet med 2010-utlysningen starter i september 2008.

Følgende aktiviteter dekkes innen temaet energi:

- ACTIVITY 1: HYDROGEN AND FUEL CELLS
- ACTIVITY 2: RENEWABLE ELECTRICITY GENERATION
- ACTIVITY 3: RENEWABLE FUEL PRODUCTION
- ACTIVITY 4: RENEWABLES FOR HEATING AND COOLING
- ACTIVITY 5: CO2 CAPTURE AND STORAGE TECHNOLOGIES FOR ZERO EMISSION POWER GENERATION
- ACTIVITY 6: CLEAN COAL TECHNOLOGIES
- ACTIVITY 7: SMART ENERGY NETWORKS
- ACTIVITY 8: ENERGY EFFICIENCY AND SAVINGS
- ACTIVITY 9: KNOWLEDGE FOR ENERGY POLICY MAKING
- ACTIVITY 10: HORIZONTAL PROGRAMME ACTIONS

Under Aktivitet 1 "Hydrogen and Fuel Cells" er en Joint Technology Initiative (JTI), nå opprettet. JTien ble vedtatt i konkurranseutvalget den 30. mai 2008. I perioden 2008 til 2017 vil denne JTien ha et totalbudsjett på 1 mrd Euro, fordelt mellom Europakommisjonen og europeisk industri. Første utlysning kommer i slutten september 2008 og vil ha et budsjett på 52 mill. Euro. Hydrogen og brenselceller er dermed nå tatt ut av de årlige arbeidsprogrammet.

2. Mål for mobilisering og suksess

a. Resultatmål

Basert på resultater fra FP6 og 1. utlysning i FP7 settes det følgende mål for 2. og 3. utlysning i FP7 (målene gjelder separat for 2008 og 2009):

- Suksessrate på 25 % av innsendte søknader.
- Norsk koordinator i 3 prosjekter.
- Tilbakeføring av 75 millioner kroner.

Andre konkrete mål for utlysningen i 2008 og 2009 er(målene gjelder separat for 2008 og 2009):

- Norske aktører deltar som partner i minst 2 innstilte prosjekter innen aktivitet 7.
- Norske aktører deltar som partner i minst ett innstilt prosjekt innen aktivitet 8 og/eller 9.
- Norske aktører deltar i minst 2 innstilte prosjekter på det maritime området.

For JTien på hydrogen og fuel cells vil kun følgende mål gjelde for 2008- og 2009-utlysningen:

- Suksessrate på 25 % av innsendte søknader.

b. Mobiliseringsmål

På bakgrunn av resultatmålene kan følgende mobiliseringsmål identifiseres:

- Utsendelse av 20- 25 nyhetsbrev per år som skal distribueres til minimum 400 stk i løpet av 2009.
- NCP Energi skal delta på minst halvparten av styremøtene i RENERGI og CLIMIT
- I løpet av 2008 og 2009 å gjennomføre informasjonsmøter i Oslo, Kjeller, Trondheim, Stavanger, Bodø og på Ås.

3. Resultater hittil

Temaområde 5 "Energy" er i stor grad en videreføring av "Sustainable Energy Systems" i FP6. Tall fra 31.12.2006 forteller at det var norsk deltakelse i 152 søknader i FP6. Av de innstilte prosjektene var det norsk deltakelse i 53 prosjekter. Totalt sett var dermed den norske suksessraten på 34,9 %. EU-snittet når det gjelder suksessrate for alle søknader på energiområdet var 21 %. I FP6 var norske aktører koordinator i totalt 5 prosjekter.

Tabellen nedenfor viser resultatene ifra første utlysning i FP7. Tre utlysninger er omfattet. Det er hovedutlysningene til hhv DG RTD og DG TREN, samt en ERA-NET utlysning.

Status norske prosjektsøknader og koordinatore

	Søkte prosjekter med norsk deltakelse		Norske Koordinatorer
	Antall	i %	Antall
Innstilt	14	20 %	4
Reserve	5	7 %	1
Avslått	52	73 %	10
TOTALT	71	100 %	15

Resultater fra 1. utlysning viser at det var norsk deltakelse i totalt 71 søknader. 14 prosjekter er innstilt for støtte (inkl. en ERA-NET-søknad), noe som gir en suksessrate i underkant av 20 %. Det betyr at det er norsk deltakelse i hvert femte innstilte prosjekt etter 2007-utlysningen. Totalt sett er andelen søknader med norsk deltakelse er på 13 %, og i snitt er det 1,5 norske deltakelser per søknad.

Det er totalt 15 norske deltakelser med en koordinatorrolle i søknadene, dvs. 21 % av alle norske søknader. I de innstilte prosjektene er det 4 norske koordinatore, det gir en koordinatorandel på 31 %.

2007-utlysningene vil gi en totaloverføring fra Brussel til norske deltakere i innstilte prosjekter på om lag 90 millioner kr. Pengemessig var det søknader til DG RTD som ga mest tilbakeføring (66 mill. kr). Informasjon om resultatene fra 2008-utlysningene til DG RTD (quick call info) ble distribuert i juli 2008. Her ser det ut til at Norge gjorde de spesielt bra på fellesutlysningen med NMP. Norge ligger her an til å få to koordineringsprosjekter. Resultatene fra DG TREN sin 2008-utlysning vil foreligge oppunder jul 2008.

4. Tiltak

a. Generell mobilisering

Det sendes ut om lag to ganger i måneden informasjon til FP7s energinettverk som i august 2008 består av ca 300 personer. Til disse informeres det om relevante informasjonssaker fra EU, herunder

skisser til arbeidsprogram, informasjon om informasjonsdager, aktuelle workshops og konferanser, partner søk-forespørslar (bl.a. fra NCP'er fra andre land) etc. Det blir også informert om Forskningsrådet støtteaktiviteter som prosjektetableringsstøtteordningen (PES), kurs i regi av Forskningsrådet etc. til dette nettverket.

Tiltak:

Produsere 1-2 nyhetsbrev per måned.

Opprette en dedikert webside for nyhetsbrev i løpet av høsten 2008.

Energiområdet i FP7 sammenfaller med norske satsinger innen programmene RENERGI og CLIMIT. Sentrale forskningsområder for RENERGI er: Energipolitikk og internasjonale avtaler, Energimarked, Energisystemer, infrastruktur, planlegging og forsyningssikkerhet, Energibruk, Fornybar energiproduksjon, Hydrogen, Naturgass, Miljøvennlig transportteknologi (hydrogen, biodrivstoff). Sentrale forskningsområder i CLIMIT er kraftproduksjon med CO₂ fangst og CO₂ lagring. Det er derfor viktig å få til mest mulig synergi mellom utlysninger i EU og utlysninger for programmene RENERGI og CLIMIT. Videre vil det være viktig å holde kontakt med aktuelle aktører i norske prosjekter finansiert av RENERGI og CLIMIT og sørge for at disse regelmessig mottar oppdatert informasjon om mulighetene i FP7.

Tiltak:

Delta på styremøter i RENERGI og CLIMIT for å sørge for at styrene kjenner til framtidige prioriteringer i energidelen av FP7 før utlysningstekster vedtas.

Sørge for at det i utlysningene til RENERGI og CLIMIT etterspørres prosjektsøknader som kan fungere som støtteaktiviteter til omsøkte eller pågående EU-prosjekter.

Vurdere om det er løpende prosjekter i RENERGI og CLIMIT som har potensiale til å bli utviklet til en EU-søknad.

Vurdere om noen av de søknadene som kommer inn i forbindelse med Senter for miljøvennlig energi (FME-utlysningen) kan utvikles til å bli søknader til FP7.

Oppdatere nettsidene til RENERGI og CLIMIT slik at det informeres mer og bedre om mulighetene i FP7.

Generell informasjon til universitets- og høyskole, samt instituttsektoren har høy prioritet. Disse miljøene nås gjennom nasjonal informasjonsaktivitet regi av Forskningsrådet, f.eks ved felles informasjonsdager. Oppsøkende virksomhet er en naturlig oppfølging av slike nasjonale informasjonsmøter. Dette kan kombineres med feedback på resultater fra forrige søknadsrunde. Instituttene er her meget viktige, spesielt i en tid hvor EU setter nye krav i forhold til prosjektsøknader, for eksempel at institutter ikke bør koordinere demonstrasjonsprosjekter.

Tiltak:

Avholde informasjonsmøter/feedbackmøter på universitet/høyskoler og institutter som driver med energiforskning.

Møter med Ife og Sintef så snart det foreligger en ny utlysning.

Direkte veiledning og oppfølging av søker er også viktig. Å lese og kommentere på projektskisser kan være nyttig. De som jobber med en projektsøknad må ha direkte dialog med funksjonær i Kommisjonen. Kommisjonen selv sier at de sjelden finansierer prosjekter de ikke kjenner godt til før innleveringsfristen.

Tiltak:

Informere norske søknadsskrivere direkte om eventuelle konkurrerende konsortier.

Hjelp søknadsskrivende personer med å opprette kontakt og få i stand møter med funksjonærer i Kommisjonen.

I løpet av 2007 og 2008 er det lagt betydelig vekt på muligheten for å påvirke innholdet i utlysningstekstene slik at innholdet i disse i størst mulig grad er tilpasset norske interesser og aktører. Dette gjøres gjennom å få innspill fra sentrale norske forskere. Tilbakemeldinger kan sendes til representanter for de teknologiske plattformene, NCP-nettverket eller tas med direkte i energikomiteen eller via andre lands representanter i komiteen. Personlig innsalg ovenfor funksjonærer i Kommisjonen er også en mye benyttet framgangsmåte.

Tiltak:

Sende ut forespørsel til ulike forskningsmiljøer om tekstinnsspill, f.eks personer med løpende prosjekter.

Sende inn forslag til mulig topic-tekster og forbedringer i eksisterende tekster direkte til Kommisjonen.

Avholde møter med norske representanter i teknologi-plattformene.

Koordinere innspill med andre lands NCP eller komitémedlemmer der dette er nødvendig.

Sende inn et første nasjonalt innspill ad prioriteringer for arbeidsprogrammet for 2010 i løpet av september 2008.

NCP for energi har i 2007 og 2008 deltatt på flere konferanser og seminarer der energi og EU er tema. Slik deltakelse, samt nettverksbygging er viktig for at kunnskapen og interessen for energidelen i FP7 skal økes blant potensielle miljøer. I tillegg kommer behovet for faglig oppdatering og påfylling. Et eget NCP-nettverk (med støtte fra Kommisjonen) er opprettet for 2008 og 2009.

Tiltak:

Delta på faglige seminarer og konferanser i inn og utland der norske potensielle søkermiljøer deltar, herunder informasjonsdager.

Tilstedeværelse på seminarer / workshops i regi av NCP-nettverket på energi

b. Tiltak for målgrupper med høy prioritet

Spesiell innsats vil bli rettet mot Aktivitet 7 Smart Energy Networks hvor vi har sterke norske miljøer som vil kunne hevde seg godt i EU. Forskningsrådet deltar også her i Mirror Group til teknologiplattformen SmartGrids og i det nyopprettede ERA-NETet. I 2007 fikk Norge ett koordinatorprosjekt under aktivitet 7, mens mange prosjekter nesten nådde opp.

Tiltak:

Direkte oppfølging mot institusjoner og bedrifter om muligheter innen Smart Energy Networks.

Delta på møter i SmartGrids- plattformen og i ERA-NET-regi.

Holde innlegg om mulighetene i FP7 på bransjetreff innen Smart Grids-området.

Det marine området har også høy prioritet. I en energisetting er dette først og fremst offshore vind og ulike typer havenergi som er de viktigste satsingsområdene. Her har det vært større utlysninger i 2008 og det samme er tilfelle for 2009. I 2009 er det også for første gang utlyst prosjekt på marin biomasse. Posisjonering av norske søkere er viktig slik at vi ikke mister de fortrinn vi har i denne sektoren.

Tiltak:

Sørge for nær oppfølging av nye initiativ, samt aktiv kobling av norske søkermiljøer.

Deltakelse på konferanser og messer hvor hav- og vindenergi er i fokus.

Ha nær kontakt med OEDs representant i styringskomiteen for de industrielle initiativene i SET-planen.

En del av områdene innen energiområdet er nye, selv om noe av tematikken har vært inkludert i tidligere rammeprogrammer. Spesielt gjelder dette Aktivitet 8 "Energy Efficiency and Energy Savings" og Aktivitet 9 "Knowledge for policy making". Dette er to områder som treffer godt RENERGI-programmet og pågående prosjekter der. I 2007 er norske aktører med på tre prosjekter i aktivitet 9, herunder et koordineringsprosjekt. I 2008 er Concerto åpen i aktivitet 8, mens i 2009 er det kun en mindre topic-utlysning.

Tiltak:

Oppsøkende virksomhet i forhold til de miljøer som ansees som faglig sterke på disse områdene. Tilbud om direkte veiledning helt fram til innsendelse av prosjekter for aktører som ikke har EU-erfaring fra tidligere.

Et annet område som vil ha høy prioritet i 2008 og 2009, er Hydrogen og Fuel Cells. JTien er et nytt instrument og norske søkermiljøer trenger derfor mer direkte veiledning. Det er ventet at norske aktører må tenke mer industrielt i sine søknader framover for å kunne nå opp, d.v.s. at de må ha med seg større (europeiske) industribedrifter i sine konsortier. Påvirknings-muligheter på hvilke utlysninger som kommer blir også annerledes. NCP Energi kommer til å sitte som norsk representant i myndighetsgruppen for EUs felles teknologiinitiativ for brenselceller og hydrogen (FCH).

Tiltak:

Legge mer vekt på hydrogen-området ved utsendelse av informasjon til nettverket.

Ha nær og oppfølgende kontakt med mulige norske søkergrupper, både UoH, sektoren, instituttene og ikke minst når det gjelder norske bedrifter.

Jevnlige møter med de som sitter i ulike arbeidsgrupper, samt Mirror Group i Hydrogen og Fuel Cell-plattformen.

c Tiltak for næringslivet

Bedrifter med stort potensial

Innen energiområdet er det en rekke norske og bedrifter med stort potensial. Møter med næringslivet er derfor viktig, enten direkte med enkeltbedrifter, eller indirekte gjennom bransjeorganisasjoner og det statlige støtteapparatet. Økt samarbeid med andre statlige institusjoner innen energifeltet som Enova og Innovasjon Norge har vært prioritert i 2007 og 2008. Det er viktig at bedrifter som er plukket ut til å være med på lansering ute også blir regelmessig oppdatert om mulighetene i FP7. Dette er selskaper som uansett må skaffe seg utenlandske samarbeidspartnere og en EU-søknad kan ofte være en smart strategi. Samtidig er det viktig å gi informasjon til de som planlegger å søke CIP-programmet om mulighetene innen FP7.

Tiltak:

Møter med Statkraft, StatoilHydro, REC og andre større bedrifter i energimarkedet.

Delta med foredrag på informasjonsmøter hos Innovasjon Norge og Enova.

Bedrifter med dårlig uttelling

En del norske bedrifter har søkt EU om støtte flere ganger uten å lykkes. I 2007-runden var det også en del større norske bedrifter som var med på prosjekter som, var "out of scope". En av årsakene kan være at bedriftens kontaktperson som ikke har nok kompetanse om EU og kravene i FP7. Andre bedrifter søker ikke fordi de enten mener at prosessen er for lang og byråkratisk eller fordi de ikke har folk å avse til å skrive søknader. På denne fronten har det etter hvert kommet til flere selskaper som har som formål å drive med aktiv bistand i søknadsprosessen.

Tiltak:

Kartlegging av hvilke norske bedrifter som ikke lykkes.

Invitere disse bedriftene til særskilte møter hvor muligheter for kommende år kartlegges.

Tilby backing og separate møter med Forskningsrådet underveis i søknadsprosessen.

Informere om muligheter i Forskningsrådets ordinære programmer.

Kartlegging av og møter med konsulenter som aktivt driver med søknadsskriving innen energiområdet.

6. Environment (including climate change)

1. Introduksjon

ENVIRONMENT-programmet består av tre hovedaktiviteter: klimaendringer, bærekraftig ressursforvaltning og miljøteknologi. Hovedfokus i ENVIRONMENT (including climate change) er klimaforskning. I de to første utlysningene i 7RP har økt forståelse av effektene av klimaendringene vært prioritert, i den tredje utlysningen er det fokus på respons og mulige forebyggende tiltak. Klimaforskning kommer til å være et prioritert felt også i kommende utlysninger.

Marin forskning er et viktig element i ENVIRONMENT, og mye tyder på at det framover vil bli flere koordinerte eller felles utlysninger med BIO-programmet (Food, Agriculture, Fisheries and Biotechnology) på dette feltet.

I et mer langsiktig perspektiv er det viktig å opprettholde et sterkt fokus på klimaforskning og ikke minst marin forskning. Det er også viktig å bevare arven etter det internasjonale polaråret (IYP), noe som kombineres med de to nevnte feltene. Med utgangspunkt i Millenniumsmålene, bør det også vurderes om biodiversitet bør ha et større fokus enn det det har i dag (i 3. call er det 1 topic innen biodiversitet)

2. Mål for mobilisering og suksess

Økt mobilisering

Mål: 30 % av mottatte søknader har norsk deltagelse

I de tre utlysningene innen Miljøprogrammet (2 rene utlysninger innen Environment og en fellesutlysning med NMP-programmet) har det vært norsk deltagelse i 194 prosjekter (av totalt 1021 søknader). Det vil si at 19 % av alle søknader hadde norsk deltagelse. I 6RP var tilsvarende tall 20%. Målet om å øke nivået på søknadsdeltakelsen til 30% bør det derfor opprettholdes.

Mål: 2 % av alle deltagelsene skal være norske

Det er en overordnet målsetning at minimum 2 % av alle deltagelsene i søknader til 7RP skal være norske. I de tre utlysningene i Environment (inkludert en fellesutlysning med NMP-programmet) utgjorde norsk deltagelse 2,3 % av alle deltagelsene i søknadene, og i snitt var det 1,4 norske deltagelser per søknad.

Mål: Å øke deltagelse fra norske bedrifter til 15 %

Resultater fra 7RPs tre utlysninger viser at instituttsektoren står for den største deltagelsen (utgjør litt i underkant av 60 % i innstilte prosjekter med norsk deltagelse). Det er 27 (10%) bedriftsdeltakelser i søknadene og 3 (5%) i de innstilte.

Mål: Økt deltagelse fra miljøer som forsker på samfunnsrelaterte temaer

Med større grad av tverrfaglighet i utlysningene og mer fokus på økonomiske og samfunnsmessige konsekvenser er det også et potensiale for økt deltagelse fra samfunnsforskere til "Environment (incl. Climate Change)", og arbeidet med å mobilisere miljøene som forsker på samfunnsrelaterte temaer fortsetter.

Økt uttelling

Mål: 25 % av søknader med norske deltagere blir innstilt for finansiering

I 7RPs tre utlysninger er suksessraten litt over 24%, som er over 10 % høyere enn EU-snittet. Det er norsk deltagelse i hvert tredje innstilte prosjekt innen ENVIRONMENT-programmet så langt

Mål: 10 % av alle innvilgete prosjekter har norske koordinators

I 6RP er det bare 7 prosjekter som koordineres fra Norge. Resultater fra 7RPs viser at norske miljøer har påtatt seg mer ledende roller i EU-prosjektene: Det var 34 prosjektsøknader med norsk koordinatorer, 9 av disse ble innstilt. 17,5 % av de norske søknadene er dermed også norsk koordinert. Koordinatorandelen i de innstilte prosjektene er 19 %.

Mål: Minst 1 forsker med Advanced Grant og 1 forsker med Starting Grant innen 2010 (innen miljørelatert forskning)

Norge hadde i første utlysning (2007) 100 som søkte Startings Grant. Av disse, fikk 1 kandidat stipend (Helse/Medisin). Med de sterke forskningsmiljøene Norge har innen "Environment", bør vi kunne hevde oss i konkurransen om både Starting Grants og Advanced Grants.

3. Resultater hittil

I 7RPs første utlysninger observerer vi, som i 6RP, at det er stort overlapp mellom EUs og Norges prioriteringer innen miljø- og klimarelatert forskning. Resultatene viser at suksessraten er størst innenfor temaer som også er nasjonalt høyt prioriterte satsinger, som f.eks. temaer i forskningsprogrammer som NORKKLIMA og "Havet og kysten", samt norsk satsing på nordområdene og det internasjonale polaråret (IPY). For både klima og det marine området er suksessraten høyere enn gjennomsnittet, og antall prosjektsøknader med norsk deltakelse og norske koordinatorer er høyest. For disse to områdene ser vi eksempler på at Norge når egne, nasjonale mål gjennom deltakelse i EUs rammeprogram, og at norske aktører utnytter mulighetene innenfor disse to områdene meget godt.

Selv om mange aktuelle aktører er godt orientert om mulighetene i rammeprogrammet, er det et potensiale for økt deltagelse blant følgende grupper: deler av instituttsektoren, samfunnsforskere som har vært lite aktive i 6RP og så langt i 7RP, relevante Sentre for Fremragende Innovasjon (SFI) samt bedrifter. Det er også et mål å øke den norske deltagelsen innen de 4 tematiske områdene i Environment som er nye eller som har fått en større plass. Dette omfatter: 1) Miljøteknologi, 2) Miljø og helse, 3) Kulturarv og 4) Økonomiske og samfunnsmessige konsekvenser. De tre sistnevnte har ikke et klart sammenfall med nasjonalt høyt prioriterte områder, men er områder der norske miljøer har et potensiale for å få prosjekter. Miljøteknologi er pekt ut som et kraftig satsingsområde i 7RP, både for å fremme miljøvennlig teknologi i Europa og for å stimulere spesielt næringslivet til å satse på FoU. Her har Norge et stort potensiale for å styrke egen forskning, spesielt norske teknologiske fagmiljøer og næringslivet, til å hente ut merverdi gjennom å delta i 7RP.

4. Tiltak

a. Generell mobilisering

- Avholde 4-6 informasjonsmøter i forbindelse med hver utlysning. For å opprettholde en høy deltagelse, samt for å øke deltagelsen for visse aktører, er det viktig at Forskningsrådet senker terskelen for nye deltagelser i søknadsfasen. I forbindelse med utlysningene er det derfor viktig med gode og spesielt tilrettelagte informasjonsmøter. Det bør tilstrebes felles informasjonsmøter med andre relevante programmer, som "Food, Agriculture, Fisheries and Biotechnology". Slike informasjonsmøter må holdes også utenfor Oslo, i bl.a. Trondheim, Bergen og Tromsø.
- Økt samarbeid med Forskningsrådets regionale representant ved arrangering av informasjonsmøter. Det er viktig også å trekke med kontaktpersonene på de institusjoner/høgskoler og bedrifter som ligger i samme by/område som informasjonsmøtet holdes. Tilsvarende bør Innovasjon Norges EEN-kontaktperson i regionen kontaktes. Det er av avgjørende betydning at disse informasjonsmøtene gjøres kjent i de fleste aktuelle miljøer.
- Bidra til god erfaringsutveksling mellom nye og mer erfarne søkere. Spre tilgjengelig informasjon på gode eksempler på "Impact. Informasjonsmøtene og nyhetsbrevne er arenaer for dette

- Produsere 6 - 8 nyhetsbrev pr år.
- Sørge for nær oppfølging av nye initiativ, samt aktiv kobling av norske søkermiljøer.
- God og tilgjengelig informasjon, som er oppdatert, på politikkgrunnlaget for utlysningene
- Oppsøkende virksomhet til regioner der det er potensiale for økt deltagelse (som f.eks Nord-Norge)
- Et godt nettverk blant forskere, forvaltere og forskningsadministrasjon som kan gi innspill til kommende arbeidsprogram og strategidokumenter

b. tiltak for å øke deltagelsen innen samfunnsfag og humaniora

Det er nødvendig å øke kontaktflaten med de forskningsmiljøer som har tverrfaglig kompetanse knyttet til miljøområdet (samfunnsforskning, miljøøkonomi osv). Kontaktnettene mot disse miljøene må utvides og det må i større grad skreddersys informasjon og opprette egne møteplasser. Samarbeidet mellom de norske NCP-ene hvor programmene har muligheter for samfunnsvitere og humanister (bl.a. Socio-economic science and the humanities – SSH, Helse, IKT, Security), må fortsatt styrkes. Dette skjer bl.a. ved å skreddersy felles informasjonsmøter, lage ferdige lysark om mulighetene programmene til bruk for andre NCP'er, koordinering av innspill til Kommisjonen på beslektede utlysningstekster.

Informasjon om utlysningene med tverrfaglige emner på nettsidene til de nasjonale forskningsprogrammene. Det er også økt fokus på samfunnsforskning i Forskningsrådets nasjonale satsinger, blant annet i NORKLIMA, "Miljø 2015" og "Havet og kysten". Et viktig virkemiddel for å øke norske samfunnsforskernes deltakelse i "Environment" er økt informasjon om mulighetene i 7RP som et supplement til de nasjonale programmene.

Deltagelse på konferanser og møter der klimaforskning i et tverrfaglig perspektiv drøftes
Informasjon om miljøprogrammet når høyskoler, universiteter og andre ber om møte med Forskningsrådet for å snakke om 7RP.

c. tiltak for å øke deltagelsen fra næringslivet

Mobilisere norske bedrifter til å delta i Water Supply and Sanitation Technology Platform som er en av de viktigste teknologiplattformene i tilknytning til "Environment (including Climate Change)" i 7RP. Dette er et godt virkemiddel for å mobilisere bedriftene til å delta i forskningsprosjekter, spesielt innen miljøteknologi

Samarbeid og dialog med Norsk Industri/Norsk Biotekfoum og Innovasjon Norge om norske bedrifters potensiale for deltagelse i ENVIRONMENT-programmet. Dersom bedriftssiden anser at det er et potensiale for økt deltagelse: diskusjon av mulige tiltak og i verksetting av disse.

Ta kontakt med alle norske bedrifter som har deltatt i 6 RP samt samtlige som har søkt i 7RP, og invitere til informasjonsmøter, informere om emner (topics) i neste utlysning som kan være av interesse.

d. tiltak for å øke synergien med nasjonale program

Gjensidig informasjon og samarbeid med programkomiteene for NORKLIMA og MILJØ2015. Blant annet gjennom nyheter om EU-utlysninger på hjemmesider, orientering på programkomitemøter. Bruke disse fora til å få innspill til utlysningstekster og strategidokumenter i EU-sammenheng.

Forskningsrådet må fortsette å bidra til å få inkludert nasjonalt prioriterte områder som er av relevans på europeisk nivå, inn i utlysningstekstene. Dette skjer gjennom innspill til Kommisjonens forslag til arbeidsprogrammer, strategiske møter med Kommisjonen og samhandling med andre lands NCP'er.

Tiltak for å forsterke nasjonalt prioriterte områder

Det er viktig også å ha fokus på de nasjonale prioriterte satsingene. For å oppnå dette har Forskningsrådet i sitt budsjettforslag for 2009 foreslått en kraftig opptrapping av forskningen på klima, fornybar energi og miljøteknologi. Forskningsrådet har foreslått en vekst på 300 millioner kroner til dette

Det må skapes en størst mulig synergi mellom de norske utlysningene og EUs utlysninger. Dette kan skje ved at programmene fungerer som en prekvalifisering (og kanskje også igangsatt som et forprosjekt) for kommende utlysninger i EU (ihht Roadmap). Det bør dessuten ikke være samtidige utlysninger i Norge og EU på de samme eller beslektede emnene (topics). Det bør uansett være en målsetning at alle norske forskningsprogrammer har en EU-dimensjon, enten som krav om deltagelse i aktiviteter under 7RP (utlysninger, Marie Curie stipend osv) eller i form av avsatte midler til støtte for norske prosjekter (f.eks prosjekter eller deler av norske prosjekter som kom på reservelisten, men ikke fikk finansiering).

Arbeidet i programkomiteen og innspill til Kommisjonen bør gjenspeile de norske prioriteringene (bl.a. på marine problemstillinger).

7. Transport (including Aeronautics)

1. Introduksjon

Arbeidsprogram for 2008 som ble adoptert 29. november 2007 gjelder frem til og med 2009. Det er ikke planlagt oppdatering av 2009 arbeidsprogram i 2008. For Transport (including Aeronautics) var det i arbeidsprogrammet for 2008 planlagt og gjennomført 4 utlysninger. Det vil derfor ikke bli utlysning med søknadsfrist i 2009. Neste utlysning vil sannsynligvis bli i juni 2009 med frist første kvartal i 2010. For 2010 arbeidsprogrammet indikeres det at budsjettene blir allokert over 6 calls (i forhold til det reviderte arbeidsprogram). Planlagte rammer ligger mellom 110-145 mill €pr år i perioden 2010-2013 og disse rammene er lavere enn hva som har vært tilgjengelig i calls under arbeidsprogram 2008-2009. Dette vil i flg. kommisjonen innebære en økt vektlegging av prosjekttype

Norsk deltagelse i transportprogrammet Sustainable Surface Transport, SST, i 6RP var stor målt i antall søknader, innvilgede prosjekter og støttebeløp fra EU. Vi deltok i 15,5 % av de innstilte søknadene i SST som er betydelig høyere enn snittet for alle de tematiske programmene på 10,1 %. Noen få store aktører stod imidlertid for mesteparten av virksomheten og EU-støtten, og bedriftsandelen av EU-støtten i SST var mindre enn snittet for de tematiske programmene. Norske bedrifter deltok typisk med små prosjektandeler i mindre forskningstunge prosjekttyper – Coordination Action (CA) og Specific Support Action (SSA).

Norsk deltakelse i første utlysning av transportprogrammets del Aeronautics var meget beskjeden og langt lavere enn hva som var vanlig i FP6. Innen Aeronautics-området planlegger Kommisjonen å benytte 1150 mill € til de to store initiativene CLEAN SKY JTI og SESAR JU (Single European Sky ATM Research). Disse er begge fortsatt i planleggingsfasen. Norske miljøer har gode muligheter til å få en sentral rolle i SESAR; dette er hovedforklaringen på den lave interessen for den første utlysningen innen Aeronautics.

2. Mål for mobilisering og suksess

Det er ønskelig å øke antallet norske deltagere fra alle aktørkategoriene, og utvide engasjementet for de aktørene som hadde små oppgaver i 6RP. Det er ikke avgjørende å få mange prosjektkoordinatorer, men vi bør få flere enn de 3 koordinatorene vi hadde i 6RP.

Aktører som var med på søknader til 6RP, og i søknader til første del av 7RP men som ikke kom med i et innvilget prosjekt er en viktig målgruppe for å få fram søknader videre i 7RP. Vi regner disse med i måltallet for nye aktører.

Mål for antall søkere til Sustainable Surface Transport, 7RP i med søknadsfrist i 2010

	Nye aktører (i forhold til 1. call i 2007)	Totalt aktører
Universiteter	2	3
Statlige høyskoler	1	1
Institutter	1	4
Bedrifter i næringslivet	4	12
Andre	2	4
Totalt	10	24

Erfaringsmessig vil ca. halvparten av de nye aktørene komme med i prosjekter/konsortier som får EU-støtte, og det vil være stor forskjell i graden av deltagelse målt i antall prosjekter og støttebeløp per aktør. Mindre aktører med erfaring fra 6RP og første del av 7RP kan komme sterkere senere i 7RP ved å ta ansvar som "lead-partner" for arbeidspakker og bidra med flere månedeverk.

Forskningsrådets database for den norske deltagelsen i 6RP og første utlysning i 7RP gjør det mulig å identifisere interessante målgrupper og er et viktig hjelpemiddel for NCP- arbeidet. På transportsiden er imidlertid detaljgraden i datagrunnlaget betydelig dårligere enn for de fleste andre områder, noe som begrenser analysemulighetene.

Innen Aeronautics var det meget beskjeden norsk deltakelse i utlysningene i 2007. Det er først og fremst lanseringen av de to JT/JU SESAR og CLEAN SKY som det er interesse for innen norsk luftfart. Norske forberedelser til SESAR (Single European Sky ATM Research) har pågått i to år bl.a. med støtte fra Forskningsrådet. Dette har utviklet seg til en nordeuropeisk interessegruppe, NATMIG, som er i kontraktsforhandlinger om en sentral rolle i SESAR JU. NATMIG planlegger hovedsete i Norge. Avinor har samtidig gått inn i en annen gruppering bestående av tilsvarende organisasjoner i flere nordeuropeiske land. Denne grupperingen er også med i sluttforhandlinger i løpet av 2008 om SESAR-deltakelse.

Videre er det et mål å få mobilisert norsk helikopternæring til deltakelse i FP7, særlig gjennom aktivitetene innen CLEAN SKY JTI.

3. Resultater hittil

Etter første utlysning i 7RP (søknadsfrist mai og juni 2007) kommer det fram at det har til nå vært liten bedriftsdeltakelse på landbasert transport i EU forskningen. Den andre utlysningen hadde søknadsfrist 7. mai 2008 og foreløpige resultater forventes i løpet av september 2008.

NTNU var fortsatt det eneste universitetet som deltok i EU-forskningen for transport sektoren, og av de statlige høyskolene var det bare BI og Høyskolen i Hedemark som deltok i en søknad hver.

Universitets og høyskolene var imidlertid ikke representert i prosjekter som fikk innvilget støtte.

Kystverket og Statens Vegvesen var også med i første utlysning, men de andre verkene/etatene innen samferdsel ikke var med denne gangen. Forventningen om deltagelse fra kommunale/interkommunale transportselskaper har heller ikke slått til.

Det var flere rederier på søkerlisten denne gangen, men ingen bedrifter fra verft og skipsutstyrssiden.

Innen Aeronautics var det meget beskjeden norsk deltakelse i utlysningene i 2007. Det er først og fremst lanseringen av de to JT/JU SESAR og CLEAN SKY som det er interesse for innen norsk luftfart, se ovenfor under mål for mobilisering.

4. Tiltak

a. For generell mobilisering og mobilisering av næringslivet

Forskningsrådet har flere programmer som dekker virkeområdet til Sustainable Surface Transport;

- MAROFF (Maritim virksomhet og offshore operasjoner) for sjøtransport og maritim forskning
- SMARTRANS (Næringslivets transporter og ITS)– for landtransport
- BIA (Brukerstyrt innovasjonsarena) for delproduksjon til bil- og flyindustri og anlegg for transportinfrastruktur
- RISIT, Risiko og sikkerhet i transportsektoren.

Med etablering av et nasjonalt program på landbasert og multimodal transport (SMARTRANS) fra januar 2007, vil mobiliseringsarbeidet på denne siden koordineres med tilsvarende mobiliseringsarbeid for SMARTRANS. Hovedutfordringen for landbasert transport er lite forskningsorienterte bedrifter. Programmene vil bidra på sine områder til å knytte den nasjonale forskningen og EU-forskningen sammen. For maritim og landbasert transport har NCPene sentrale roller i de respektive nasjonale programmene.

Skipsverft og skipsutstys leverandører er godt representert i MAROFF, men har i liten grad kommet med i EU-forskningen. Norske bedrifter innen maritim IKT deltar aktivt i EU-forskningen, og i MAROFF-programmet. Vi vil bruke aktørene i MAROFF-prosjektene for å fremme EU-forskningen. Norge har flere skipstekniske konsulenter med høy kompetanse og gode muligheter for å delta i EU-forskningen. Vi arbeider for at skipstekniske konsulenter skal delta i våre utlysninger til MAROFF-programmet og i utlysningene til 7RP.

EU satser på nærskipfart. Norske rederier i dette segmentet har derfor gode muligheter for å nå fram i EU-prosjekter. Vi samarbeider med Short Sea Promotion Senter Norway for å møte rederier som vil satse på EU-forskning innen nærskipfart.

I tilknytning til MAROFF er det etablert en EU-gruppe med representanter fra Norsk Industri, Rederiforbundet, Det Norske Veritas og Marintek. EU-gruppen bidrar til at informasjon om 7RP blir formidlet til medlemmene.

Innenfor landtransport deltok det bare en norsk bedrift i ett prosjekt i 6RP. Det nye programmet SMARTRANS (Næringslivets transporter og ITS) vil bygge opp en portefølje av brukerstyrte prosjekter med bedrifter fra næringslivet. Disse bedriftene blir viktige for rekrutteringen av bedrifter innen landtransport til EU-forskningen. Programmet har gode relasjoner til ITS Norway og vil bruke dette forumet til å nå aktuelle søkere til EU-prosjekter. Det er planer om å opprette en EU- gruppe der sentrale bransjeforeninger som Transportbrukernes Fellesorganisasjon, Transportbedriftenes Landsforening og ITS Norway vil delta sammen med forskningsaktører som TØI og SINTEF. Programmet vil også samarbeide med Statens vegvesen, Jernbaneverket og Kystverket om EU-forskningen.

Norske entreprenører og ingeniørkontor som arbeider med transport infrastruktur kan utvikle sin kompetanse og bygge nyttige allianser ved å delta i EU-forskningen. Norske bedrifter engasjert i produksjon av bildeler i lettmetall/komposittmaterialer, kan samarbeide direkte med bilfabrikkene og flyindustrien i EU-prosjekter. Programmet Brukerstyrt Innovasjonsarena i Forskningsrådet, kjenner de aktuelle bedriftene og informer dem om utlysinger i 7RP.

Instituttsektoren med Marintek og Transportøkonomisk Institutt i spissen sto for ca halvparten av EU-støtten til norske aktører i 6RP i SST. Det er behov for et forskningsinstitutt som kan bidra til teknologisk forskning rettet mot landtransport, og hjelpe bedrifter fra denne sektoren til å få innpass i EU-forskningen. TØI og SINTEF bør ta en ledende rolle her.

Når det gjelder luftfart er det i hovedsak bedrifter som deltar. I særdeleshet har vi sterke bedrifter i Norge innen lufttrafikkledelse. Dette er ofte bedrifter som har utviklet seg fra tidligere kompetanse innen maritim navigasjon. Slike aktører har, som tidligere nevnt, dannet ATM-Forum Norway for å få en sentral plass i SESAR Joint Undertaking som skal modernisere europeisk lufttrafikkledelse og dette har utviklet seg til en nordeuropeisk interessegruppe, NATMIG. Forskningsrådet vil støtte norske aktører slik at man oppnår bred norsk deltakelse i SESAR.

Helikoptertrafikken i Nordsjøen er viktig for landene rundt Nordsjøen. Forskningsrådet vil spesielt arbeide for at norsk helikopterbransje vil bli oppmerksomme på mulighetene for europeisk FoU-samarbeid, særlig innenfor CLEAN SKY Joint Technology Initiative.

Utformingen av teksten i neste utlysning er nå (september 2008) på et forberedende stadium.

Programkomiteen for transportforskning har oppfordret til nasjonale innspill, og de aktuelle fagmiljøene i Norge ble invitert og fulgt opp for å levere slike innspill. Innspill ble oversendt til Brussel i juli 2008.

I prosessen fram til endelig utlysningstekst, som forventes å bli offentliggjort i juni 2009, vil vi få tilgang til foreløpige versjoner. Disse vil bli analysert og oversendt uformelt til noen fagmiljøer på så tidlig som mulig. Hvilke andre tiltak som skal iverksettes vil avhenge av innhold i utlysningen.

ERA-NET gir programmene direkte innflytelse på internasjonaliseringen av den norske forskningen og gir større mulighet til å følge en nasjonal strategi for internasjonalisering av forskning enn det som er mulig i EU-forskningen. ERA-NET som føres fram til felles utlysning skaper samarbeid mellom forskningsaktørene i deltagerlandene, og disse alliansene kan brukes til å komme med i gode konsortier og søknader til Rammeprogrammet. ERA-NET samarbeid er derfor en god rekrutteringsarena for EU-forskningen.

MAROFF deltar i ERA-NETene MARTEC og AMPERA og har noe aktivitet mot SURSHIP (ERA NET Transport). SMARTRANS finansierer to prosjekter i "Intermodal freight transport" i regi av ERA NET Transport og planlegger tilsvarende deltakelse i et NORIA-net.

Teknologiplattformene (ETP) legger premisser for arbeidsprogram og utlysninger fra Rammeprogrammet og er derfor et middel for strategisk posisjonering. Forskningsrådet har derfor hatt en støtteordning for aktører som vil drive posisjoneringsarbeid mot teknologiplattformer.

Programmene vil bidra til dette arbeidet i 7RP.

Deltagelse i teknologiplattformer kan også gjøre det enklere å komme med i Joint Technology Initiatives, JTI. Tilsvarende kan det bli gitt prosjektetableringsstøtte/posisjoneringsstøtte til norske aktører som vil delta i de nye prosjekttypene JTI og Joint Undertaking.

De aktuelle teknologiplattformene innenfor transportsektoren er:

- ERTRAC- European Road Transport Research Advisory Council, Vegdirektoratet
- ERRAC – European Rail Research Advisory Council. Ingen norske medlemmer
- ACARE- Advisory Council for Aeronautics Research in Europe. Ingen norske
- WATERBORNE - Waterborne Transport Sector, Sea and Inland. MAROFF deltar
- EIRAC- Strategisk forskningsagenda for intermodale transporter i Europa

Norge har tosidige forskningsavtaler med mange land og kan bruke disse som utgangspunkt for å komme i posisjon for å finne partnere i land utenfor EU som kan søke de aktuelle SICA/INCO utlysningene innen transport. Samarbeid med Russland om transport i arktiske områder er en av mulighetene.

b. For tematiske områder som har høy prioritet for Norge – inkludert de temaene vi ikke har god nok suksess i og det marine / maritime og bruk av ETP og andre fora

EU-forskningen bør utnyttes slik at den både forsterker og utfyller nasjonalt prioriterte områder.

Kompetansebyggende forskning i forskningsmiljøene kan rettes mer mot EU-prosjekter, ved at tildelingen av nasjonale midler til slik forskning i større grad avhenger av at forskningsmiljøet også satser på EU-forskning. Generisk forskning om trafikkssikkerhet og miljøpåvirkninger fra transport er fellesanliggender for alle europeiske land som egner seg for EU-forskning. Videre er det effektivt å bruke EU-forskning på områder som krever internasjonalt samarbeid om standarder og infrastruktur. Oppfyllelse av IMO-krav og utnyttelse av navigasjonssatellittene i Galileo-systemet, er eksempler på slik EU-forskning.

Generelt er det stor grad av samsvar mellom prioriterte tematiske områder i SST 7RP og de relevante programmer i Forskningsrådet. SMARTRANS er eksempelvis bygd over samme mal som SST 7RP for å oppnå synergi mellom nasjonal forskning og EU-forskningen.

Regjeringen la 5. oktober 2007 fram sin strategi for miljøvennlig vekst i de maritime næringer: "Stø kurs". Støtte til forskning og innovasjon via Forskningsrådets MAROFF-program er et viktig tiltak. Den maritime strategien identifiserer følgende innovasjonsområder som skal prioriteres for å oppnå strategiens målsetninger:

- Miljø
- Krevende miljøvennlige maritime operasjoner, herunder operasjoner i nordområdene
- Avansert logistikk og transport

Dette sammenfaller godt med den overordnede teksten i arbeidsprogrammet, men det gjenstår å se hvordan utlysningen med frist i 2010 vil bli utformet.

Forskningsrådet har ikke et eget program for luftfart, men Næringslivets transporter og ITS ekskluderer ikke luftfart i forbindelse med tema som intermodalitet, forretnings- og tjenestereiser. Innen Aeronautics informerer vi norske underleverandører av komponenter og utstyr på subsystemnivå om utlysningene etter hvert som de kommer.

For institusjoner

i. For de som har større potensial (deltar ikke eller for lite i søknader)

I 6RP deltok bare ett norsk universitet i Sustainable Surface Transport; NTNU. Vi har 7 universiteter og vitenskaplige høyskoler som har forskning og undervisning innenfor logistikk og transport. Tre av disse har søkt EU-prosjekt tidligere. Vi vil orientere disse om utlysningene og våre støttemuligheter, - PES. Målet er at to av dem skal delta i søknader, og at NTNU fortsatt vil søke.

Vi har også 5 Statlige høyskoler som har undervisning og forskning innenfor SST virkeområde. Med utgangspunkt i tidligere søknader, høyskolenes utviklingsplaner og de aktuelle utlysningene vil vi diskutere ny satsing på EU-forskning med våre kontaktpersoner, (NKP-er), ved de aktuelle høyskolene. Målet er at 1 av dem skal delta i utlysninger med frist i 2010.

Forskningsrådet konstaterer at spesielt norske UoH-miljøer, men også i stor grad våre institutter, har minimal aktivitet innen luftfart. Forskningsrådet vil derfor fortsette å utfordre aktørene i bransjen til å se nytten av FoU og derigjennom over tid bevirke en større innsats innen UoH og instituttsektoren vedrørende luftfart. Dette arbeidet bør gjøres både gjennom direkte oppsøkende arbeid samt gjennom bransjetreff

ii. For de som har for dårlig uttelling

Resultatene fra denne gruppen skal analyseres og hensiktsmessige tiltak settes i verk basert på analyseresultatene.

8. Socio-economic sciences and the humanities (SSH)

1. Introduksjon

Hovedmålsettingen for SSH-programmet er å styrke kunnskapsgrunnlaget om sentrale samfunnsmessige utfordringer Europa står overfor. Programmet omfatter temaer knyttet til vekst, sysselsetting, utdanning, bærekraftighet, livskvalitet, demografi, styring/demokrati, språk, kultur, globalisering, sosioøkonomiske indikatorer og foresight.

2. Mål for mobilisering og suksess

Norsk mobilisering og deltagelse i SSH-programmet som minst er på nivå med det som ble oppnådd i programmet *Citizens and Governance* i 6RP. Den norske suksessraten bør ligge klart over det europeiske gjennomsnittet for SSH-programmet.

3. Resultater hittil

For utlysningene i 2007 ligger både mobilisering og suksessrate noe under de generelle målene for norsk deltagelse i 7 RP og langt under resultatene som ble oppnådd i *Citizens and Governance* programmet i 6RP. Samlet sett har det vært 118 norske deltagelser i gyldige søknader til SSH-programmet, noe som utgjør 1,74 % av det totale antall deltagelser. For 2007-utlysningen med søknadsfrist i mai 2007, var den norske suksessraten 16,2 %, to prosent over gjennomsnittet på 13,2 %. For 2007-utlysningen med søknadsfrist i november 2007, var den norske suksessraten 5,1 %, 2,2 % under gjennomsnittet på 7,3 %. Frem til nå har i alt 13 prosjekter med norsk deltagelse blitt innstilt til finansiering, hvorav ett prosjekt er koordinert fra Norge.

Årsakene til at resultatmålene for SSH ikke er nådd er sammensatte, men følgende forhold kan ha spilt inn:

- Den norske suksessen under *Citizens and Governance* programmet i 6RP har ført til at flere av de norske samfunnsvitenskapelige miljøene med lengst erfaring fra EU-forskning er tungt belastet med gjennomføring av pågående prosjekter. Dette har trolig medført at kapasiteten til å sende nye søknader er begrenset
- Norske fagmiljøer på humanioraområdet har mobilisert bra, men har hatt svært lav suksessrate. Den manglende suksessen skyldes nok at mange av fagmiljøene på humanioraområdet har liten eller ingen erfaring med EU-forskning. Til tross for dette har de i stor utstrekning tatt på seg koordineringsansvar for prosjektsøknader
- Det har vært flest norske søknader til utlyste temaer under aktivitet tre og fem i SSH-programmet. Dette er de utlyste temaene som gjennomgående har mottatt flest søknader. Konkurransen om å nå opp har derfor vært svært hard. Flere prosjekter med score fra 13,5 til 14,5 har ikke fått avslag eller er blitt satt på reserveliste.
- De aller fleste utlysningene under SSH-programmet så langt har vært small and medium sized collaborative projects med en maksimal støtte fra EU på 1,5 millioner euro. Med tanke på at de fleste konsortier teller mellom fem og 15 partnere, er det nok mange norske aktører som har vurdert det dit hen at det er lite penger å hente i prosjektene. Mange følger nok at innsatsen knyttet til en søknad til SSH-programmet ikke står i rimelig forhold til muligheten for å lykkes og eventuell økonomisk uttelling.

4. Tiltak

- 1) Bygge en bred kontaktliste som dekker mulige norske aktører. Formidle skreddersydd informasjon til disse om den løpende utviklingen av SSH-programmet og aktuelle utlysninger.
- 2) Aktivt informere i relevante fagmiljøer både gjennom deltagelse på Forskningsrådets generelle informasjonsmøter om 7RP og gjennom særskilte seminarer og møter om SSH på relevante institusjoner
- 3) Ha et høyt servicenivå for norske forskere som ønsker bistand i forbindelse med utarbeidelse av prosjektsøknad – særlig for forskere med bakgrunn fra institusjoner med begrenset erfaring fra EU-forskning
- 4) Mobilisere Forskningsrådets avdelinger/programmer/satsingsområder for de delene av arbeidsprogrammet som korresponderer med en aktivitet/satsing i Forskningsrådet

Hovedområder i SSH-programmet	Relevante avdelinger/programmer i Forskningsrådet
Vekst, sysselsetting, konkurranse i kunnskapssamfunnet	VIT-SAM, SATS-VS Arbeidsliv, Utdanning, FRISAM
Kombinere perspektiver: økonomiske, sosiale og miljø i Europa	VIT-SAM, SATS-VS Arbeidsliv, Utdanning, Velferd, IMER, Miljø 2015
Hovedtrender: Demografi, ungdom, kultur, flerkulturelle samfunn, kriminalitet, migrasjon	VIT-HUM, VIT-SAM, SATS-VS Velferd, IMER, Kultur
Europa i verden: Regioner, samarbeid, fred-konflikt, menneskerettigheter	VIT-HUM, SATS-GLOBAL, VIT-SAM, SATS-VS

	DEMOSREG, POVPEASE
Borgeren i EU: Demokrati, styring, mangfold, verdier, historie, identitet	VIT-SAM, SATS-VS, VIT-HUM DEMOSREG
Nye sosio-øk. indikatorer: Knyttet til statistikk, policy, kunnskap, evaluering av forskningsprogrammer	VIT-SAM, SATS-VS Velferd, K2
Foresight knyttet til tema om: ERA, forskningspolitikk, universitetene, nye forskningsområder, m.m.	VIT-SAM, SATS-VS, SATS-Foresight
8.8 Strategiske aktiviteter	

- 5) Samarbeide tett med de norske NCPene som ansvar for programområdene helse, miljø, sikkerhet, IKT, Transport, horisontale programmer og ERC for å sikre best mulig utnyttelse av de muligheter som finnes for samfunnsvitere og humanister i disse.

Tiltak for områder som har høy prioritet for Norge:

Styrke dialogen med Directorate L i DG Research som har det faglige ansvaret for SSH-programmet. Et særskilt dialogmøte med Direktorat L og programstyreledere/ programkoordinatoren for programmene Velferd, Arbeidsliv, IMER og Sykefravær planlegges avholdt i januar/februar 2009.

Tiltak for institusjoner

Målrettet informasjon mot institusjoner som fortsatt representerer et urealisert potensial som deltakere i EU-forskningen, spesielt de humanistiske fagmiljøene ved universitetene og de deler av høyskolesektoren som har en fagportefølje av relevans for SSH-programmet.

9. Space

1. Introduksjon

Forrige utlysning i Space-programmet kom senhøstes 2006, med innleveringsfrist sommeren 2007. Norske aktører gjorde det bra i denne utlysningen. Det kom en ny utlysning sommeren 2008, med innlevering i slutten av november 2008. Også denne utlysningen har et hovedfokus på GMES (Global Monitoring for Environment and Security).

I årets utlysning konkurreres det primært om utvikling av en rekke GMES Downstream tjenester (dvs. konkrete regionale anvendelser), samt et par prosjekter innen klimaovervåkning og satellittkommunikasjon/navigasjon for bruk i GMES.

Det vil også være noe midler i denne utlysningen til grunnleggende utviklingsarbeid innen romelektronikk, for å sikre noe større europeisk uavhengighet i forhold til USA på denne strategisk viktige sektoren. Den slags europeisk industri ligger primært i de store rom-nasjonene Frankrike og Tyskland.

Det er foreløpig ikke avklart om det blir noen utlysning i 2009 i FP7 Space.

2. Mål for mobilisering og suksess

De norske mulighetene er klart størst innen GMES. Det bør være et mål at norske aktører skal lede et GMES Downstream-team innen havovervåkning, og at det er god norsk deltakelse innen både skog- og snø/is-prosjekter.

På nyåret 2008 ble EU og European Space Agency (ESA) enige om hvordan en betydelig del (nesten 50 %) av Space-programmets budsjett skal overføres til ESA som EUs bidrag til byggingen av nye

GMES miljøovervåkningssatellitter. Disse satellittene skal skytes opp i 2011-2012. Kampen om kontrakter på disse satellittene foregår i regi av ESA. Dette er ikke forskningsprosjekter, men kommersielle oppdrag for bygging av satellitter og bakkestasjoner. Det er et mål at norske rombedrifter i denne omgang får interessante oppgaver på byggingen av satellittene og utviklingen av bakkestasjonene, men det kan neppe forventes noen stor uttelling her.

Etter oppskytning av de nye satellittene i 2011-2012 vil det også være behov for operasjon av bakkestasjoner, som er en stor norsk spesialitet. Men utlysninger for disse oppdragene ligger noen år fram i tid.

10. Security

1. Introduksjon

De overordnede målene for dette tematiske programmet er å:

- utvikle teknologier og kunnskap for å evne å sikre borgerne mot trusler slik som terrorisme, organisert kriminalitet og industri- og naturkatastrofer, og samtidig respektere menneskerettigheter og personvern
- sikre optimal og samlet bruk av tilgjengelige teknologier
- stimulere til samarbeid for leverandører og brukere av sivile sikkerhetsløsninger
- bedre konkurranseevnen for den europeiske sikkerhetsindustrien
- gi tiltaksorienterte forskningsresultater for å redusere sikkerhetsgap

Temaet var nytt ved oppstarten av 7RP. Norske forskere hadde dog deltatt i to prosjekter i forberedende utlysning for Security-programmet (PASR) og dessuten i relevante temaer i COST-nettverk og 6RP-prosjekter.

I første utlysning av Security-programmet (frist i mai 2007) ble det svært god norsk uttelling med en suksessrate på om lag den dobbelte av gjennomsnittet i Europa. Det ble norsk deltakelse i hvert fjerde igangsatte prosjekt. I fellesutlysningen med ICT-programmet (mindre økonomisk omfang - frist i november 2007) ble resultatet på linje med det europeiske gjennomsnittet.

Programmet skisserer utlysninger om sommeren hvert år, med antatt søknadsfrist i november samme år. Security Research Call 2 ble utlyst 3. september 2008 med søknadsfrist 4. desember.

Call 1 hadde en økonomisk ramme på 156 M€ Security-delen av fellesutlysningen var på 20 M€, mens Call 2 planlegges med en ramme på 121,5 M€. Totalbudsjettet for programmet fordelt over rammeprogrammets levetid gir gjennomsnittlig årlig tilgjengelig budsjett på ca. 190 M€.

Det tematiske programmet omhandler fire politisk motiverte oppgaveområder hvor teknologibaserte løsninger står i fokus:

- Security of citizens: Forbedring av sikkerheten i samfunnskritiske forsyningskjeder, bekjempelse av organisert kriminalitet og terrorisme, oppsporing og nøytralisering av kjemiske, biologiske, strålings- og kjernevåpen og eksplosiver.
- Security of infrastructures and utilities: Overvåkning og beskyttelse av samfunnskritiske installasjoner og systemer
- Intelligent surveillance and border security: Overvåkning av bevegelser og integrasjon av systemer
- Restoring of security and safety in case of crisis: Kriseshåndtering

Forskning om voldelige konflikter, deres årsaker og løsninger er i hovedsak lagt til Tema 8 Socio-Economic Sciences and Humanities – SSH, mens sektororienterte sikkerhetsspørsmål håndteres i temaområdene Helse, Mat (FAFB), Miljø, Transport, IKT med flere.

Den løsningsorienterte teknologifokuserte forskningen understøttes og komplementeres med temaet Security and society, hvor forskning i politikk, samfunnsfag og humaniora fokuseres.

Det er ikke etablert ETP-er på Security-området.

Etter første utlysning ble det etablert et 18 måneders samarbeidsprosjekt mellom NCP-ene i Security-programmet. Norges forskningsråd vil også delta når det søkes om slikt prosjekt for en ny prosjektperiode.

2. Mål for mobilisering og suksess

Kvantifiserte mål:

- 45 norske deltakelser i innleverte søknader i Call 2
- suksessrate på 20 %
- norske deltakelser i godkjente prosjekter i Call 2
- Dette ambisjonsnivået tilsvarer de norske resultatene i Call 1, og antas å gi et finansielt utbytte ("retur") på omlag 2 prosent av utlyste midler.
- For de senere utlysningene er det naturlig å sikte mot tildeling av 2 % av utlysningens budsjett.

3. Resultater hittil

Det var 55 norske deltakelser i 38 prosjektforslag i Call 1.

Totalt ble 328 prosjektforslag evaluert, hvorav 44 ble innstilt til støtte (i ettertid tas to – tre til med fra reservelisten). Målt i antall var suksessraten for alle søknader i gjennomsnitt 14 % - målt i penger var den 15 %.

Blant de innstilte var det 19 norske deltakelser i 12 prosjekter (inklusive økning av norske deltakelser gjennom kontraktsforhandlinger og opptak fra reservelisten). Den norske suksessraten ligger på i overkant av 30 % både i antall og i penger – hvilket er om lag det dobbelte av det europeiske gjennomsnittet.

I (den mindre) fellesutlysningen med ICT-programmet kom det inn 99 prosjektforslag til Security-delen. 11 av disse hadde norsk deltakelse. Av prosjektene med norsk deltakelse innstilt til finansiering er ett på Security-siden.

11,1 % av søknadene i fellesutlysningens Security-del hadde norsk deltakelse, mens ett av åtte (12,5 %) innstilte hadde norsk deltakelse. Den norske suksessraten målt i antall og i penger er lav, men på linje med europeisk gjennomsnitt.

Den gode uttellingen i Call 1 skyldes i første rekke norsk deltakelse i gode nettverk. Antall søknader med norsk deltakelse ville faktisk kunne vært i knappeste laget til å sikre forholdsmessig norsk pengeretur, hvis de norske hadde deltatt i gjennomsnittlige nettverk. En kan ikke forvente å opprettholde en suksessrate i antall innvilgede søknader på det dobbelte av programmets gjennomsnitt. Mobilisering av ytterligere deltakere vil derfor være nødvendig.

4. Tiltak

a Generell mobilisering

Forskningsrådet vil for dette området gjennomføre utlysningsrelaterte informasjonsmøter ni og seks måneder før antatt søknadsfrist basert på utkastene til arbeidsplan, samt et møte tre måneder før søknadsfristen basert på den publiserte utlysningsteksten. Ved ett av disse informasjonsmøtene vil representanter fra EUs programadministrasjon bli forsøkt invitert.

I tillegg planlegges et arbeidsmøte om søknadsutforming mellom én og to måneder før fristen, der målgruppen er de som er i gang (eller ser for seg at de skal i gang) med søknadsutvikling. Disse møtene vil bli organisert av Rådet alene, eller i samarbeid med relevante aktører.

Enkelte av møtene vil bli arrangert utenfor Oslo. Invitasjoner vil bli distribuert så bredt som mulig etter tilgjengelige adresselister. En vil ikke benytte annonser i tidsskrifter eller aviser.

En vil forsøke å få presseomtale ved å sende ut resultater av utlysninger til utvalgte media.

b Tematiske områder med høy prioritet for Norge

Nasjonalt prioriterte forskningsområder kommer til uttrykk gjennom programmer som Norges forskningsråd har igangsatt, sentre som Forskningsrådet har opprettet, eller områder som er omtalt i Forskningsmeldingen og i andre offentlige dokumenter, bl.a. Stortingsmeldinger. Forskningsrådet har spesielt promovert marin/maritim forskning overfor EU i forberedelsene til 7RP. Security-programmet har et marint/maritimt innslag gjennom temaer som havnesikkerhet og overvåkning av sjøverts trafikk. Kartlegging av aktører i området skal gjennomføres, og det vil bli forsøkt gjennomført spesifikke informasjonsmøter i samarbeid med disse aktørene. Nord-områdene prioriteres i norsk forskning for tiden. Det vil bli forsøkt etablert forbindelse mellom denne satsingen og Security-programmet. Norske forskere er høyt verdsatt innenfor politikk, samfunnsfag og humaniora. Disse feltene er også prioriterte områder i Norge gjennom Forskningsrådets SAMRISK-program. Programstyret for SAMRISK medvirker til distribusjon av informasjon om Security-programmet. Det foreligger Stortingsmeldinger om Sikkerhetsaspekter i Norge. Forskningsanbefalinger i disse vil bli fulgt opp.

c Institusjoner

Ettersom temaet og programmet er nytt, er det mange miljøer det ikke har rotfeste i ennå. I tillegg til den generelle mobiliseringen gjennom informasjonsmøtene, skal det følges opp med direkte dialog med de relevante virksomhetene. Siden programmet startet, er det identifisert fire institusjoner som spesielt aktive. Gjennom Call 1 har Forsvarets forskningsinstitutt, PRIO (Fredsforskningsinstituttet) og SINTEF pekt seg ut som store aktører gjennom deltakelse i prosjekter, mens Forsvars- og sikkerhetsindustriens forening har mange av de relevante bedriftene som medlemmer. Det vil også bli gjennomført møter med enkeltinstitusjoner.

ci) de som har større potensial

Både universiteter, høyskoler, institutter, bedrifter og sluttbrukere har større potensial – ettersom programmet er nytt og forholdsvis ukjent. De fleste må vi ta sikte på å nå frem til gjennom generelle informasjonsmøter, gjennom Forsvars- og sikkerhetsindustriens forening og gjennom samarbeidet med SAMRISK-programmet. Sluttbrukere – dvs de som har ansvar for at sikkerhet ivaretas i samfunnet – er vesentlige aktører i Security-programmet. Det er en spesiell oppgave å kartlegge hvem disse er i Norge, samt å informere de og motivere til deltakelse i prosjekter. Det vil også bli gjort et utvalg av andre aktører som vil få tilpasset informasjon om programmet.

cii) - de som har dårlig uttelling

Forskningsrådet vil tilby tilrettelagt rådgivning for institusjoner som ønsker å bedre sin søknadskvalitet. Dette tilbudet vil omfatte både erfaringsutveksling om selve prosessen for utarbeidelse av søknader, samt rådgivning om innholdet ved lesing, kommentering og minievaluering av søknader under arbeid.

II. IDEAS

1. Introduksjon

Særprogrammet Ideas (European Research Council, ERC) har to hovedvirkemidler. ERC Starting Independent Researcher Grants (Starting Grants) henvender seg til unge lovende forskere som skal eller er i gang med å etablere seg som selvstendige forskere. ERC Advanced Investigator Grants (Advanced Grants) er støtte til fremragende og innovative prosjekter drevet av ledende forskere. Fra 2008 er det ventet en utlysning årlig av hver ordning. Videre er det ventet at utlysningbudsjettene vil øke frem mot 2013.

2. Mål for mobilisering og suksess

Særprogrammet Ideas er åpent for alle fag og tema. Programmet skal styrke europeisk "frontier research" og søkere vil utelukkende bli bedømt på vitenskapelig "excellence". ERC er en viktig konkurransearena for de beste forskerne i Europa, og vil direkte fungere som 'benchmark' for forskningsmiljøene. Det er derfor viktig at norske forskningsmiljøer hevder seg her. Ifølge gjennomførte fagevalueringer har Norge forskere i forskningsfronten på flere fag- og temaområder. Evalueringene av søknadene til Norges forskningsråds egne aktiviteter, foretatt av internasjonale eksperter, viser at kvaliteten av de finansierte prosjekter generelt er meget god. Det har vært relativt mange forskere fra norske universiteter blant panelmedlemmene som har evaluert Starting Grant søknadene, hvilket indikerer at det på seniornivå finnes internasjonalt anerkjente forskere i Norge. Det finnes altså meget gode norske forskningsmiljøer også i internasjonal målestokk innen flere fagområder. Det bør derfor absolutt være mulig for norske forskere/ forskningsmiljøer å hevde seg i konkurransen om midler fra ERC.

Det er et mål å øke den relative andel av norske søknader (norske søknader/ total antall søknader) i forhold til den første utlysning og heve suksessraten til disse til et nordisk nivå. Det er dessuten et mål å få god faglig spredning blant norske mottakere både av Starting Grants og Advanced Grants. ERCs sekretariat (i.e. "Executive Agency") er under oppbygging i løpet av 2008 og vil i denne perioden rekruttere medarbeidere. Forskningsrådet har som mål å jobbe for at også nordmenn tilsettes i sekretariat.

3. Resultater hittil

Sammenlignet med de andre nordiske land var det norske resultatet svakt ved første utlysning for Starting Grants. Det var relativt få søknader fra Norge og suksessraten var lavere enn ønsket. Av totalt 92 søknader med norsk vertsinstitusjon, ble 86 godkjent for evaluering. Av disse ble et innstilt, mens to kom på reservelisten. Av de to på reservelisten har den best rangerte fått tilbud om bevilgning. D.v.s. 2 søknader med norsk vertsinstitusjon har fått tilbud om bevilgning (2,3 % av evaluerte norske søknader), men det ligger p.t. bare an til en bevilgning (1,2 % av evaluerte norske søknader) da søkeren med det opprinnelige innstilte prosjekt har takket nei. Ca. 80 % av de norske søkere kom fra universitetene

Den lave norske søkning og suksess ved første Starting Grant utlysning sammenlignet med de nordiske land for øvrig, er bemerkelsesverdig tatt i betraktning at norsk søkning og suksessrate til en rekke av de øvrige aktiviteter i rammeprogrammet er god. Det er vanskelig å vurdere presist hva som er bakgrunnen for dårlige norske resultater men det er trolig en kombinasjon av flere årsaker. Det skal også nevnes at tallgrunnlaget for en sammenligning er forholdsvis spinkelt. Følgende kan være noen av de faktorer som kan ha bidratt til få norske søknader:

- For lav institusjonell og nasjonal informasjons- og mobiliseringsaktivitet. Bevist moderat aktivitet fra Forskningsrådet for at institusjonene selv kunne identifisere potensielle søkere så man unngikk stor oversøkning fra ikke kompetitive kandidater.

- Mulig at generelle oppfattelse i forskningsmiljøene er at norske forskere ikke er kompetitive. Lav suksess rate (litt over 3 %) i første utlysning kan virke avskrekkende på potensielle søkere og instituttledere (som skal bakke søkerne) opp til andre utlysning.
- Relativ god ressursituasjonen/sprengt kapasitet til gode forskere ved norske institusjoner. Land som Italia og England hadde mange søkere, som trolig delvis skyldes at nasjonale finansieringsmuligheter i disse land er dårlige.
- Overlapp mellom Starting Grants og lignende nasjonale ordninger for unge lovende forskere, i.e. YFF. En del av de sterkeste potensielle norske søkere har YFF-status og søker kanskje ikke p.g.a. manglende kapasitet. Hvis de søker faller de kanskje i "randsonen" av målgruppen for Starting Grants.
- Sverige, Finland og Danmark har forskere i ERCs styrende organ, Scientific Council, som kan ha en "ERC-signaleffekt" og medvirke til å øke mobiliseringen.

Mulige årsaker til lav norsk suksessrate:

- Norske forskningsmiljøer holder ikke det kvalitetsnivå som skal til for å lykkes. *Dette synes dog ikke sannsynlig*, jevnfør diskusjon ovenfor.
- Norske prosjekter er ikke presentert godt nok. Det har vært nevnt at det ikke er samme tradisjon i Norge som i andre europeiske land for å "skryte av seg selv og sine meritter". Støtte til søkere i forbindelse med søknadsskrivning, og innspill/kommentarer fra forskerkolleger og/eller personer med relevant kompetanse. Dette vil varierer mellom fagmiljøer og institusjoner.
- Lav norsk suksess i finalen. Norske finalister kan ha gjort det dårlig på intervjuet som er en del av 2. trinn i evalueringsprosessen. 3 av 5 norske finalister fikk ikke tilbud om bevilgning. Dette er lavt sammenlignet med f.eks. Sverige. Her var alle finalistene invitert til en presentasjons-workshop i forkant av intervjuet, og dette kan ha vært utslagsgivende. Men omvent var det ikke arrangert tilsvarende i Danmark, og danske finalister klarte seg enda bedre enn de svenske.

Det var totalt 29 søknader med norsk vertsinstitusjon til første Advanced Grant utlysning. Per 3. oktober 2008 er de endelige resultater fra første Advanced Grants utlysning ikke klare enda, og det er for tidlig å dra noen endelig konklusjon for norsk deltakelse i denne utlysning. Så langt er bare innstilte prosjekter for Physical Sciences & Engineering (PE) samt for Social Sciences & Humanities (SH) offentliggjort. Life Sciences (LS) og interdisiplinære prosjekter samt reserveliste gjenstår. Disse forventes klare i løpet av oktober 2008. Så langt er det ingen norske søkere blant de innstilte prosjekter for PE og SH.

4. Tiltak

a. For generell mobilisering

Norges forskningsråd har innført en nasjonal finansiering av Starting Grant søkere fra Norge som tilfredsstiller ERCs excellence-kriterier, men som av budsjettmessige årsaker ikke får bevilgning fra ERC (i.e. reservelistekandidater). En slik ordning vil virke som insentiv for unge norske forskere til å søke ERC, medvirke til å rekruttere de beste unge forskerne til norske institusjoner og beholde dem der, og endelig styrke grunnforskningen i Norge ved tilførsel av midler til noen av de beste unge forskningsmiljøene

En viktig foranstaltning i forbindelse med Ideas-programmet er utpekelsen av National Contact Points i Forskningsrådet, en i Divisjon for vitenskap og en på EU-kontoret. Det er viktig å synliggjøre ERC og informere om mulighetene her til forskningsmiljøene. Dette gjøres på forskjellig vis:

- Kommunikasjon og samarbeid med EU-kontaktpersonene ved institusjonene
- Videreformidling av informasjon fra ERC i form av nyhetsbrev samt via Forskningsrådets hjemmesider. Det arbeides også med å informere om ERC internt i Forskningsrådet.
- Informasjonsmøter/workshops i forbindelse med utlysninger.
- Råd til søkere under søknadsprosessen

- Ideas programmet omfattes av ordningen for prosjektetableringsstøtte (PES) hvilket det informeres om.
- Dialog med de norske ERC-panelmedlemmer som har vært med å evaluere søknader, for å høre om deres erfaringer og ideer. Det er avholdt et møte våren 2008 med de norske Starting Grant panelmedlemmer.

b. For tematiske områder som har høy prioritet for Norge – inkludert de temaene vi ikke har god nok suksess i og det marine / maritime og bruk av ETP og andre fora

Ideas retter seg først og fremst mot universitetene, men det vil også finnes aktuelle søkerkandidater i instituttsektoren. Konkret bør en del av norske søkerkandidater til ordninger (nasjonale som internasjonale) som ligner på ERC (i.e. basert på vitenskapelig kvalitet) kunne hevde seg i konkurransen innen ERC. Dette gjelder for eksempel Yngre fremragende forskere (YFF), Sentrene for fremragende forskning (SFF), Sentrene for forskningsdrevet innovasjon (SFI) alle ordninger fra Forskningsrådet. Videre vil det f. eks. kunne gjelde norske søkere til European Young Investigator Award (EURYI) og norske Nordic Centres of Excellence deltakere.

- I tillegg til generell informasjon om Ideas-ERC til forskningsmiljøene via EU-kontaktpersonene, gjøres følgende grupper spesielt oppmerksomme på muligheten for å søke ERC: norske søkere av 'European Young Investigator Award' (EURYI), norske Nordic Centres of Excellence deltakere, søkere fra siste utlysninger av ordningene YFF og SFF, søkere til ordningen SFI, deltakere på informasjonsmøtene som er avholdt, samt til diverse andre potensielle søkere og interesserte.
- Sendte ut brev til dekanene på fakultetene ved universitetene om ERC med oppfordring til at Universitetene/fakultetene ansporer sine beste forskere til å søke ERC.

Det er en stor grad av sammenfall mellom satsingen på forskerinitiert frontforskning ("frontier research") og kvalitet ("scientific excellence") i 7RPs Ideas og Forskningsrådets virkemidler og aktiviteter for å fremme forskningskvalitet. Tildeling av midler skjer utelukkende på basis av kvalitet og uten tematiske føringer.

Forskningsrådet har en rekke aktiviteter som har som hovedformål å fremme kvalitet og forskning i "fronten":

- SFF - Sentre for Fremragende Forskning
- YFF – Yngre fremragende forskere
- Frittstående prosjekter (10 fagkomitéer)
- Store forskerinitierte prosjekter (STORFORSK)
- Store programmer/satser hvor det også kan søkes midler til grunnleggende forskning

Både YFF og SFF er utvidet/videreført i hhv. 2006 og 2007 og begge må regnes som særlig viktige virkemidler for å heve den vitenskapelige kvaliteten i norsk forskning. SFI-ordningen skal, i tillegg til å styrke forskning som fremmer innovasjon og verdiskaping, også i likhet med SFF fremme grunnforskning på høyt internasjonalt nivå. Alle de her nevnte virkemidlene i Forskningsrådet er ytterst viktige for oppbygningen av sterke norske forskningsmiljøer, som kan være med å konkurrere om forskningsmidler fra Ideas/ERC. Det er Forskningsrådets ansvar å sørge for at disse virkemidlene blir styrket i årene fremover.

III. PEOPLE

1. Introduksjon

Særprogrammet People stevner frem i stor grad som det har startet i 7RP. Grunnet oversøkning til Initial Training Networks, ble søknadsprosessen forenklet til én-steps, fordi erfaring tilsier at denne type nettverk ikke godt kan distingveres fra hverandre med en kort skisse i første steg av tostegsprosessen. Dette har ikke redusert antall søknader i andre søknadsutlysning. Dessuten er International Research Staff Exchange Scheme introdusert. Det er totalt 10 søknadsfrister i 2009

fordelt på 9 aktiviteter. Det vil ikke bli utlyst midler innenfor Initial Training Networks i 2009, da budsjettet for dette året er slått sammen med utlysningen i 2008. Det kan forventes frister på de fleste Marie Curie actions (MCA) også i 2010, fordelt over en eller et par utlysninger. Etableringen av Research Executive Agency (REA), som skal holde i søknads- og prosjektdelen av Marie Curie actions er under utvikling. Arbeidsprogrammet for 2009 inneholder en del forenklinger, både i utregning av satser (over til rundsum på overhead og management), og åpning for at nasjonalitet ikke lenger er kriterium for støtte. Det innebærer at forskere som har vært i et annet land, kan bruke Marie Curie som støtteunderlag i det land de har statsborgerskap fra.

2. Mål for mobilisering og suksess

Mål: Å øke antall norske søknader til alle relevante Marie Curie Actions, og samtidig heve tilslagsprosenten for disse til gjennomsnittlig nordisk nivå.

Forskermobilitet og –utdanning i en internasjonal kontekst er et prioritert område. Imidlertid er det et gjennomgående problem at norske forskere i liten grad gjør bruk av forskningsopphold i utlandet for å styrke sin kompetanse og sine nettverk. Økt bruk av Marie Curie-ordningene vil være et mål i seg selv for å nå målet om flere norske forskere på forskningsopphold utenfor Norges grenser. Samtidig vil en økt innflux av utenlandske forskere styrke internasjonaliseringen her hjemme, og være et mål for kvalitet for norske insitusjoner og bedrifter.

- Flere norske forskere skal reise ut på individuelle stipender
- Norske PhD-studenter skal vurdere Marie Curie actions som del av finansiering for utenlandsopphold
- Økt tilstrømming av meget gode utenlandske forskere
- Institusjonene skal bruke Marie Curie Actions som et ledd i sine internasjonaliseringstiltak
- Høgskolesektoren skal delta i rammeprogrammet
- Næringslivsdeltagelsen økes, særlig SMB
- Instituttsektoren som helhet må bruke MCA

3. Resultater hittil

Per første halvår 2008 har vi mottatt resultater fra åtte utlysninger i PEOPLE. Prosjektsøknadene fra disse utlysningene fordeler seg som vist nedenfor. Med unntak av aktivitetene ITN og IAPP, som utgjør nær 50 % av budsjettet, ligger deltagelse og innvilgelse under pari. Det er likevel en del faktorer som kan være med å forklare hvorfor Norge ikke lykkes i særlig de individuelle ordningene i People. Marie Curie-satsene har ikke vært tilfredsstillende. Det prøver vi å utbedre ved å innføre tilleggfinansiering. Nordmenn i alle yrkesgrupper er lite mobile, mindre enn i land som det er naturlig å sammenligne oss med. Dette gjelder også for forskere. Dette har strukturelle årsaker, bla. at vi har et samfunn med stor grad av likestilling, der jobb for partneren utgjør en forutsetning for utlandsetablering.

	Søkte prosjekter med norsk deltagelse	
	Antall	i %
Innstilte	21	17 %
Reserve	4	3 %
Avslåtte	101	80 %
TOTALT	126	100 %

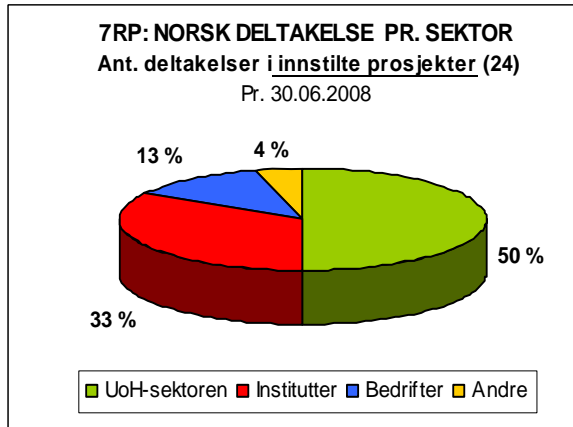
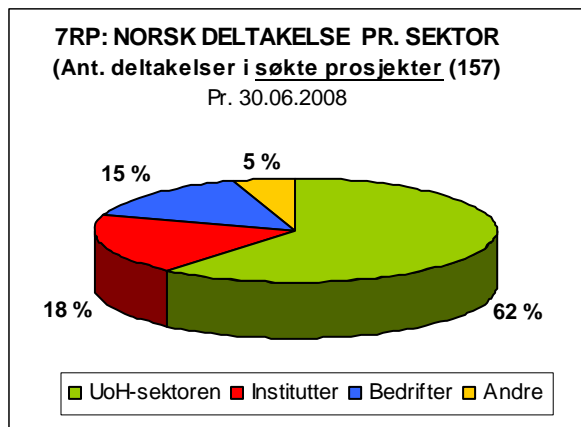
Som man ser er den norske suksessraten på litt under 17 %. EU-snitt for suksessraten i PEOPLE ligger på 28 %. Det må bemerkes at noen ordninger i Marie Curie actions er av en natur som gjør at suksessraten for deltagerne er særdeles høy. For eksempel vil European Reintegration Grants bare tildeles forskere som har hatt Marie Curie-stipend. Når få nordmenn har hatt dette, vil det bety at få nordmenn kan søke. Dermed tilgodeses vi ikke av suksess i de ordninger med høyest suksessrate.

Dessuten passer formen på stipend for uerfarne forskere dårlig for nordmenn, som i all vesentlighet helst definerer sitt utenlandsopphold ut fra faglige og familiære forhold. EUs utlyste stillinger er i det vesentlige definert av vertsinstitusjon, og gir liten frihet for stipendiaten selv å komme med ønsker for sitt prosjekt.

Det bør bemerkes at det er mangler i tallgrunnlaget vi mottar fra EU for PEOPLE-programmet, da det for noen av utlysningene bare registreres data på koordinatornivå mens det for andre registreres data for alle deltakerne i utlysningene.

Sektorfordeling

Diagrammene nedenfor viser fordelingen av norske deltakelser i hhv. søknader og innstilte prosjekter;

De fleste norske deltakelsene innenfor PEOPLE tilhører UoH-sektoren, både i søknadene som i de innstilte prosjektene. Det er imidlertid instituttsektoren som har hatt høyest suksess med sine søknader.

Dekningsprofil

Profilen viser fordelingen av prosjektene etter status på følgende hovedaktivitetsområder i

PEOPLE Industry-Academia Partnerships and Pathways

ERG & IRG European/International Reintegration Grants

NIGHT Researchers' Night

ITN Initial Training Networks.

IEF Intra-European Fellowships for Career Development.

IOF International Outgoing Fellowships for Career Development.

IIF International Incoming Fellowships.

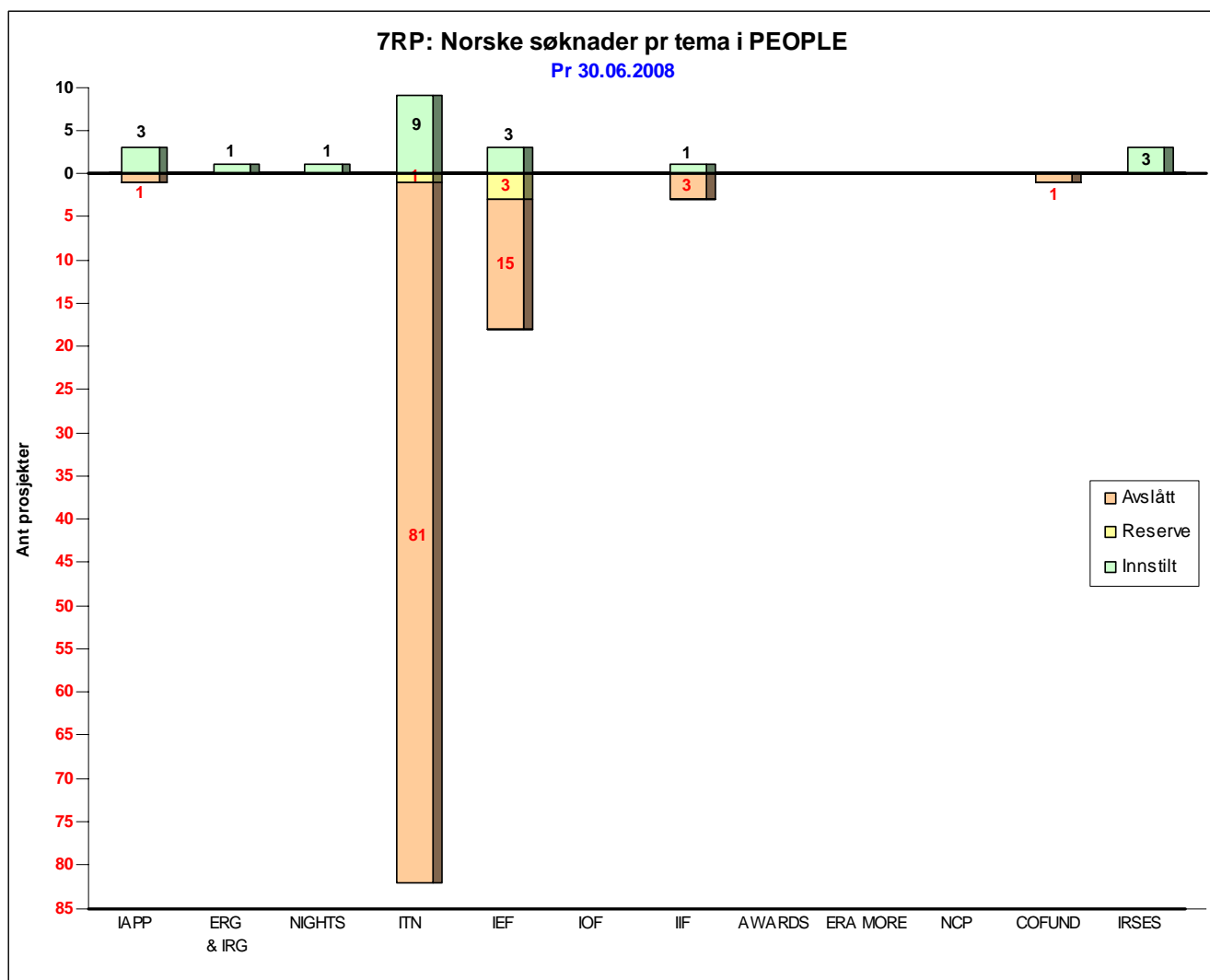
AWARDS Marie Curie Awards

ERA MORE Omdøpt til EURAXESS-nettverket

NCP NCP-nettverk

COFUND Co-funding of Regional, National, and International Programmes

IRSES International Staff Exchange Scheme

4. Tiltak og Forskningsrådets rolle

a Generell mobilisering:

Forskningsrådets to National Contact Points, en i Divisjon for vitenskap og en i EU-kontoret, vil videreføre kontaktarbeidet overfor fagmiljøene. Effektiv spredning av informasjon og tilgang til kompetent veiledning er alfa og omega for økt mobilisering. EUs rammeprogram må presenteres som en av flere deler i den nasjonale forskningsfinansierende portefølje. Det vil utarbeides sektorinnrettet informasjonsmateriell for bedre å kunne gi presis informasjon om MCA tilpasset de ulike interessegruppene, hhv. næringslivet, akademiske institusjoner og individuelle yngre forskere.

- **Toppfinansiering av utgående nordmenn:** Forskningsrådet har etablert en ordning om toppfinansiering av stipendiater og forskere med MCA-stipend som skal til utlandet. Dette er en ordning som topper EU-midlene slik at nordmenn som reiser ut på EU-stipend ender opp med en finansiering som gir samme vilkår som Forskningsrådets egne stipender. Det vil gi en vinn-vinnsituasjon der Norge med relativt små midler vil kunne få tilbakeført EU-midler, samtidig som flere nordmenn søker seg ut via MCA for å utdanne seg og forske. Hensikten med ordningen er å bidra til høyere anseelse og attraktivitet for MCA i norske miljøer. MCA har ikke vært attraktive på grunn av for lave satser, og det har gjort at de beste kandidatene i liten grad har søkt midler. At stipendene er økonomisk like attraktive som de fra Forskningsrådet, vil kunne bidra til at flere og kvalitativt bedre kandidater søker, noe som kan lede til større tilslagsprosent.

- **Toppfinansiering av inngående mobilitet:** Institusjonene opplever det som et problem at den samlede sum som følger doktorkandidater med MCA-stipend til Norge, ikke dekker alle utgifter. I et egalitært samfunn som Norge vil det ikke være riktig å lønne personer på samme nivå ulikt kun på basis av de medfølgende midlene. Det er en strukturell skjevhet mellom Norge og Europa når det gjelder avlønning av forskere. Mens man i Norge starter relativt høyt på lønnsstigen, men har en lav stigning i karrieren, er det omvendt i majoriteten av land ute i resten av Europa. På bakgrunn av en vurdering gjort rundt lønssituasjonen for innkommende stipendiater, er en ordning med toppfinansiering av innkommende kandidater med MCA implementert.
- **Samfinansiering på *Marie Curie Cofunding Action (COFUND)*:** EU lyser i 2009 og ventelig også i 2010 ut midler som forskningsfinansierende institusjoner kan søke som tilskudd til stipendordninger for inn- og utgående forskermobilitet. Tanken er at EUs bidrag, i størrelse ca. 40 % av stipendsummen for en enkelt stipendiat, skal legges til den resterende summen fra for eksempel Forskningsrådet. I den nåværende budsjett situasjonen for den norske forskningen er det lite som taler for at man skal omprioritere midler fra pågående aktiviteter for å finansiere et eget stipendprogram tilpasset COFUND-kriteriene. Dette er imidlertid en problemstilling som Forskningsrådet må ta formelt stilling til, siden COFUND er et tiltak som inngår i Europakommisjonens tiltak for bredere programsamarbeid under FP7. Dessuten må norske institusjoner vurdere om egne ordninger kan vurderes som ordninger som kan tilrettelegges for COFUND.
- Ensartet og gjennomgående **skattlegging** av EU-stipender gir forutsigbarhet for institusjoner og individuelle mobile forskere. Arbeidet med skattespørsmål bør videreføres i regi av EURAXESS-prosjektet og Steering Group for Mobility.

Marie Curie-tiltakene omfattes av ordningen for **prosjektetableringsstøtte (PES)**. Informasjon om dette må distribueres effektivt.

a. Tiltak for å forsterke nasjonalt prioriterte områder:

Informasjon, målrettet og på bred basis. Et viktig mål er å få verdens beste hoder til Norge for å jobbe med våre nasjonalt prioriterte områder – som gjesteforskerstillinger, post-doc og dr. gradskandidater. Særlig innenfor ingeniørvitenskap og teknologifag trenger Norge utenlandske forskere.

b. Tiltak for bestemte målgrupper

Norske forskere må bevisstgjøres på betydningen av deltagelse på den internasjonale arenaen. Marie Curie Actions er ikke lenger et virkemiddel for internasjonalisering bare i Europa, men for hele verden. Når en norsk forsker vurderer sitt utenlandsopphold, skal MCA vurderes som en måte å realisere dette på, like naturlig som man vurderer Forskningsrådets egne finansieringsordninger. Dette må avspeiles i måten Forskningsrådet presenterer sine virkemidler.

Norge har attraktive kvaliteter som vertsnasjon for forskningsopphold, slik som god infrastruktur, forskningsinstitusjoner av høy kvalitet og et sosialt bevisst samfunn. Norge må profilere seg som et attraktivt sted å ta et forskningsopphold, samtidig som vi må jobbe for å bygge ned byråkratiske hindre for mobilitet. ERA-MORE-prosjektet bør videreføres og utvikles for dette formål (omdøpt til EURAXESS fra våren 2008).

Uerfarne forskere skal gis råd og veiledning som er tilrettelagt for deres behov. Individbasert rådgivning er et tiltak. På grunn av aktivitetenes natur, skal kvalifisert hjelp være tilgjengelig. Dette er i hovedsak noe som kan realiseres ved godt skolerte NCP'er, og bevisste fagrådgivere i Forskningsrådet. Samtidig må kunnskapsnivået om MCA som et attraktivt tilbud for studenter som vurderer en forskerkarriere aksentueres gjennom bevisstgjøring av institusjonene og direkte tiltak som brosjyrer, deltagelse ved messer og møter, fortsatt samarbeid med SIU - Senter for internasjonalisering av høyere utdanning og andre institusjoner som jobber mot målgruppen.

I Europa er det ansett som meritterende å ha vært involvert i et MCA-prosjekt. Dette er mange i ferd med å innse også i Norge, især ved de store akademiske institusjonene. Kombinasjonen av kvalitet og godt internasjonalt renommé kan forsterkes f.eks. ved at flere norske SFF'er bruker MCA. På individplan er ikke den samme tankegangen like gjennomført, men incentiver som bl.a. toppfinansiering fra Forskningsrådet skal kunne avhjelpe dette. Institusjonene må hjelpes til å profilere sine MCA-sentre, prosjektdeltagere og stipendiater. De deler av høgskolesektoren som holder høy nok vitenskapelig kvalitet, skal delta i MCA. Informasjonsarbeid ved høgskolene skal videreføres, og ved visse miljøer kan det arrangeres kursing for å kvalifisere dem på det søknadstekniske.

Næringslivet må i større grad involveres. De store bedriftene må bevisstgjøres på nytteverdien av deltagelse i MCA. Det kan være en tanke å opparbeide seg kunnskap om hvordan man involverer høy industrideltagelse i andre land, samtidig som mer direkte kontaktbånd med bedrifter og bransjeorganisasjoner bør utvikles. Virkemiddelapparatet som er rettet mot norsk næringsliv må inkluderes i langt høyere grad, først og fremst Enterprise Europe Network, Innovasjon Norge, SIVA, næringslivets interesseorganisasjoner etc. SMB er attraktive partnere i Marie Curie-nettverk, og disse må nås mer effektivt ved samarbeid med relevante NCP'er, Forskningsrådets nettverk av regionale representanter og bransjeforeninger.

Noen norske institutter er godt representert i MCA. De deler av instituttsektoren som ikke er det, skal holdes oppdatert på mulighetene i MCA, dels gjennom NKP-apparatet og ved direkte informasjonsmøter tilpasset det enkelte institutts behov.

IV. CAPACITIES

1. Research Infrastructures

1. Introduksjon

Mål for EUs RI-programmer er å optimalisere bruken av og utviklingen av de beste eksisterende forskningsinfrastrukturene i Europa og å bidra til å skape nye paneuropeiske infrastrukturer innen alle felter av vitenskap og teknologi. Tilgang til avansert forskningsinfrastruktur er nødvendig for at forskningen skal være i front, og internasjonalt samarbeid om forskningsinfrastruktur er nødvendig for å strukturere forskningen og samordne små forskermiljøer som på Europeisk plan er fragmentert. Dette bidrar til å etablere kritisk masse og mer konkurransedyktige europeiske forskningsmiljøer med tilgang til den beste forskningsinfrastrukturen i Europa, som igjen er avgjørende for den kunnskapsproduksjon innovasjon og næringsliv er avhengig av.

Norge må delta aktivt i dette samarbeidet for å få tilgang til den beste forskningsinfrastrukturen i Europa og for selv å være attraktiv for de beste europeiske forskerne. Nasjonal strategi for forskningsinfrastruktur (Verktøy for forskning) anbefaler en sterk økning i investering i forskningsinfrastruktur i Norge i årene fremover. Viktige utfordringer de nærmeste år er å få god balanse mellom

- investering i nasjonal forskningsinfrastruktur og deltagelse i internasjonalt samarbeid om forskningsinfrastruktur
- effektiv utnyttelse av vår egen satsing på forskningsinfrastruktur og deltakelse i EU's infrastrukturprogrammer
- sikre at det er konsistens mellom den forskningen vi finansierer og infrastrukturen som understøtter denne, både nasjonalt og internasjonalt.

Det er spesielt viktig å videreutvikle eksisterende norsk infrastruktur gjennom aktiv deltagelse i virkemidlene for integrating activities og einfrastruktur, spesielt innen nasjonalt prioriterte forskningsområder og områder der vi er sterke, samt tilrettelegge nasjonalt for aktiv norsk deltagelse i videre utvikling av ESFRI prosjektene gjennom preparatory phase.

2. Mål for mobilisering og suksess

De overordnede mål for deltagelse innen EUs RI-programmer er å bidra til å utvikle det europeiske forskningsrommet (ERA) ved å motvirke fragmentering av forskningsinnsatsen. Dette må sees i sammenheng med den nasjonale satsningen på infrastruktur under Nasjonal strategi for forskningsinfrastruktur.

- Fokus for arbeidet innen "Research Infrastructures" (RI) i 7RP bør være å få norske institusjoner med kvalitetsforskningsinfrastruktur til å delta i prosjektsamarbeid for å øke utnyttelsen og utvikle fasilitetene, bygge nettverk med nasjonale og europeiske institusjoner, skape muligheter for rekruttering til fagmiljøene gjennom tilgang til førsteklasses forskningsfasiliteter og styrke internasjonalisering av norsk forskning.
- Deltakelse i de deler av RI som omhandler planlagt storskala europeisk infrastruktur gjennom ESFRI-samarbeidet ("preparatory phase" og "design studies") er viktig for å sikre norsk deltagelse på områder som er av strategisk betydning for Norge som kunnskapsnasjon i et lengre perspektiv. Dette er spesielt de nye norske forslag til ESFRI og de som kommer med på det oppdaterte ESFRI roadmap. Her er det altså to tidshorisonter for arbeidet; støtte til eksisterende og til planlagte, fremtidige fasiliteter.
- I begge perspektivene må mulighetene som ligger i RI i 7RP brukes til å fremme Norges nasjonale prioriteringer innen forskningsinfrastruktur. Norske miljøer skal vite at det er viktig å søke innen rammeprogrammet, for å etablere internasjonalt samarbeid og nettverk på områder der det som regel ikke finnes alternative muligheter til finansiering nasjonalt/via Forskningsrådet.
- Norge må ha en aktiv forskningspolitikk for å følge opp det strategiske arbeidet for videre utvikling av europeisk forskningsinfrastruktur. Dette gjelder både oppfølging og europeisk samordning gjennom ESFRI prosessen, utvikling av nasjonale veikart for forskningsinfrastruktur og nordisk samarbeid om dette, samt EUs videre utvikling av forskningsinfrastruktur mot neste delprogram (8RP). Nasjonal strategi for forskningsinfrastruktur adresserer viktige strategiske prioriteringer som skal styrke vår eksisterende og fremtidige forskning, innovasjon og næringsutvikling i årene fremover. Denne vil revideres 1-2 ganger i løpet av strategiens virkeperiode (2008-2017) og skal sikre godt samsvar med den internasjonale strategiske utviklingen.

Utlysning fra 2008-2009-arbeidsprogrammet omfatter følgende aktiviteter i perioden:

Støtte til eksisterende infrastruktur

- **Call 4:** 113 M€ Publication 6 May 2008, Deadline 11. September 2008
 - Infra-2008-1.2.1: Geant
 - Infra-2008-1.2.2: Scientific Data Infrastructure
- **Call 5:** 4 + 4 M€ Publication 9 December 2008, Deadline 17 March 2009
 - Infra-2008-1.2.3: Scientific Information Repository supporting the European FP7 Research Programme
 - Infra-2009-3.3: Studies, conferences and coordination actions supporting policy development in the context of international cooperation for e-Infrastructures
- **Call 6:** e-Infrastructures and Support to policy development and programme implementation
 - Infra-2009-1.2.x: ICT-based e-Infrastructures (grid infrastructures, virtual communities)
- **Call 7:** Integrating Activities, e-Infrastructures, Design Studies, Preparatory Phase and Support to policy development and programme implementation
 - Infra-2010-1.1.1: Integrating Activities in all S&T fields
 - Infra-2010-1.1.2.x: Integrating Activities to support the specific needs of thematic priority areas
 - Infra-2010-1.2.1: ICT based e-Infrastructures (scientific data infrastructures)

Støtte til ny infrastruktur:

- **Call 7:** Integrating Activities, e-Infrastructures, Design Studies, Preparatory Phase and Support to policy development and programme implementation
 - Infra-2010-2.1.1: Design Studies for research infrastructures in all S&T fields
 - Infra-2010-2.2.1.x: Preparatory Phase for research infrastructures

Støtte til policy development and programme implementation:

- **Call 6:** e-Infrastructures and Support to policy development and programme implementation
 - Infra-2009-3.2: Studies, conferences and coordination actions supporting policy development, including international cooperation, in all S&T fields.
- **Call 7:** Integrating Activities, e-Infrastructures, Design Studies, Preparatory Phase and Support to policy development and programme implementation
 - Infra-2010-3.1: Studies, conferences and coordination actions supporting policy development, including international cooperation, in all S&T fields.

3. Resultater hittil

Resultatene fra de 2 første utlysningene innenfor *Research Infrastructures* viser bra deltagelse fra norske grupper i europeisk infrastruktursamarbeid. 16 av 21 prosjektsøknader med norsk deltagelse ble innstilt for støtte. Dette gir en norsk suksessrate på 76 % mot et EU gjennomsnitt i de første utlysningene på 43 %. Norges andel av alle innstilte prosjekter er på rundt 18 %. Den høye innvilgelsesraten skyldes blant annet god norsk deltagelse i ESFRI prosjekter under preparatory phase.

Søknadene med norsk interesse utgjør 10 % av hele søknadsmassen så langt i RI. Det er 1,2 norske deltakelser per søknad, men ingen norske koordinatører. Norge samarbeider med 44 land i de innstilte prosjektene med Tyskland, Frankrike, Storbritannia og Nederland som viktigste samarbeidspartnere. Instituttsektoren er den største aktøren i RI, både i søkte og innstilte prosjekter.

European Survey of Research Infrastructures (2006-07) ble det registrert spesielt mange skandinaviske forskningsinfrastrukturer innen temaet Environment, Marine and Earth Sciences, Social Sciences and the North (EMES). Den skandinaviske andelen var 22 % innenfor EMES mot 14 % totalt. Andelen EMES infrastrukturer i forhold til alle infrastrukturer meldt inn fra Skandinavia utgjorde 39 %, mot 25 % totalt. For samfunnsvitenskap alene utgjør andelen mer enn 50 %. Selv om denne undersøkelsen er blitt kritisert for å være mangelfull reflekterer dette likevel god respons fra forskningsmiljøer som fikk infrastrukturstøtte under 6RP innen dette området.

4. Tiltak

a. For generell mobilisering

Forskningsrådet skal være informatør, tilrettelegger og medfinansør i visse tilfeller. Viktige tiltak for å få til generell mobilisering i Norge for deltagelse i EUs RI programmer er:

- Presentasjon under nasjonale informasjonsmøter om EUs rammeprogrammer
- Egne nasjonale informasjonsmøter om muligheter og utlysninger
- Utsendelse av nyhetsbrev til målgrupper relevant for forskningsinfrastruktur
- Koordinering mellom den nasjonale satsning på infrastruktur under *Nasjonal Strategi for Forskningsinfrastruktur*, og mulighetene under EUs RI programmer.

Fordi bruk og deltagelse i forskningsinfrastruktur som oftest krever større investeringer, er det nødvendig å kartlegge eksisterende norsk infrastruktur og behov for ny infrastruktur, alternativt deltagelse i nyetableringer. Samtidig peker arbeidet med styrking av MNT-fagene og den nasjonale infrastrukturstrategien på behovet for oppgradering og fornying av utstyrsparken ved institusjonene. Strategisk satsing på nasjonal forskningsinfrastruktur som databaser, registre, e-infrastruktur og storskala nasjonale forskningsplattformer, kan være en avgjørende faktor for at norske forskningsmiljøer skal fremstå som interessante partnere i europeisk forskningsinfrastruktursamarbeid.

Norsk deltagelse i prosjekter på ESFRIs Roadmap og annet internasjonalt prosjektsamarbeid innen RI må sees i denne sammenheng. Det må være god koordinering i arbeidet mellom NCP for RI, den norske ekspertten til programkomiteen for RI, norske delegater til ESFRI og prosjektleder og arbeidsgrupper for oppfølging av den nasjonale infrastrukturstrategien og ESFRI. Et godt samarbeid mellom Divisjon for vitenskap og EU-kontoret for oppfølging av støtte til eksisterende RI vil bidra til god strategisk tilnærming mht norske miljøers deltakelse i de ulike former for prosjektsamarbeid. ESFRI-samarbeidet er en uavhengig prosess utenfor EU-rammeprogrammet, men koordinert med dette og støttet under 7RP "preparatory phase".

Mobilisering av norske forskningsmiljøer for deltakelse innen RI i 7RP har følgende mål:

- Relevante norske miljøer skal delta aktivt i de store nettverkene som Integrating Activities representerer, spesielt innen nasjonalt prioriterte forskningsområder og på områder der vi er sterke og har relevant og unik forskningsinfrastruktur.
- Norske forskningsmiljøer skal delta aktivt med innovative forslag for videre utvikling av e-infrastruktur-løsninger for vitenskapelig datainfrastruktur, data repositories og open access til forskningspublikasjoner og data.
- Norske forskere og forskningsmiljøer skal i større grad benytte muligheten for "Transnational Access to Research Infrastructures" i utlandet
- Flere utenlandske forskere bør bruke våre forskningsfasiliteter med Transnational Access-kontrakter

b. For tematiske områder som har høy prioritet for Norge

Den nasjonale utstyrsstrategien (Verktøy for forskning) legger opp til en ambisiøs plan for økt satsning på forskningsinfrastruktur som retter seg mot avansert vitenskapelig utstyr, databaser og samlinger, e-infrastruktur og storskalutstyr (inkludert ESFRI). Satsing på oppgradering av norske installasjoner er viktig slik at de har interesse i en europeisk sammenheng, samtidig som bevilgninger fra rammeprogrammet igjen vil virke utløsende på, og kreve, nasjonale investeringer - så vel knyttet til utbyggingen som til drift i form av vertskapsfunksjoner for utenlandske forskere.

Norske forskningsmiljøer bør være spesielt aktive innen nasjonalt prioriterte forskningsområder som fremhevet under forskningsmeldingens tematiske og teknologiske prioriteringer, og på områder der vi er sterke og har relevant og unik forskningsinfrastruktur.

- Norge bør innta en ledende posisjon innen prioriterte områder der vi har unik forskningsinfrastruktur, slik som miljø, marin og maritim forskning, energi og fossilt brensel, biobanker, helsedatabaser og registre, bioinformatikk. Spesielle behov er identifisert i blant annet utredning om bedre utnyttelse av nasjonale biobanker (*Gode biobanker – bedre helse*), samt rapportene om *Lange tidsserier for miljøovervåking og forskning*.
- Potensialet under EUs infrastrukturprogrammer bør utnyttes maksimalt for å få full uttelling for norsk deltagelse i ESFRI. Dette gjelder både deltagelse i *preparatory phase* samt komplementær posisjonering for nettverksstøtte under *integrating activities*. Dette gjelder også de nye forslag til ESFRI, slik som SIAEOS (Svalbarforslaget), ECCSEL (CO₂-håndtering), ASSA (havbruksteknologi) samt EiSCAT 3D. Oppfølgingen av ESFRI vil kreve finansiering av forprosjekter, etablering av nasjonale nettverk, technical design studies med mer, i tillegg til finansiering av oppbygging og drift av modne prosjekter. Svalbard som polar forskningsplattform skal i enda større grad utnyttes i internasjonal sammenheng og oppgraderes for å opprettholde sin sentrale posisjon innen polarforskning (rom- og atmosfæreforskning, hav og is, geologi og biologi, teknologi for kaldt klima).
- Forskningen blir stadig mer avhengig av avansert elektronisk infrastruktur for å håndtere store datamengder. Internasjonalt forskningssamarbeid innen alle fagområder krever felles elektroniske tjenester som Grid infrastruktur, høyhastighetsnettverk, store beregningsressurser og datalagringssystemer. Norske miljøer må delta aktivt i dette arbeidet under EUs støtte til eInfrastruktur, i samsvar med og støttet av den nasjonale oppfølgingen under rammen av *Strategi for eInfrastruktur*.

Arbeidsprogrammet for RI legger opp til at utlysningene innen "Integrating Activities" (IA), i tillegg til støtte til "bottom-up" prosjekter innen alle fagområder, vil inneholde en "top-down" komponent rettet mot spesielle infrastrukturbehov innen de tematiske områdene innen særprogrammet Cooperation. Her bør norske interesser identifiseres tidlig i samarbeid med NCPene for de tematiske områdene, og de relevante norske institusjoner må informeres om disse utlysningene.

c. For institusjoner (bestemte målgrupper)

Ettersom norske forskere er i 6RP i liten grad brukere av "Transnational Access (TA)-fasiliteter utenlands, vil Forskningsrådets ansvar er her spesielt dreie seg om å informere forskningsmiljøene om muligheten til å benytte slike fasiliteter utenlands. Særlig viktig er dette innenfor områder der det ikke finnes tilsvarende norske fasiliteter, eller der hvor infrastruktur utenlands komplementerer norsk utstyr.

En viktig utfordring er å bidra til at norske universiteter, forskningsinstitutter og evt. bedrifter som kan tilby kvalitetsfasiliteter (inkludert databaser, registre og samlinger) har de nødvendige ressurser og ambisjoner om å delta i "Integrating Activities" (IA)-prosjekter, som vil være et hovedinstrument innen RI i 7RP. I denne sammenheng er ofte oppgradering på hjemmebane nødvendig for å kunne delta i IA og nettverk av forskningsinfrastrukturer.

Forskningsrådet skal proaktivt identifisere og informere aktuelle norske infrastruktur-institusjoner, for å stimulere til deltagelse i de store nettverkene I3, hvor utvikling av utstyr og metoder foregår. Med egne utlysninger på vitenskapelig datainfrastruktur, grid og virtuelle nettverk, bør ICT og e-infrastruktur-prosjekter ha et spesielt fokus på å sikre større grad av integrering også på dette området.

Europakommisjonen vektlegger viktigheten av at medlemslandene og tilknyttede stater forplikter seg så raskt som mulig for å implementere prosjektene på ESFRI roadmap. Dette gjelder også støtte til de prosjekter som kommer inn på det oppdaterte ESFRI roadmap. Norge må forberede seg så snart som mulig på å signalisere internasjonalt forpliktende støtte til ESFRI prosjektene samt å identifisere og autorisere naturlige norske vertskapsinstitusjoner for prosjektene.

2. Research for the benefit of SMEs

1. Introduksjon

Siden SMB er vitale for utviklingen av økonomisk vekst og jobbskaping, legger Kommisjonen stor vekt på å oppnå en sterkere deltagelse i rammeprogrammene av denne delen av næringslivet, både i de tematiske prioriteringene og i de spesifikke SMB-tiltakene. Av spesielle SMB-tiltak i 7RP finner man under delprogrammet *Capacities* prosjektformene *Research for SMEs* og *Research for SME associations*. Disse tilsvarer prosjektformene CRAFT (*Cooperative Research*) og *Collective Research* under 6RP.

Det er tidligere blitt antatt at det ville bli gjennomført årlige prosjektutlysninger i begge SMB-tiltakene. P.g.a. endringer i Kommisjonens budsjetttrutiner, ser det nå dessverre ut til at det ikke vil bli noen SMB-utlysninger i 2009. De nedenstående resultatmål reflekterer derfor de forventede resultater av kun én SMB-utlysning i hver kategori i målperioden 2009-10.

a. Tiltak for økt mobilisering av bestemte målgrupper (bedrifter)

Etter 7RP's første år kan det slås fast at den norske interessen for rammeprogrammenes SMB-tiltak er sterkere enn noensinne.

1. Norsk deltakelse innen *Research for SMEs*

Det solide norske engasjementet i 6RP innen prosjektformen CRAFT (norsk suksessrate 24 % sammenlignet med 12 % i Europa for øvrig) fortsatte i 7RP's første år. De kvantitative resultatmålene for perioden 2007-08 ser ut til å bli møtt med god margin, bl.a. var den norske suksessraten 8 % over det europeiske gjennomsnittet (resultatmål for perioden = 5 %).

Mål for mobilisering og suksess

Vi har satt oss følgende kvantitative resultatmål for 2009-10 (NB: kun én utlysning):

- Den norske suksessraten skal være 5 prosentpoeng høyere enn det europeiske gjennomsnittet.
- Blant de SMB-prosjektene som evalueres i 2010 og som får EU-finansiering, skal det være mer enn 30 norske deltakelser.
- Minst 6 av disse prosjektene skal ha norsk koordinator.

Tiltak:

Målene skal oppnås ved å gi informasjon og veiledning direkte til de involverte målgruppene SMB og forskningsaktører, og indirekte gjennom virkemiddelaktørene, samt ved å bidra til kompetanseutvikling i disse målgruppene.

Viktige strategiske aktiviteter vil være:

- Fortsette samarbeidet med Innovasjon Norge og det nye nettverket Enterprise Europe Network (EEN), for å identifisere og assistere aktuelle SMB-kandidater for deltakelse i 7RP. Utvikling av god og relevant formidlingskompetanse vil være sentralt.
- Forbedre partnersøksfunksjonen og koblingene mellom SMB og forskningsaktører.
- Mobilisering av bransjeorganisasjonene (spesielt Norsk Industri) og regionale innovasjonsaktører.
- Aktivisering av flere "SMB-lokomotiver" egnet til å trekke med seg SMB i prosjektkonsortier. Blant aktuelle pådrivere for bedre SMB-deltakelse kan nevnes SINTEF, Teknologisk Institutt, Matforsk, Norsk Hydro, Det norske Veritas og Telenor.
- Utvikling av markedet for EU-tjenester gjennom å etablere et "EU Kompetansenettverk".
- Tiltak for bedre samspill med næringslivsrelevante programmer i Forskningsrådet, som f.eks. BIA (Brukerstyrt InnovasjonsArena).

2. Norsk deltakelse innen *Research for SME Associations*

Også i denne prosjektformen holder den norske interessen og suksessraten seg godt oppe i 7RP's første år. Norsk suksessrate ble hele 29 %, mot 16 % globalt. I den ene utlysningen som er gjennomført, finner vi 8 EU-finansierte prosjekter (av 26) med norsk deltakelse, og 3 av disse har norsk koordinator.

Resultatmål for 2009-10 (én utlysning):

- Norsk suksessrate 8 prosentpoeng høyere enn det europeiske gjennomsnittet.
- Mer enn 6 EU-finansierte prosjekter med norsk deltakelse.
- Minst 3 av disse skal ha norsk koordinator.

Tiltakene vil være de samme som for *Research for SMEs*, men med særlig vekt på å mobilisere flest mulig av de aktuelle bransjeforeningene, gjennom proaktiv informasjonsvirksomhet og kompetanseheving.

3. Norsk SMB-deltakelse i de tematiske prioritetene

I tråd med Kommisjonens SMB-mål, må det være et mål for norske SMB at deres andel av den norske deltakelsen i de tematiske prioriteringene (*Cooperation*) blir minst 15 %. Målet i euro er mulighetene for småbedriftene med denne målsettingen faktisk vesentlig større i delprogrammet *Cooperation* enn i *Capacities*. En 15 % SMB-andel tilsvarer 4,8 mldr. € dvs. mer enn 3 ganger så mye som budsjettet for SMB-tiltakene! Arbeidet for styrket SMB-deltakelse i de tematiske prioriteringene må derfor intensiveres. Kommisjonen legger vekt på at arbeidsprogram og utlysninger på best mulig måte skal

fremheve forskningstemaer av spesiell interesse for SMB. Det tas dessuten hensyn til SMBenes FoU-behov og potensial under utformingen av arbeidsprogrammene.

Tiltak og Forskningsrådets rolle

Flere av tiltakene nevnt ovenfor vil også bidra til å styrke bedriftsdeltakelsen i de tematiske prioriteringene. Imidlertid vil bedrifter som deltar her gjennomgående være langt mer forskningsintensive enn SMB-deltakerne i *Research for the benefit of SMEs*. Informasjons- og veiledningstiltakene må derfor tilpasses bedriftene i henhold til dette. Det vil bl.a. være nødvendig med et langt tettere samarbeid med NCPene på de tematiske prioriteringene, hvor hovedfokus i stor grad ligger på forskningsmiljøene (institutter, U/H). For SMB bør det også arbeides for å videreutvikle samarbeidet med FoU-aktører, slik at bedriftene ikke bare får drahjelp i søknadsfasen, men får et aktivt forhold til forskning og teknologisk utvikling som et virkemiddel for videre vekst og markedsposisjonering. For å bedre bedriftsdeltakelsen i *Cooperation* vil det innen september 2008 bli utarbeidet en målrettet handlingsplan.

b. Tiltak for å forsterke nasjonalt prioriterte områder

Vi ser flere samordningsgevinster gjennom bedre internt og eksternt samarbeid. I Forskningsrådets portefølje av næringsrettede virkemidler for FoU finner vi bl.a. SkatteFUNN, BIA, spesifikke næringsrettede programmer f.eks. innenfor store satsinger, og SFI (Sentre for Forskningsdrevet Innovasjon). Av Forskningsrådets næringsrettede virkemidler er BIA det tiltak som synes å være mest komplementært i forhold til det SMB-spesifikke tiltaket "*Research for SMEs*". BIA har, i likhet med *Research for SMEs*, som en viktig intensjon å anspore næringslivet til økte FoU-investeringer, med et tydelig kommersielt fokus. BIA er riktignok ikke forbeholdt SMB, og er noe større mht varighet og budsjett, men programmets krav til internasjonal orientering betyr at søkere til BIA også bør ha et godt grunnlag for å etablere industriorienterte samarbeidsprosjekter innenfor rammen av *Research for SMEs*. Det er pr. i dag ingen samordning mellom BIA og SMB-deltagelsen i 7RP. Tatt i betraktning den grad av komplementaritet som finnes, bør mulighetene for å hente synergigevinster drøftes med BIA's koordinator / programstyre. I det minste vil gjensidig tilgang til informasjon om aktører, prosjektforslag m.v. kunne være nyttig i markedsføringen av programmene.

c. Tiltak for strategisk posisjonering

Siden de ovennevnte SMB-tiltakene er horisontale virkemidler, er behovet for strategisk posisjonering mindre uttalt i denne målgruppen enn i de prioriterte forskningsområder man finner igjen i de tematiske prioriteringene i *Cooperation*. Det er imidlertid verdt å merke seg at Norges forskningsråd har deltatt i 3 SMB-orienterte CSA- og ERA-NET prosjekter. **ERA-SME** har sin norske parallell i deler av VRI-programmet, og det er norsk deltakelse i noen av fellesutlysningene. I **CORNET**, som retter seg mot bransjeorientert forskning (collective research), har også Innovasjon Norge deltatt. Både IN og Forskningsrådet har besluttet ikke å delta i videreføringen av prosjektet (CORNET II). **SMEs go Health** er et prosjekt som skal understøtte SMB-deltakelsen i den tematiske prioriteringen *Health*.

SMB-deltakelse i Europeiske Teknologiplattformer (ETP) og Joint Technology Initiatives (JTI): ETP er et virkemiddel for blant annet å nå målet om at Europa skal bli ledende på forskning, utvikling og innovasjon. ETP vil være viktige møteplasser for nettverksbygging for nye forskingskonsortier underveis i 7RP. Det er derfor svært viktig at også det norske næringsliv engasjerer seg og tar del i de ETP som er etablert i 7RP. I sin form er en ETP industriledet og åpen for alle interessenter. Den skal samle flest mulig av de ledende interessenter innen et teknologiområde der man i fellesskap skal definere og identifisere de viktigste langsiktige FoU-oppgavene man står overfor.

Et Joint Technology Initiative (JTI) skal være et instrument for å etablere langsiktig finansiering for utvalgte teknologiområder der FoU-utfordringene er så store og risikofylte at markedet ikke på vanlig måte vil sørge for at oppgavene blir løst. I en JTI fokuserer man bl.a. på utvalgte områder som trenger et løft på europeisk nivå, og som har en klar økonomisk, sosial og miljømessig nytte. Også her har næringslivet en svært viktig deltakende rolle.

Eurostars administreres av det paneuropeiske forskningsprogrammet EUREKA, og er spesielt rettet mot forskningsintensive SMB. Det legges opp til et nært samarbeid med Kommisjonen, som delfinansierer programmet over 7RP. Norge er blant de 27 land som har forpliktet seg til deltakelse i Eurostars, og har avsatt €2 mill. pr. år ut 2013. I den første utlysningssrunden var det betydelig interesse fra norske forskningsintensive SMB. Neste søknadsfrist er i november 2008.

3. Regions of knowledge

1. Introduksjon

Målet for Regions of Knowledge er å styrke forskningspotensialet til Europas regioner gjennom å stimulere til samarbeid mellom regionale forskningsdrevne klynger. Forskningsdrevne klynger (Research driven clusters) er samarbeid mellom FoU-institusjoner (universiteter, høyskoler, institutter), bedrifter og regionale myndigheter i en region. I denne regionale satsingen er det ikke satt av penger til forskningsprosjekter, men til nettverksaktiviteter, analyser og til felles utviklingsprosjekter. I prosjektene arbeides det for at de deltakende klyngene skal utvikle en felles handlingsplan for FoU og på den måten kvalifisere seg til tyngre FoU-prosjekter.

Utlysningene innenfor Regions of Knowledge er tematiske, og adresserer klynger innenfor ulike bransjer og temaer. I 2008 var det to temaer: *Forskningsinfrastrukturens bidrag til regional utvikling*, og *Regionenes bidrag til reduksjon av CO2-utslipp*.

I 2009 er det ett hovedtema: Styrke bærekraftig bruk av naturressurser og naturlig og menneskeskapt miljø. Innenfor dette er det fire deltema: vannforvaltning, skogforvaltning, jord- og landforvaltning, og avfallshåndtering.

For 2010 er foreløpig følgende tema satt opp: *Health/ageing (including support to e-health lead market)* Erfaringer fra tidligere revisjoner viser at det ikke ligger noen automatikk i at slike foreløpige temaer blir fastholdt når utlysningen utarbeides.

2. Mål for mobilisering og suksess:

Norsk deltakelse i 4 -8 prosjektsøknader, hvorav 1 av totalt 5 -10 finansierte prosjekt i utlysningen for 2009. Tilsvarende andel i utlysningen for 2010.

Regions of Knowledge vil være svært relevant for Forskningsrådets regionale program VRI og for klyngeprogrammene Norwegian Centers of Expertise (NCE) og ARENA. Regions of Knowledge vil gi prosjekter innenfor disse programsatsingene mulighet til internasjonale koblinger. I og med at Regions of Knowledge så langt har hatt tematiske utlysninger vil mobilisering og suksess være avhengig av en viss grad av sammenfall mellom de utlyste temaene og satsingsområder innenfor de regionale prosjektene i de nevnte programmene.

3. Resultater hittil

I 2007-utlysningen kom det inn 94 søknader på hovedutlysningen om samarbeid mellom forskningsdrevne klynger. Av disse ble 23 avvist som ineligibile. 11 prosjekter ble finansierte. Det var norsk deltakelse i 7 prosjektsøknader. 3 av disse var ineligibile. Det var ikke norsk deltakelse i noen av de finansierte prosjektene. I 2008-utlysningen kom det inn 69 søknader. Av disse ble 20 avvist som ineligibile. Det var norsk deltakelse i 4 prosjektsøknader, hvorav 1 var ineligibile. 11 prosjekter er innstilt til finansiering av de 15 som var over alle terskler. Ett norsk-koordinert prosjekt ble rangert som nr 14, altså over alle terskler men ikke finansierte.

Resultatene så langt er klart svakere enn det som er vårt mål for denne satsingen. Programmet er blitt komplisert med strenge regler for hva som skal utgjøre en forskningsdrevne klynge. Det store frafallet av ineligibile prosjekter skyldes i hovedsak dette. I tillegg lyses det ut på temaer som ikke nødvendigvis passer med de klyngedannelser vi har som tilfredsstillende Kommisjonens krav til forskningsdrevne klynger.

4. Tiltak

Satsing på klynger er en viktig del av norsk innovasjons- FoU- og regionalpolitikk og det burde ligge til rette for norsk suksess i dette programmet under 7RP. De potensielle søkerne – det kreves at det er en regional myndighet som står som koordinator for søknaden – er imidlertid uten særlige erfaringer med EUs rammeprogram for forskning. Søknaden som ble rangert som nr 14 i 2008-utlysningen hadde en klar kobling til Forskningsrådets VRI-program, og vi la fra Forskningsrådet ned en del ressurser i veiledning rundt dette prosjektet. Selv om det ikke førte helt fram til finansiering ser vi at slike klare koblinger til våre program, og en utvidet innsats til veiledning, gir resultater. For neste utlysning vil vi derfor konsentrere mobiliseringsaktivitetene enda sterkere rundt programmene VRI, ARENA og NCE, og kommunisere at vi er villige til å bruke en del ressurser på å veilede norske søkere.

Nedgangen i søkning til programmet fra 2007 til 2008, og den vedvarende høye andelen søknader som blir forkastet, er et signal om at programmet har problemer med å treffe målgruppen. Dette har flere ganger vært tema i programkomiteen, hvor flere delegasjoner har uttrykt bekymring for at de spesielle vilkårene og reglene i programmet gjør at regionene finner programmet uinteressant. Fra norsk side har vi tatt en aktiv rolle i diskusjonene i komiteen med tanke på å vri programmet i en positiv retning. Et viktig tiltak høsten 2008 er et dialogmøte der lederne i styrene for de tre programmene VRI, ARENA og NCE møter de viktigste beslutningstakerne rundt programmet i Kommisjonen.

4. Science in Society (SiS)

1. Introduksjon

Hovedmålsettingen for SiS-programmet er å bidra til at utviklingen av den kunnskapsbaserte økonomien i Europa skal være demokratisk og effektiv, med en best mulig interaksjon mellom forskningen og samfunnet. Programmet omfatter temaer knyttet til vitenskapens rolle i samfunnet, forskningsetikk, utvikling av det europeiske forskningssystemet, forskningsformidling både allment og spesielt mot barn og ungdom, kjønnsdimensjonen i forskning og forskningsutdanning

2. Mål for mobilisering og suksess

Norsk deltakelse i minst fem søknader til hver av de årlige utlysningene i Science in Society. Den norske suksessraten bør ligge klart over gjennomsnittet for SiS-programmet

3. Resultater hittil

For utlysningene i 2007 og 2008 ligger både mobilisering og suksessrate langt over både de generelle målene for norsk deltakelse i 7 RP og spesifikke målene for mobilisering som tidligere er definert for SiS-programmet. Foreløpig eksisterer det kun fullstendig statistikk for SiS-utlysningen i 2007. I denne utlysningen var det i alt 26 norske deltagelser i gyldige søknader til SiS-programmet, noe som utgjør 2 % av det totale antall deltagelser. For 2007-utlysningen var den norske suksessraten 29,2 %, noe som er nær dobbelt så høy suksessrate som gjennomsnittet for SiS-programmet på 16,6 %. Av de syv innstilte prosjektene under 2007-utlysningen for SiS er to norsk koordinert (29%). For 2008-utlysningen i SiS-programmet er det statistiske materialet foreløpig mangelfullt, men det kan se ut som om alle de tre norskkoordinerte søknadene ligger an til å bli innstilt til støtte.

4. Tiltak for generell mobilisering

- 1) Bygge en bred kontaktliste som dekker mulige norske aktører. Formidle skreddersydd informasjon til disse om den løpende utviklingen av SiS-programmet og aktuelle utlysninger.
- 2) Aktivt informere i relevante fagmiljøer både gjennom deltagelse på Forskningsrådets generelle informasjonsmøter om 7RP og gjennom særskilte seminarer og møter om SSH på relevante institusjoner
- 3) Mobilisere Forskningsrådets avdelinger/programmer/satsingsområder for de delene av arbeidsprogrammet som korresponderer med en aktivitet/satsing i Forskningsrådet
- 4) Etablere et internt nettverk i Forskningsrådet som består av personer med spisskompetanse på de hovedområdene som dekkes av SiS: etikk, kjønn i forskning, forskningsformidling, realfagsutdanning, nanovitenskap og -teknologi.
- 5) Ha et høyt servicenivå for norske forskere som ønsker bistand i forbindelse med utarbeidelse av prosjektsøknad – særlig for forskere med bakgrunn fra institusjoner med begrenset erfaring fra EU-forskning

Tiltak å forsterke nasjonalt prioriterte områder

Styrke norsk satsing på realfag i skolen ved å delta i minst ett prosjekt under SiS- utlysningene på dette området. Identifisere, informere og assistere norske fagmiljøer som har kompetanse innen realfagsformidling med sikte på å bidra til gode norske søknader.

Tiltak for institusjoner

Informere institusjoner som representerer et urealisert potensial som deltakere i EU-forskningen, spesielt de delene av høyskolesektoren som har en fagportefølje som er relevant for SiS-programmet. De norske vitensentrene har også fagkompetanse og ressurser av stor relevans for utlysninger under SiS-programmet, men ingen av dem har foreløpig deltatt i søknader til SiS-programmet.

5. Activities of International Cooperation (“INCO-horizontal”)

Utlysninger publisert i 2008

Internasjonalt FoU-samarbeid i FP7 (INCO) dreier seg om samarbeid med land utenfor rammeprogrammet (såkalte 3. land). Det tematiske samarbeidet med 3. land er i 7RP lagt til de enkelte tematiske programmene under *Cooperation*. Midler som utlyses under ”People” har også ordninger for 3.land.

I regi av ”INCO-horizontal” under Capacity utlyses midler til forskningsstrategiske aktiviteter der formålet er å bidra til å styrke og stimulere 3. lands deltakelse i rammeprogrammet, og å styrke deres muligheter for samarbeid med miljøer i Europa.

De tematiske programmene i FP7 har egne internasjonale satsinger som gjelder samarbeid mellom Europa og resten av verden. Dette er et viktig virkemiddel for globalt samarbeid og det er viktig at informasjon om denne satsingen når de relevante miljøene og at alle NCPer er fokusert på å informere om dette. Det vil derfor bli tatt videre initiativ overfor de tematiske NCPer/eksperter for å etablere en dialog med formål å styrke det internasjonale arbeidet i programmene.

Det vil direkte under INCO-horisontal bli gitt støtte til bi-regional koordinering og samarbeid for å identifisere FoU-prioriteringene for det bi-regionale samarbeidet og bygge kapasitet i de gjeldende regionene.

Følgende utlysninger er publisert 3. september 2008:

1. Activities of International Cooperation – INCO-NET.

Det utlyses midler til bi-regionale dialoger, med INCO-net som virkemidler. INCO-net er et sentralt virkemiddel for å etablere møteplasser for ”policy-makers” og andre som har interesser i samarbeid med de definerte 3. land. Etter utlysningen i 2007 ble det etablert 6 INCO-net. Vest Balkan;

Middelhavsregionen; Øst-Europa og Sentral-Asia; Latin-Amerika; Afrika og Karibia; og Asia. Disse INCO-net ble startet opp i løpet av 2008 og Forskningsrådet er med i tre av dem (EECA - Eastern Europe and Central Asia; CAAST-net – Afrika sør for Sahara; og EULARINET - Latin-Amerika).

- I utlysningen som ble publisert 3. september 2008 er fem nye INCO-net utlyst. Det skal etableres et INCO-net for hver av disse fem regionene: Arabiske gulf-land (med Gulf Cooperation Council), Karibia, Sentral Asia, Stillehavsregionen, Sør Kaukasus og Sentral-Asia.

Søknadsfrist: 12. januar 2009 og det utlyses 7,9 mill. €

Prosjekttype: Coordination and support actions (CSA)

Det legges opp til at de nye INCO-net som etableres skal etablere et visst samarbeid med de etablerte INCO-net. INCO-nettene er forskningspolitiske og skal ikke ta opp spesifikke tematiske områder.

2. Activities of International Cooperation - BILAT

Det er utlyst midler under BILAT rettet mot Argentina, Canada, Egypt, Japan, Jordan og USA. Det er en aktivitet for hver av disse regionene. Kun et prosjekt fra hver region støttes.

Søknadsfrist er 12. januar 2009 og det utlyses totalt 3 mill. €

Prosjekttype: Coordination and Support Action (CSA).

3. Trans-national cooperation among NCPs – INCO-NCP

Utlysningen retter seg kun mot NCP som er offisielt oppnevnt av sine lands myndigheter og til offisielt oppnevnte FP7-kontakter fra tredjeland.

Søknadsfrist er 12. januar 2009 og det utlyses 2 mill. €

Prosjekttype: Coordination and Support Action (CSA).

4. Activities of International Cooperation – ACCESS4EU

Aktiviteten skal støtte EUs tilgang til 3.land programmer. Søknader må rette seg mot et av følgende land: Australia, Brasil, Canada, Kina, India, Japan, Mexico, New Zealand, Russland, Sør-Afrika, Sør Korea og USA. For å være nyttig for de største europeiske vitenskapelige institusjoner skal forskning og/eller innovasjonsprogram som dekkes i søknaden ikke begrenses til et tematisk område, men skal dekke landenes viktige forskningsprogrammer. Mobilitetsprogram dekkes ikke under denne utlysningen.

Søknadsfrist er 12. januar 2009 og det utlyses 5. mill. €

Prosjekttype: Coordination and Support Action (CSA)

Noen mindre utlysninger knyttes til samarbeid med 3. land, framtidig policy og evalueringer vil bli publisert i løpet av 2009.

Mål: Aktivitetene som utlyses vil bli fulgt opp gjennom Forskningsrådes deltakelse i de pågående INCO-nettene. (Øst-Europa og Sentral-Asia; Afrika og Latin Amerika). Forskningsrådet vil dessuten følge nært opp aktivitetene i forhold til Vest-Balkan gjennom sin kontakt med det pågående SEE-ERA.net og kontakt med INCO-net Vest-Balkan. Forskningsrådet vil løpende vurdere hvilken rolle vi tar utover dette i forhold til de nye utlysningene.

Tiltak

Tiltak og Forskningsrådets rolle

Utlysningen retter seg mot FoU-myndigheter som departementer eller forskningsråd. I en eventuell deltakelse vil Forskningsrådet ha en sentral rolle, i samråd med relevante departementer og direktorater.

Mål: Deltakelsen baseres på interesse for samarbeid med aktuelle regioner og der det finnes norske satsinger innenfor FoU-samarbeid og hvor det er ønskelig med et nasjonalt fokus.

Tiltak og Forskningsrådets rolle

Forskningsrådet får en sentral rolle i dialog med relevante departementer og direktorater.

EURATOM

1. Introduksjon

EURATOMs forskningsprogrammer er en del av EUs rammeprogram for forskning, men omfattes ikke av EØS-avtalen. Norge betraktes i EURATOM-sammenheng som "tredjeland". Dette innebærer at norske forskere har muligheten til å delta på prosjekt til prosjekt-basis, men at norske institusjoner ikke mottar pengestøtte fra EU. Videre må minstekravene være oppfylt for at norske institusjoner skal kunne delta i en aktivitet. Minstekravene er blant annet at minimum tre juridiske enheter fra medlemsland eller assosierte land må delta for at et tredje land skal kunne delta i aktiviteten. Utgiftene forbundet med deltakelsen har vært dekket i fellesskap av Helse- og omsorgsdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Miljøverndepartementet, Utenriksdepartementet og Nærings- og handelsdepartementet (fra 2004) med 1 million kroner per år fra hvert av departementene. Ordningen administreres av Norges forskningsråd. Norske deltagere i EURATOM-prosjekter søker Forskningsrådet om å få dekket utgifter til deltagelse etter at prosjekter er innvilget i EU. Finansieringsordningen omfatter kun temaene strålevern og avfallhåndtering.

2. Mål for mobilisering og suksess

Norske forskere har i tidligere rammeprogram hatt svært god deltagelsesprosent i EURATOM-prosjekter innenfor de tema finansieringsordningen dekker. Det er et mål å opprettholde denne deltagelsen også i 7. rammeprogram ved at mindre aktive miljøer mobiliseres innenfor nye tema. Imidlertid må man se mobilisering av norske forskere i lys av at hovedfokus i EURATOM er på andre tema enn de norske forskere tradisjonelt har vært involvert i. Tradisjonelt har norske forskere vært sterkt involvert i prosjekter hvor tema har vært radioøkologi og beskyttelse av miljø.

3. Resultater hittil

Det har vært en utlysning i 2008 innen området fisjon og strålevern. Dette er den andre utlysningen innefor dette tematiske området i 7. rammeprogram. Utlysningen er til en viss grad relevant for norske forskere. Søknadsfrist var 15. april 2008. Søknadsfrister i 2009 og 2010 er ikke kjent på dette tidspunkt. Fokus for årets utlysning er medisinsk strålebruk, risiko ved lave og protrauerte doser, avfallshåndtering og krisehåndtering og rehabilitering. Det ble også lyst ledig midler innenfor opplæring og mobilitet av forskningsmedarbeidere. Norsk deltagelse i EURATOM-prosjekter er som nevnt nasjonalt finansiert. Norske forskere søker Forskningsrådet om midler til å dekke sin deltagelse i allerede innvilgede EURATOM-prosjekter. Størrelsen på den nasjonale finansieringen setter begrensninger og skaper en usikkerhet hos søkerne i forhold til hvorvidt de inngår bindende avtaler med EU uten at nasjonal finansiering finnes tilgjengelig. Første utlysning i 7. rammeprogram innenfor fisjon og strålevern resulterte ikke i oppstart av prosjekter med norsk deltagelse. Det ble sendt inn en søknad med norsk deltagelse. Denne nådde imidlertid ikke opp i konkurransen om midler.

4. Tiltak

a. generell mobilisering

Det er et mål å mobilisere nye miljøer til å delta i EURATOM innenfor medisinsk strålebruk og strålingsbiologi. For å oppnå dette er det viktig å videreformidle informasjon og være behjelpelig overfor miljøene. Det vil om mulig arbeides for at radioøkologi og beskyttelse av miljø inkluderes i fremtidige arbeidsprogram under EURATOM. Som tredjeland i EURATOM-sammenheng har Norge imidlertid begrensede muligheter for påvirkning.

b. tematiske områder med høy prioritet

Det satses i stor grad på medisinsk strålebruk og strålingsbiologi i EURATOMs arbeidsprogram for 2008. Dette temaet gjenfinnes til dels innen noen satsinger i Forskningsrådet. Innenfor aktiviteten Frittstående kliniske prosjekter (FRIMEDKLI) har man tradisjonelt fått enkelte søknader innenfor medisinsk strålebruk. Innenfor denne satsingen gis det ikke spesielle prioriteringer for utlysningene. I den grad tematikken i EURATOM på området håndtering av radioaktivt avfall, er aktuelt for norske forskere, kan tilsvarende tema teoretisk sett komme inn under forskningsrådsaktiviteten Frittstående prosjekter innenfor matematikk og naturvitenskap.

I den grad beskyttelse av miljø og radioøkologi kommer til å være en del av fremtidige arbeidsprogram innenfor EURATOM, vil det være naturlige koblinger mellom samme tema i programmene Havet og kysten og Miljø 2015. Programmet Miljø generer helse har også stråling som et av sine tema. Effekter på helse av stråling som forekommer som forurensning i miljøet faller inn under dette programmet. Disse tema er imidlertid ikke prioritert i EURATOM-utlysningen i 2008.

Innenfor tema som dekkes av EURATOM, må det konkluderes med at kompetanseoppbygging blant norske forskere skjer gjennom deltagelse i EU-prosjekter

Joint Research Centre (JRC)

EUs Joint Research Centre ble opprinnelig etablert i 1959 som ledd i EURATOM avtalen, og har i årene etter etableringen bidratt gjennom forskning og teknologiutvikling til EUs arbeid for kjernekraft og -sikkerhet. Virksomheten har gradvis ekspandert og JRC er i dag engasjert i mange flere politikkområder; life science, energi, sikkerhet og forbrukerbeskyttelse. JRC er organisert som et Generaldirektorat i Europakommisjonen under Kommissæren for forskning og har i dag 7 forskningsinstitutter i 5 av medlemslandene. Formålet med disse instituttene er å støtte forskning og teknologisk utvikling i forbindelse med utforming, utvikling, gjennomføring og overvåking av EUs politikk på en del viktige områder. Brukerne av FoU-resultatene vil derfor ofte være generaldirektoratene i EU. Når tilknyttet de politiske prosessene tjener instituttene derfor medlemslandenes felles interesser samtidig som de er faglig autonome. Land som er assosiert til 7 RPR, har samme rett som medlemslandene til å ta del i forskningen og teknologiutviklingen ved JRC. De syv instituttene er:

- 1. Institute for Reference Materials and Measurements, Geel, Belgia*
- 2. Institute for the Protection and Security of the Citizen, Ispra, Italia*
- 3. Institute for Environment and Sustainability, Ispra, Italia*
- 4. Institute for Health and Consumer Protection, Ispra, Italia*
- 5. Institute for Energy, Petten, Nederland*
- 6. Institute for Transuranium Elements, Karlsruhe, Tyskland*
- 7. Institute for Prospective Technological Studies, Sevilla, Spania*

JRC, som har en stab på om lag 2750 personer, er hovedsakelig finansiert gjennom det 7.RP med et budsjett for 2008 på vel 330 M€ tillegg får instituttet om lag 15 % gjennom konkurranse i markedet; deltagelse i felles prosjekter, teknologioverføring og oppdrag for tredje part inkludert næringsliv og regionale myndigheter.

Instituttnavnene gir en indikasjon på hvilke forskningsfaglige tema de har fokus på.

JRCene deltar på prosjektbasis i EUs rammeprogram for forskning og er derfor aktuelle partnere i søknadskonsortier. Men JRCene kan ikke ha koordinatoransvaret.

JRCene tilbyr plass for forskningsopphold for kortere eller lengre tid; 6 til 48 måneders opphold så vel som faste ansettelser.

Denne muligheten har vært lite utnyttet fra norsk side i 6RP og det vil bli arbeidet for å utnytte mulighetene bedre i 7RP. Som et led i dette vil Norges forskningsråd og JRC gjennomføre en informasjonsdag i slutten av august der formålet er å presentere eksempel på JRCs forsknings- og teknologiutviklingsaktiviteter innen utvalgte temaer, oppmuntre til dialog og identifisere partnerskap, og bane vei for videre vitenskapelig og teknologisk samarbeid.

5. Øvrige tiltak

Informasjon og veiledning

Generelle informasjonsmøter

Forskningsrådet har allerede fra høsten 2006 holdt en rekke informasjonsmøter om 7RP, både nasjonalt og lokalt (som på enkelte universiteter med deltakelse av flere FoU-aktører fra den aktuelle regionen).

Forskningsrådet vil fortsette å arrangere slike informasjonsmøter. I tillegg gir Forskningsrådet tilbud om enkelte (1-2 per år) åpne informasjonsmøter som fokuserer henholdsvis på 1) hvordan søke midler fra 7RP (søknadsskriving) og 2) hvordan administrere deltakelse i 7RP-prosjekter, som ledes av ekstern konsulent Sean McCarthy.

Forskningsrådet supplerer disse generelle informasjonsmøtene, for noen av aktivitetene i rammeprogrammet, med seminarer om søknadsskriving og prosjektledelse, for mindre grupper deltakere. EU-kontoret skal også lage et eget informasjonsopplegg for institusjoner (f. eks. høyskoler) som ikke hittil har deltatt i rammeprogrammet. Dette arbeidet igangsettes høsten 2008.

Tematiske informasjonsmøter

Forskningsrådet skal i utgangspunktet holde minimum ett informasjonsarrangement per tematisk utlysning i *Cooperation*. Disse skal avvikles i god tid før den aktuelle søknadsfristen. Presentasjoner av *People*, *Ideas* og av satsingene i *Capacities* skal som regel integreres i arrangementene om de tematiske utlysningene. Men for noen av satsingene i *Capacities* skal det holdes egne informasjonsarrangementer. Dette gjelder aktiviteter rettet mot SMB-deltakelse (*Research for the benefit of SMEs*) og infrastrukturordningene (*Research Infrastructures*). For utlysninger som retter seg mot overlappende søkere skal informasjonsmøtene være felles for gjeldende utlysninger (f. eks. KBBE og Miljø). Det skal også fortsatt arrangeres felles informasjonsmøter for *Ideas* og *People*.

Produksjon av informasjonsmateriale

- Nyhetsbrevet Nytt fra EU-forskningen skal utgis fire ganger per år, på papir og elektronisk.
- Drift av Forskningsrådets nettsider "EU-forskning" og CORDIS Norway. På Forskningsrådets nettsider skal det til enhver tid være oppdatert informasjon om alle aktivitetene i 7RP, kontaktpersoner for alle programområdene og aktuelle støttemuligheter. Dette er omtale av aktivitetene, informasjon om aktuelle utlysninger og lenker til disse (på CORDIS), samt kontaktpersoner i Forskningsrådet og eventuelt i Europakommisjonen.
- Nyhetsbrev fra den enkelte NCP. Nesten samtlige NCP lager og sender ut egne nyhetsbrev for sitt programområde til adressater som utgjør dette områdets målgruppe. Disse skal sendes ut med den hyppighet den enkelte NCP finner hensiktsmessig (erfaringsmessig 1-10 ganger i året)

Prosjektstøtte

Prosjektetableringsstøtte (PES)

Forskningsrådet tilbyr PES-støtte for å stimulere til økt norsk deltakelse i rammeprogrammene og annet europeisk FoU-samarbeid. Prosjektetableringsstøtten kan brukes til å forberede søknader rettet mot utlysninger i 7RP, og andre europeiske FoU-programmer.

PES-ordningen ble etablert i 6RP og videreført i 7RP. Den er basert på at PES-søknad knyttet til et bestemt prosjektforslag sendes inn fra bedrifter, forskningsinstitutter, statlige høyskoler, eller andre som er deltakere i prosjektforslagene (eks. bransjeorganisasjoner). De forskningsinstitusjonene som er

mest aktive i forhold til europeisk forskningssamarbeid (planlegger mer enn tre søknader) skal søke rammebevilgning for PES-ordningen. Det sistnevnte er innført fra 2009.

PES kan dekke utgifter til partnersøk / etablering av prosjektkonsortium; reisekostnader; timekostnader knyttet til prosjektplanlegging og utarbeidelse av prosjektforslag, o.a. Støttebeløpet kan utgjøre maksimalt 50 % av kostnadene, og kan variere avhengig av søkers rolle i det planlagte prosjektet og prosjektform. PES-ordningen administreres av Divisjon for innovasjon i samarbeid med NCPene.

Forskningsrådets kontor i Brussel

Forskningsrådet vil opprettholde EU-kontoret i Brussel, som ble etablert i 2005 for å være i større inngrep med EU-systemet for forskning og teknologisk utvikling.

Kontoret inngår i nettverket av "Liaison Offices" (IGLO) mellom de 17 landene som har tilsvarende kontorer i Brussel, og arbeider i tett kontakt med dette. Kontorets hovedoppgaver vil fortsatt være å bidra til å profilere norsk forskning i Brussel, og bidra til at norske FoU-miljøer og næringsliv kommer i posisjon til å søke samarbeide i 7RP, og viderebringe erfaringer gjort i 6RP. Det forsterkede fokus på forskningspolitiske utfordringer i 7RP vil avspeile seg i kontorets oppgaver.

Kontoret skal arbeide gjennom:

- Tett samarbeid med de norske NCP'ene og Forskningsrådet for øvrig
- Å bistå norske forskere, forskningsmiljøer og bedrifter under kortere og lengre opphold i Brussel
- Foredrag og nettverksbygging
 - Arrangement av møter og seminarer:
 - For FoU-miljøer med Europakommisjonen
- Fellesarrangementer på bilateralt, nordisk eller europeisk nivå
- Å tilby møterom og arbeidsplass

Møteplasser

Interne møteplasser

Den Forskningsråds- interne møteplassen *NCP-Forum* skal drives med møter 2 ganger per måned (1. og 3. torsdag i hver mnd). Forskningsråds-representantene i komiteene (ekspertene) skal inviteres til NCP-Forum og kan møte etter behov.

ERA-NET-Forum skal drives med møter etter behov.

Eksterne møteplasser

Norsk ERA-Forum skal drives med møter en gang i året eller etter behov. Forumet skal være en møteplass for deltakere i integrerings- og struktureringstiltak i rammeprogrammet og i utviklingen av det europeiske forskningsområdet (ERA). Det består av inviterte representanter for relevante departementer, sentrale forskningsmiljøer, og relevante deler av det statlige virkemiddelapparatet. Det syvende møtet i Norsk ERA-Forum (det tredje i 7RP-perioden) ble avholdt i oktober 2008.

Representasjon og dialog

Representasjon i EUs organer

Forskningsrådet skal sikre at det til enhver tid er norsk representasjon i Europakommisjonens permanente komité- og utvalgsstrukturer. Den mest omfattende er representasjonen til forvaltingskomiteene for 7RP som består av to (tre) personer: en delegat fra relevant sektordepartement og en (to) ekspert(er) fra Forskningsrådet. Se mer om dette under Organisering.

Forskningsrådet skal bruke CREST og annen høynivårepresentasjon for innflytelse og informasjon om utviklingen i grensesnittet norsk og europeisk forskning. Dette gjelder også koordineringstiltak utenfor rammeprogrammet og utviklingen av ERA.

Det er et mål at det i 7RP-perioden skal være minimum 8 norske saksbehandlere i Kommisjonen og/eller de direktoratene som forvalter delaktiviteter i rammeprogrammet.

Forskningsrådet skal oppfordre til muligheten for å registrere seg i Kommisjonens evaluatordatabase, samt innmelding av eksperter til rådgivende ekspertpanel.

Dialog med departementene

Forskningsrådet skal delta i departementenes ulike utvalg og fora for EU-spørsmål. Gjennom arbeidet i komiteene, der den norske delegaten er fra relevant departement og eksperten er fra Forskningsrådet vil dialog også ivaretas. Det er utarbeidet et mandat for komitérepresentantene som spesifiserer dette. Forskningsrådet skal bidra til at det utarbeides et grunnlagsdokument for deltakelsen i hvert av 7RPs delprogram og dets komité. Dokumentet skal angi Norges strategi på området, hovedprioriteringer i hvert delprogram, samt eventuelle endringer og tiltak som vil styrke programmet. Dokumentet skal forankres hos ledelsen i hvert sektoransvarlig departement. Forskningsrådet skal ha løpende dialog med Norges delegasjon til EU i Brussel.

Dialog med universitetene

Forskningsrådet vil videreføre samarbeidet med universitetene gjennom egne møter med forskningsledelsen der.

Kontaktpersoner i det norske forskningssystemet- KP'ene

Forskningsrådet vil videreføre samarbeidet med Kontaktpersoner (KP) ved universitetene, høyskolene, instituttene og i næringslivets organisasjoner. Det er gjennom flere rammeprogram etablert samarbeid med KPer ved alle universitetene. I tillegg har ca. 10 høyskoler (av 25) oppnevnt kontaktpersoner. I instituttsektoren er det etablert KP'er ved ca. 40 institutter (av 65), og fra næringslivet er det ca. 20 kontaktpersoner. Antallet FoU-institusjoner som oppnevner slik kontaktperson er stadig økende, så antallet er i endring. Til sammen er det per høsten 2008 ca. 95 KPer i det norske forskningssystemet. EU-kontoret skal utvikle samarbeidet med KPene. Samtlige skal inviteres til en heldags samling en gang i året der norsk deltakelse i 7RP og samarbeidet mellom Forskningsrådet og KPene er fokus. I tillegg avholdes egne møter etter behov for grupper av KPer, for eksempel universitets-KPene. Særlig innsats vil legges i å utvikle ordningen mot næringslivet.

Det er viktig at ikke bare Forskningsrådet, men også institusjonene i forskningssystemet fortsetter å rigge sin egen organisasjon for samarbeidet i EUs rammeprogrammer. Forskningsrådet skal fortsette å oppfordre til dette, særlig gjennom kontakten med Kontaktpersonene, samt i øvrig dialog med universitetene og de andre institusjonene i forskningssystemet.

Analyse og rapportering

Det pågår et prosjekt i Forskningsrådet med formål å linke dataene fra Ecorda (EUs database for rammeprogrammet) til Forskningsrådets datavarehus, samt å innføre et nytt rapporteringsverktøy til bruk i arbeidet med dataene. Det samme verktøyet vil også bli brukt til rapportering av statistikk og økonomidata i Forskningsrådets øvrige avdelinger. Det nye systemet vil lette arbeidet med rapporteringen av dataene samtidig som det også vil gi mulighet til å koble resultater fra den norske deltakelsen i EU til resultater fra Forskningsrådets egen portefølje. Prosjektet er forventet å være ferdig våren 2009.

Ecorda er datakilden for statistikken over den norske deltakelsen i EUs rammeprogram. Det betyr at dataene som rapporteres er så oppdaterte som Ecorda til en hver tid er. Pr. i dag oppdateres Ecorda cirka hver sjettede måned. Det er imidlertid ønskelig at dette skjer oftere, og Forskningsrådet har blitt lovet at databasen på sikt skal oppdateres hver tredje måned.

Forskningsrådet skal produsere analyser og rapporter etter behov. Dette gjelder ordinært statusrapporter hvert halvår, per 1.juli og 31. desember, samt skreddersydde rapporter som belyser enkelte dimensjoner ved den norske deltakelsen. I tillegg vil Forskningsrådet, i samråd med Kunnskapsdepartementet, utarbeide departementsvise rapporter som imøteser det enkelte sektordepartements behov for rapportering slik at disses arbeid med analyser av deltakelsen forsterkes og gir grunnlag for oppfølging av deltakelsen underveis i rammeprogrammet. Dette arbeidet er igangsatt høsten 2008. Rapporteringen gir Forskningsrådet mulighet til å følge utviklingen i det 7. rammeprogrammet og legges til grunn for Forskningsrådets videre strategier for mobilisering og bruk av virkemidler.

Organisering

EU-samarbeidets omfang, kompleksitet og betydning for nasjonale prioriteringer fordrer at en må spille på hele Forskningsrådets organisasjon. Ansvar for de enkelte delene av 7RP er lagt til divisjonene. EU-kontorets koordineringsansvar og samarbeid med NCPene i Divisjonene sikrer en nødvendig kombinasjon av ressurser og tverrfaglighet. Denne arbeidsformen ble etablert i 6RP og videreføres i 7RP.

Forskningsrådets EU-kontor

EU-kontoret i administrerende direktørs stab har koordineringsansvaret for Forskningsrådets samlede EU-satsing. Denne enhetens oppgaver er til dels beskrevet over, men kan settes opp punktvis (i ikke prioritert rekkefølge) som følger:

- Være Forskningsrådets førstelinjekontakt til departementene, Europakommisjonen, samarbeidsland og de nasjonale FoU-aktørene
- Koordinere NCP'enes arbeid
- Ha ansvaret for den samlede informasjonsproduksjonen (nettsidene, nyhetsbrevet Nytt fra EU-forskningen, etc.) og løpende forespørsler fra eksterne miljøer
- Ha ansvaret for Forskningsrådets EU-kontor i Brussel
- Drive møteplassene NCP-Forum, ERA-NET Forum og Norsk ERA-Forum for intern og nasjonal koordinering
- Følge utviklingen av ERA

- Følge utviklingen av de samarbeidsformene i og utenfor 7RP som strukturerer europeisk FoU
- Ha en viss grad av koordinering av Forskningsrådets ERA-NET-deltakelse og annet programsamarbeid der Norge deltar
- Bistå de ansatte i Forskningsrådet som deltar i rammeprogramfinansierte prosjekter (f. eks. ERA-NET eller NCP-nettverk) med rutiner og veiledning
- Sørge for, og koordinere, norsk deltakelse i komité- og utvalgsstrukturen i Kommisjonen og i departementenes ulike utvalg og fora for EU-spørsmål
- Sørge for norsk representasjon i Kommisjonens diverse fagpanel, evalueringsutvalg og som saksbehandlere (nasjonale eksperter) i Kommisjonen
- Være hovedkontakten til Norges delegasjon til EU i Brussel i forskningsspørsmål
- Drive database for norsk deltakelse i EU-samarbeidet og produsere statistikk og analyser av denne
- Ivareta det interne koordineringsbehovet knyttet til strategier og beslutninger på overordnet nivå i Forskningsrådet (fremlegg til adm.dir., Direktørmøtet (DM) og Hovedstyret (HS))

Forskningsrådets komitérepresentanter og National Contact Points for 7RP

Forskningsrådet skal også bidra til at det fra norsk side er god oppfølging i EUs komiteer for forskningssamarbeidet og en strategisk påvirkning på rammeprogrammets utvikling, særlig gjennom arbeidet i programkomiteene.

Europakommisjonen har opprettet 20 Komitésammensetninger for de ulike delene av 7RP. Norge (som ikke deltar i Euratom-delen av rammeprogrammet) har representanter i følgende 18 komitésammensetninger:

- 3 særprogramkomiteer (for "Cooperation", "Ideas" og "People"; det fjerde særprogrammet, "Capacities" har ikke en overordnet komité)
- 10 komitésammensetninger under særprogrammet "Cooperation"
- 5 komitésammensetninger under særprogrammet "Capacities".

For komiteene har Norge meldt inn 2 (3) personer til hver komitésammensetning: 1 delegat fra relevant sektordepartement og 1 (2) ekspert fra Forskningsrådet. I tillegg til ekspertene som er fra Divisjonene, er det meldt inn en vararepresentant fra Forskningsrådet for hver ekspert, vanligvis NCP'en fra EU-kontoret. For hver av de 18 komiteene er det dermed oppnevnt to personer fra Forskningsrådet. Forskningsrådets komitérepresentasjon og NCP-roller er som følger i tabellen nedenfor:

Komiteerepresentanter og National Contact Points for 7RP fra Forskningsrådet

NCP Coordinator: Lena C Endresen, Legal and Financial NCP: Yngve Foss

Cooperation

Committee	Komiteerepresentant (ekspert) fra Norges forskningsråd	National Contact Point (NCP)	Forskningsrådets EU-kontor
Cooperation Specific Programme	Simen ENSBY Director sen@forskningsradet.no	Overordnet programkomité: Ingen NCP-rolle	Simen ENSBY Director sen@rcn.no
1. Health	Mari NES, Ph.D Director man@rcn.no	Berit NYGAARD Senior Adviser bn@rcn.no	Kari FAGERNÆS Senior Adviser kef@rcn.no Ingunn B. LID Senior Adviser il@rcn.no
2. Food, Agriculture and Biotechnology	Øystein RØNNING, PhD Special Adviser oro@rcn.no	Øystein RØNNING, PhD Special Adviser oro@rcn.no	Kari FAGERNÆS Senior Adviser kef@rcn.no Ingunn B. LID Senior Adviser, il@rcn.no
3. ICT Information and Communication Technologies	Tron Espeli Senior Adviser te@rcn.no	Kim DAVIS Senior Adviser kid@rcn.no	Steinar KVITSAND, Ph.D Adviser shk@rcn.no
4. NMP Nanosciences, Nanotechnologies, Materials and new Production Technologies	Astrid BRENNÅ Special Adviser ab@rcn.no Tor Einar JOHNSEN Adviser tej@rcn.no	Tor Einar JOHNSEN Adviser , tej@rcn.no Vidar SKAGESTAD, PhD Senior Adviser vsk@rcn.no	Erik H ERIKSEN Special Adviser eh@rcn.no
5. Energy	Håvard Vaggen MALVIK Adviser, hvm@rcn.no	Håvard Vaggen MALVIK Adviser, hvm@rcn.no	Erik H ERIKSEN Special Adviser , eh@rcn.no
6. Environment	Kari FAGERNÆS Senior Adviser kef@rcn.no Ingunn B. LID Senior Adviser il@rcn.no	Kari FAGERNÆS Senior Adviser kef@rcn.no Ingunn B. LID Senior Adviser il@rcn.no	Kari FAGERNÆS Senior Adviser kef@rcn.no

7. Transport	Eirik Normann Director en@rcn.no Øystein STRANDLI Senior Adviser ost@rcn.no	Frøydis GAARDER Special Adviser fg@rcn.no Øystein STRANDLI Senior Adviser ost@rcn.no	
8. Socio-economic Sciences and Humanities	Tom-Espen MØLLER Adviser temo@rcn.no	Tom-Espen MØLLER Senior Adviser temo@rcn.no Solbjørg RAUSET Adviser sol@rcn.no	Lena C ENDRESEN Special Adviser lce@rcn.no
9. Space	Terje WAHL Senior Adviser Norwegian Space Center PO Box 113 Skøyen N-0212 Oslo Tel +47 22511815 terje.wahl@spacecentre.no	Terje WAHL Senior Adviser Norwegian Space Center PO Box 113 Skøyen N-0212 Oslo Tel +47 22511815 terje.wahl@spacecentre.no	
10. Security	Steinar KVITSAND, Ph.D Adviser shk@rcn.no	Steinar KVITSAND, Ph.D Adviser shk@rcn.no Björg OFSTAD Special Adviser bo@rcn.no	Erik H ERIKSEN Special Adviser eh@rcn.no

Ideas

Committee	Komiteerepresentant (ekspert) fra Norges forskningsråd	National Contact Point (NCP)	Forskningsrådets EU-kontor
Ideas SP	Terje EMBLEM Special Adviser tem@rcn.no	Thomas Correll JENSEN Adviser tcj@rcn.no	Per Magnus KOMMANDANTVOLD Senior Adviser pmk@rcn.no

People

Committee	Komiteerepresentant (ekspert) fra Norges forskningsråd	National Contact Point (NCP)	Forskningsrådets EU-kontor
People SP	Tone VISLIE Special Adviser tv@rcn.no	Nina Therese MAUBACH Adviser ntm@rcn.no Mette TOPNES mette.topnes@admin.uio.no	Per Magnus KOMMANDANTVOLD Senior Adviser pmk@rcn.no

Capacities

Committee	Komiteerepresentant (ekspert) fra Norges forskningsråd	National Contact Point (NCP)	Forskningsrådets EU-kontor
1. Research Infrastructures	Odd Ivar ERIKSEN Senior Adviser oie@rcn.no	Solveig FLOCK Senior Adviser sfl@rcn.no	Per Magnus KOMMANDANTVOLD Senior Adviser pmk@rcn.no
2 Research for the benefit of SMEs	Vebjørn WALDERHAUG Senior Adviser vw@rcn.no	Vebjørn WALDERHAUG Senior Adviser vw@rcn.no	Erik H ERIKSEN Special Adviser eh@rcn.no
3. Regions of Knowledge	Sverre SOGGE Senior Adviser sso@rcn.no	Sverre SOGGE Senior Adviser sso@rcn.no	Per Magnus KOMMANDANTVOLD Senior Adviser pmk@rcn.no
4. Science in Society	Lise CHRISTENSEN Senior Adviser lc@rcn.no	Mari SOLERØD Senior adviser mso@rcn.no	Leiv-Rune GULLY Adviser lrg@rcn.no
5. Activities of International Cooperation	Jesper W. Simonsen Director jws@rcn.no	Inger-Ann ULSTEIN Senior Adviser iau@rcn.no	Lena C ENDRESEN Special Adviser lce@rcn.no
EURATOM		Helene STENSRUD Adviser, hs@rcn.no	
Joint Research Centre (JRC)	Karin REFSNES representant i JRC Board of Governors	Johs KOLLTVEIT Special Adviser jk@rcn.no	Johs KOLLTVEIT Special Adviser jk@rcn.no

Veiledende fordeling av budsjettet på særprogrammene i EUs 7. rammeprogram

	i millioner EURO
Samarbeid	32 413
Helse	6 100
Matvarer, landbruk, fiskeri og bioteknologi	1 935
Informasjons- og kommunikasjonsteknologi	9 050
Nanovitenskap, nanoteknologi, nye materialer og ny produksjonsteknologi	3 475
Energi	2 350
Miljø, herunder klimaendringer	1 890
Transport, herunder luftfart	4 160
Samfunnsvitenskap og humaniora	623
Romvirksomhet	1 430
Sikkerhet	1 400
Ideer	7 510
Mennesker	4 750
Kapasitet	4 097
Forskningsinfrastruktur	1 715
Forskning til fordel for små og mellomstore bedrifter	1 336
Kunnskapsbaserte regioner og støtte til regionale forskningsbaserte klynger	126
Forskningspotensial i EUs konvergensregioner og periferi	340
Vitenskap og samfunn	330
Forskningspolitikk	70
Internasjonalt samarbeid	180
EUs felles forskningssenter (JRC)	1 751
Sum	50 521